

Klimakvalme eller løsningsjournalistikk?

*En komparativ studie av dansk og norsk
klimadekning.*

Ellisiv Brattfjord

Masteroppgave i journalistikk, Institutt for medier og
kommunikasjon

UNIVERSITETET I OSLO

Dato: 25. juni 2015

Klimakvalme eller løsningsjournalistikk?

En komparativ studie av dansk og norsk klimadekning.

Av: Ellisiv Brattfjord

Copyright Ellisiv Brattfjord

2015

Klimakvalme eller løsningsjournalistikk? En komparativ studie av dansk og norsk klimadekning.

Ellisiv Brattfjord

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Denne oppgaven undersøker klimadekningen, av og rundt FNs klimatoppmøte i New York 23. september 2014 i perioden 15. september – 15. oktober 2014, ved en kvantitativ innholdsanalyse av 187 artikler fra tre danske og tre norske aviser (funnet i Infomedia og ATEKST) og ved kvalitative intervjuer med seks journalistene fra de samme avisene. Problemstillingen er: *Hvordan dekker danske og norske journalister klimaendringer i perioden rundt FNs klimatoppmøte i New York i september 2014?* For å belyse dette har det blitt definert flere underordnede forskningsspørsmål.

FN-toppmøtet som er utgangspunktet for oppgaven var ikke et forhandlingsmøte, men har relevans i form av at det forsøkte å sette klimaendringer på den politiske dagsorden i forkant av COP 21 i Paris i desember 2015. En av hensiktene med denne avhandlingen er å undersøke og sammenligne klimadekningen i to land som ligner hverandre politisk og i geografisk plassering, men som kan antas å ha forskjellig tilnærming til klimaproblematikken.

Forskningsresultatene viser en forbausende lik klimadekning både i analysen av artikler og tanker som journalistene har gjort om dekingen. Mengden dekning fordeler seg så å si helt likt og viser like mange artikler i de danske som i de norske avisene. Klimapolitikk åpenbarer seg som et ofte benyttet tema i aviser fra begge land, samtidig som politikere er den nest mest benyttede hovedstemmen i artikkelmaterialet etter eksperter. Den journalistiske normen *autoritet* gjør seg gjeldende også her. Klimaendringer kan oppleves som abstrakt og komplisert av journalistene, som til tider ser det som utfordrende å finne det rette fokuset uten å skrive ”skremmende” og sensasjonaliserende omkring tematikken, noe de igjen frykter skal føre til en *klimakvalme* hos leserne. Såkalt *løsningsjournalistikk*, som fokuserer på større teknologiske løsninger på klimakrisen, fortoner seg som noe journalistene ønsker mer av og som delvis også er tilstede i artikkelmaterialet. Oppgaven eksemplifiserer også hvordan journalistene setter dagsorden i klimadekningen og hvordan det kan sies å herske en viss kynisme, både fra dansk og norsk side, i forventningene til det kommende klimatoppmøtet i Paris i desember 2015.

Abstract

This thesis discusses climate change coverage in the period of 15th of September to 15th of October 2014. This period is chosen because of the UN Climate Summit held in New York on September 23rd 2014. The research methods that have been used are a quantitative content analysis of 187 articles from three Danish and three Norwegian news papers, and qualitative interviews with six journalists who work in these papers.

My research question is: *How do Danish and Norwegian journalists cover climate change in the time period around the UN Climate Summit in New York in September 2014?*

The UN Climate Summit, which is the centre for this thesis, was not a Conference of the Parties (COP) meeting, but can still claim to have a certain political relevance in its attempt to place climate change on the political agenda. This is seen as crucial if there is going to be a successful outcome of the COP 21 meeting in Paris in December 2015. One purpose of this thesis is to research and compare climate change coverage in two countries whom are similar politically and geographically near each other, but yet can be assumed to be different when it comes to tackling the issue of climate change.

The results of my research show a somewhat surprising similarity between the Norwegian and the Danish coverage. The amount of coverage is equal in both the chosen Norwegian and Danish papers. Climate change politics are, along with politicians as sources, the most used theme in the articles that have been researched. The journalistic norm of authority comes into play. Climate change is said to be experienced as quite abstract and complicated by the journalists interviewed for this thesis. A challenge, according to the journalists, is how they can portray climate change in a way that does not try to scare and thereby provoke so-called climate nausea in the reader. A journalism, which looks into climate solutions at a certain level, seems to be what the journalists wish to produce. This type of journalism is also present in the data material of this thesis.

The thesis also exemplifies how journalists use agenda setting in climate change coverage. A certain cynicism is also detected among some of the interviewed journalists when it comes to what to expect from the Climate Summit in Paris in December 2015.

Forord

Her vil jeg takke alle som har bidratt til at jeg har kommet i mål med denne masteroppgaven.

Jeg vil først og fremst takke min veileder Elisabeth Eide (H-14 og V-15), professor ved Fakultet for samfunnsfag, Institutt for journalistikk og mediefag, ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har inspirert meg med sitt eget engasjement i klimajournalistikken og gitt meg gode råd på veien. Elisabeth har forstått at jeg arbeider best med noe mer umiddelbare deadlines enn den masteroppgaven i utgangspunktet har hatt og har dermed gitt meg hensiktsmessige frister hele veien. Takk for fruktbar veiledning, enten den har foregått via telefon, Skype eller ved møter.

Tusen takk til medstudent Marie Gjerver, som gjennomførte en intersubjektivitetstest av deler av det kvantitative materialet for meg. Jeg vil også takke de andre medstudentene på masterprogrammet i journalistikk som har holdt kontakten, og som til og med tok seg tid til å besøke meg i København iløpet av det travle masteroppgaveåret.

Til sist må jeg takke mine tålmodige foreldre, Jorunn og Bjørn, som har assistert med korrekturlesing og støtte gjennom et veldig hektisk år.

Ellisiv Brattfjord,

Nøtterøy, juni 2015

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 – Introduksjon

Side 1

Bakgrunn for temavalg	Side 1
Sentrale begreper	Side 3
Klimaendringer i et historisk perspektiv	Side 4
Dansk og norsk klimainnsats	Side 6
FNs klimatoppmøter	Side 8
Klimatoppmøtet i New York 23. september 2014	Side 9
Kjendiser og engasjement	Side 11
Tema og forskningsspørsmål	Side 12
Operasjonalisering	Side 13
Videre lesing av oppgaven	Side 14

Kapittel 2 – Teoretiske bidrag

Side 16

Medierammer	Side 17
Klimajournalistikken som eget fagfelt	Side 18
Klimaendringer i risikosamfunnet	Side 20
Alarmisme og sensasjonalisering	Side 21
Klimatoppmøter som katalysator for dekning	Side 22
Klimatoppmøter som mediehendelser	Side 23
Journalistiske normer og verdier	Side 25
Å sette dagsorden	Side 28
Relevant forskning	Side 29
Holdninger til klimaendringer	Side 29
Klimatoppmøtedekning	Side 30
Internasjonal klimadekning	Side 31
Norsk og dansk klimadekning	Side 32
Journalistens rolle	Side 34

Kapittel 3 – Metodisk tilnærming

Side 37

Kvantitativ innholdsanalyse	Side 38
Datainnsamling	Side 39
Utvalget	Side 41
Variabler og kategorier	Side 43
Intersubjektivitetstest	Side 43
Kvalitative intervjuer	Side 44
Semistrukturert intervju	Side 46
Å intervju de som vanligvis intervjuer	Side 46
Intervjuguiden	Side 48
Rollefordeling og gjennomføring av intervjuer og analyse	Side 49
Validitet, reliabilitet og generalisering	Side 52

Kapittel 4 – Klimadekningen i perioden – Kvanitative resultater	Side 56
Resultater fra innholdsanalysen	Side 56
Grad av dekning	Side 56
Hvor mye er faktisk skrevet av redaksjonene?	Side 59
Relevans i dekningen	Side 60
Dekningen over tid i undersøkelsesperioden	Side 62
Tema	Side 64
Sjanger	Side 67
Kjønn	Side 70
Stemmer	Side 72
 Kapittel 5 – Hva sier journalistene? Kvalitative intervjuer	 Side 76
Resultater av de kvalitative intervjuene	Side 76
Journalistenes interesse for området	Side 77
Nyhetsverdien	Side 78
Utfordringer i dansk og norsk klimajournalistikk	Side 79
Klimakvalme	Side 81
Løsningsjournalistikk	Side 82
Klimadekningen – samarbeid og prioriteringer	Side 83
Kilder	Side 86
Internett vs. papir	Side 88
Tilbakemeldinger fra leserne og engasjement	Side 90
Risikoformidling	Side 91
Naturkatastrofer og klimakonsekvenser	Side 94
Toppmøtejournlistikk	Side 96
Syn på egen dekning av klimatoppmøtet i New York	Side 98
Veien fram mot Paris	Side 100
 Kapittel 6 – Oppsummering og konklusjoner	 Side 102
Veien videre	Side 105
 Referanseliste	 Side 107
Vedlegg 1 – Informanter	Side 120
Vedlegg 2 – Kodeskjema	Side 122
Vedlegg 3 – Kodeinstruks	Side 124
Vedlegg 4 – Intervjuguide	Side 129

Kapittel 1

Introduksjon

Bakgrunn for temavalg

Det finnes mange gode grunner til å undersøke mediedekningen av klimaendringer. I lys av akseptert konsensus blant klimaforskerne om at klimaendringene er antropogene, det vil si en konsekvens av menneskelig aktivitet, dreier klimaendringene seg om vår framtidige eksistens på kloden, hvordan vi forvalter energiresurser og hva slags verden vi ønsker å etterlate til våre etterkommere. Det synes dermed viktig at mediene dekker denne problematikken på en hensiktsmessig måte; slik at publikum informeres om tingenes tilstand innen det blir ”for sent” til å forhindre endringene som potensielt truer vår eksistens og annet liv på jorda.

Crow & Boykoff (2014, s. 1) argumenterer også for at det, i vår moderne og stadig mer komplekse verden, er stadig viktigere med hensiktsmessig kommunikasjon, fortolkning og benyttelse av informasjon om politiske temaer som klimaendringer.

While media are just one means by which information is created and disseminated, they are certainly a powerful one. As such, media messages function as important interpreters of climate information in the public arena, and shape perceptions, attitudes, intentions, beliefs, and behaviours related to climate change (Boykoff, 2011, og Hmielowski et al., 2013, i Crow & Boykoff, *ibid.*, s. 3).

Samtidig som media fungerer som en viktig og mektig informasjonskanal, blir alvorlighetsgraden av klimaendringene stadig mer befestet. Klimaforskningen, og forskning omkring medias rolle når det kommer til å informere om klimaendringer, har økt i omfang de siste årene. Man kan med stadig tydeligere bevis påstå at klimaendringer er en umiddelbar trussel for stadig flere. Språket som brukes om klimaendringer kan dermed ha endret seg en del fra det mer vage til det mer sikre fordi forskerne i dag vet stadig mer om klimaendringer og deres konsekvenser.

Global climate change may be the greatest environmental risk of our time. Of all time. It has the potential to affect all of Earth's inhabitants, like previous climatic change has, but perhaps in a shorter time-frame and on a larger scale (Wilson, 2000, s. 202).

Wilson bruker forsiktige begreper som "may be", "potential" og "perhaps". Dette gjør han ikke for å ufarliggjøre trusselen klimaendringer utgjør for menneskeheten, men for å understreke klimaendringenes dynamiske tilstand og forskernes forsiktige måte å uttale seg om disse på (ibid.).

I dag er verken klimaforskere, journalister eller medieforskere like forsiktige når de omtaler klimaendringer og menneskets rolle: "Vi vet (...) at hvert tiår de siste 50 år var varmere enn de foregående. De naturlige faktorene er, slik vi kjenner dem, ute av stand til å gi oss denne temperaturøkningen" (Alfsen m.fl., 2013, s. 81).

There can no longer be any doubt that climate change is the major, overriding environmental issue of our time. It is a growing crisis that is already affecting our ability to support virtually every element of human wellbeing and sustainable development, from economic growth to food security (UNEP, 2014, s. 7).

Folk flest lærer ikke om klimaendringer ved å lese forskningsrapporter. De leser, ser og hører om dem i media (Wilson, 2000, s. 201). Undersøkelser av medias dekning av klimaendringer, ses derfor på som høyst svært relevant for å forstå vesentlige dynamikker når det kommer til klimaformidling. Dette er grunnen til at jeg har valgt dette som tema i min masteroppgave.

Redaktør i *The Guardian*, Alan Rusbridger, startet i mars 2015 en omfattende satsning i den allerede klimadedikerte avisen på å dekke klimaendringer i enda større grad. Temaet skal dekkes på en måte som skal skape et større engasjement og bevissthet om alvoret i disse endringene og påvirke selskaper til å avslutte sitt samarbeid med firmaer som tjener på å utnytte fossile brensler. The Guardian setter eksemplet ved å selv trekke sine midler ut av utslippsselskaper¹.

Rusbridger (2015) problematiserer hvordan journalistikken ønsker å fortelle om det som allerede har skjedd, og å fokusere på det eksepsjonelle og synlige framfor det ordinære og skjulte, som vil skape komplikasjoner i framtiden. Dermed blir det å skrive om klimaendringer problematisk, da disse endringene vil påvirke menneskeheten i aller størst

¹ "Guardian Media Group to divest its £800m fund from fossil fuels", The Guardian, 01.04.2015

grad i årene som kommer. Samtidig er konsekvensene av disse endringene vanskelige å forutse.

For these, and other, reasons changes to the Earth's climate rarely make it to the top of the news list. The changes may be happening too fast for human comfort, but they happen too slowly for the newsmakers – and, to be fair, for most readers (Rusbridger, 2015).

Klimaendringer er sånn sett ikke en problematikk som kan håndteres i lys av klassiske ”nyhetskriterier” med krav om en mer umiddelbar aktualitetsfaktor. Som enkelte av journalistene jeg har intervjuet til denne oppgaven forteller meg, prioriterer deres aviser klimaendringer fordi noen journalister og redaktører mener at det er viktig. En av journalistene fortalte meg at han selv kjenner en reell angst for hvilken klode som etterlates til hans barn og barnebarn. I lys av denne problematikken syns jeg det er interessant å undersøke journalistiske normer og verdier i klimadekningen og se hvordan disse eventuelt påvirker nyhetsutvelgelsen når det kommer til den danske og den norske klimadekningen i den undersøkte perioden.

Klimaendringer angår både vår egen og framtidige generasjoners eksistens. Klimaendringer er på denne måten et personlig og eksistensielt tema. Hvorvidt dette gjenspeiles i journalistenes tanker om temaet og ideer om egen klimadekning undersøkes i denne avhandlingen.

I denne masteroppgaven skal jeg undersøke hvordan klimaendringer håndteres av danske og norske aviser. Jeg ønsker blant annet å besvare spørsmålene: Hvordan skiller den danske og den norske klimadekningen seg fra hverandre og hvordan er de like? Hvordan ser journalistene på egen dekning av klimaendringer?

Min interesse for klimaendringer, miljøspørsmål og hvordan media håndterer disse, har vært stor under hele mitt masterstudium i journalistikk. Jeg har tidligere undersøkt dekningen av fornybare energikilder i Aftenposten og Berlingske og kildefordelingen i den norske mediedebatten omkring konsekvensutredningen for oljevirksomhet i Lofoten, Senja og Vesterålen.

Sentrale begreper

Siden klima og klimaendringer er sammensatte problemområder med mange underliggende temaer og retninger, ser jeg det som nødvendig å definere enkelte begreper innledningsvis.

Meteorologisk institutt (2015) har følgende definisjon av klima: ”Klima er en

beskrivelse av gjennomsnittsværet på ett sted eller område, slik det framkommer når enkeltobservasjoner bearbeides statistisk etter internasjonale retningslinjer”. Klimaendringer er naturligvis endringer i dette klimaet. Klimaendringer må i denne sammenhengen defineres ytterligere, da det her dreier seg om antropogene, også kalt menneskeskapte, klimaendringer.

Globale klimaendringer kan forstås som endringer i gjennomsnittsklimaet verden over. I vår tid snakker vi om global oppvarming, som de aller fleste klimaforskere nå er enige om at skyldes menneskelig aktivitet, og som Klimapanelet mener det ikke hersker noen tvil om tilstedeværelsen av (IPCC, 2014).

Menneskeskapte klimaendringer skyldes utslipp av klimagasser, som igjen påvirker drivhuseffekten. Drivhuseffekten går, ifølge Alfsen, Hessen & Jansen (2013, s. 34), i korte trekk ut på at sola sender varmestråler ned mot jorda som delvis reflekteres tilbake i atmosfæren av enkelte partikler i atmosfæren og absorberes av andre partikler. Skyer, is og snø reflekterer deler av solenergien som kommer igjennom atmosfæren og sørger for oppvarming av jordoverflaten. Langbølgede infrarøde varmestråler sendes tilbake i atmosfæren. En del av disse varmestrålene treffer karbondioksidet og andre klimagasser, noe som forhindrer at varmestrålene slipper ut i verdensrommet igjen. Strålene reflekteres dermed tilbake til jordoverflaten. Jordas overflate blir varmere samtidig som økt drivhuseffekt fører til at mer stråling holdes tilbake på jorda. Når menneskelig aktivitet fører til økt utslipp av klimagasser, øker dermed den globale drivhuseffekten og dermed også temperaturen på jorda.

Den største synderen når det kommer til menneskeskapte klimaendringer, er CO₂, eller karbondioksid. Dette er en langlevende klimagass (ibid., s. 37). Innholdet av denne gassen i atmosfæren er nå i ferd med å passere det mye omtalte (i klimaforskningen og medienes omtale) 400 ppm-nivået. ”Dette er 120 ppm høyere enn i førindustriell tid, og vi må 3 til 3,5 millioner år tilbake i tid for å finne lignende CO₂-nivåer, lenge før det moderne mennesket trådte frem på jorden” (ibid.). Utslippene av CO₂ har, i likhet med utslipp av klimagassene metan og lystgass, økt de siste årene og har økt med hele 43 prosent siden før den industrielle revolusjon (ibid.). Jorda har opplevd klimaendringer på grunn av økt mengde CO₂ i atmosfæren tidligere, under istidene. Men disse endringene skjedde i langt lavere hastighet enn endringene vi ser i dag.

Klimaendringer i et historisk perspektiv

Helt siden oppstarten av jordbrukssamfunnet for omkring 10 000 år siden, har mennesket levd i symbiose med naturen. Etterhvert har vi utviklet en idé om at vi utøver kontroll over

naturen og kanskje også er uavhengige av den i våre stadig mer urbaniserte samfunn. Påminnelsene om at vi ikke hersker over vær og klima, blir allikevel stadig tydeligere og hyppigere (Alfsen, Hessen & Jansen, 2013, s. 19).

Siden forskere som Joseph Fourier, John Tyndall og Svante Arrhenius iløpet av 1800-tallet ”oppdaget” og forsket på drivhuseffekten, har menneskets forståelse av egen påvirkningskraft på klimaet, økt. Arrhenius regnet ut med enkle redskaper at en fordobling av CO₂-innholdet i atmosfæren, vil føre til en temperaturstigning på 2 grader Celsius (ibid.). Samtidig som disse forskerne kom fram til sine teorier omkring den drivhuslignende effekten solenergi, i samarbeid med atmosfæren og klimagasser har på kloden, var den industrielle revolusjonen godt i gang, med økende utslipp av klimagasser og avskoging. Siden målinger foretatt av CO₂-innholdet i atmosfæren på 1950-tallet, har man sett en betydelig økt mengde av CO₂ i atmosfæren. Dette fenomenet fikk stadig mer oppmerksomhet i de følgende tiårene (ibid., s. 20).

I 1987 kom Brundtlandkommisjonens² rapport ”Vår felles framtid”. Rapporten fastslo at klimaendringer er en reell og overordnet trussel. FNs klimapanel³ ble opprettet året etter og ”har som hovedoppgave å sammenfatte all vitenskapelig litteratur innen klimaforskning” (ibid.). Så godt som alle verdens statsledere var samlet i Rio de Janeiro i 1992 for å underskrive FNs klimakonvensjon. Avtalens hensikt var å unngå farlige klimaendringer, en utfordring de politiske lederne fremdeles ikke har kommet til enighet om snart 25 år senere. Klimapanelets andre rapport utkom i 1996 og slo fast at man kunne observere klimaendringer som med stor sannsynlighet var antropogiske. Kun i løpet av få tiår har klimaforskningen økt i kompleksitet og nøyaktighet. Mer avanserte metoder og instrumenter til å måle alt fra temperaturer i havisen på Grønland, til forsuring av havet, har ført til at forskere vet stadig mer om hva klimaendringene fører til av endringer på kloden (ibid., s. 21 & 32).

Klimapanelets rapporter presenterer stadig ny forskning som blant annet tar for seg hvilken effekt det endrede klimaet kan tenkes å få på verdenssamfunnet, den risikoen disse endringene innebærer og forslag til tilpasning og skadebegrensing. Den komplette utgaven av Klimapanelets ”Fifth Assessment Report (AR5)” utkom 2. november 2014⁴ og er sammenfattet av mer enn 800 forskere fra 80 forskjellige land. Rapporten er basert på

² Norsk begrep brukt om Verdenskommisjonen for miljø og utvikling, nedsatt av FNs generalsekretær i 1983 med Gro Harlem Brundtland som leder, https://snl.no/Verdenskommisjonen_for_miljø_og_utvikling

³ IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change.

⁴ Rapporten, som har tittelen *Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change*, er den tredje av tre rapporter utgitt av Klimapanelets arbeidsgruppe. Rapporten utgjør, sammen med den såkalte Synteserapporten fra oktober 2014, Klimapanelets femte vurderingsrapport om klimaendringer.

vurderinger gjort på grunnlag av mer enn 30 000 forskningsrapporter. IPCCs rapport slår fast at den menneskelige påvirkningen på klimaet er åpenbar. Rapporten slår også fast at jo mer vi forstyrrer klimaet på jorda, jo høyere risiko for alvorlige, altomfattende og irreversible virkninger får vi. Rapportens tredje og kanskje mest oppmuntrende, hovedpoeng er at vi har midlene til å begrense klimaendringene og til å skape en lovende og bærekraftig framtid (IPCC, 2014).

Dansk og norsk klimainnsats

Jeg forventet i forkant av undersøkelsene at dansk klimajournalistikk skulle være mer seriøs og omfattende enn den norske. Dette begrunner jeg i at Danmark gjerne ses på som en langt ”grønnere nasjon” enn oljenasjonen Norge i og med satsing på fornybar energi som vindkraft og forpliktelser til klimabidrag. Her mener Sørensen & Eskjær (2014, s. 224 – 225) at det hersker en form for kynisme, da Danmark står for store mengder CO₂-utslipp.

Vel skal der støttes op om idealer om at bekjempe CO₂-udledningen og fortsættes en bæredygtig udvikling, men på samme tid ved vi godt, at sådanne overvejelser ikke kommer i spil, når familien skal på ferie ved midelhavet, eller når der fyres op i brændeovnen i sommerhuset (ibid.).

En lignende tankegang kan sies å herske i Norge ifølge TNS Gallups Klimabarometer (2015): ”Intensjonen er der, men når det kommer til konkret handling er det først og fremst tiltak som ikke reduserer egen komfort som velges”.

Eurostat estimerer (2015) at Danmark er det EU-landet som ser ut til å ha hatt den nest største reduksjonen av sine CO₂-utslipp i 2014. Når det gjelder klimainnsats i 2014⁵, vurderer CCPI (Climate Change Performance Index)⁶ Danmark som det fjerde ”beste” landet⁷ blant de 58 landene i verden som slipper ut mest CO₂. Norge befinner seg her på en 27. plass (ibid.). Norge er fortsatt i all hovedsak en oljenasjon selv om det politisk sett er

⁵ Danmark befant seg også på toppen av indeksen i 2012 og 2013.

⁶ ”The Climate Change Performance Index is an instrument supposed to enhance transparency in international climate politics. On the basis of standardised criteria, the index evaluates and compares the climate protection performance of 58 countries that are, together, responsible for more than 90 percent of global energy-related CO₂ emissions” (CCPI, 2015)

⁷ De tre øverste plassene i indeksen står tomme, da CCPI ikke anser noen lands klimainnsats som god nok for toppllasseringene (CCPI, 2015).

gjort flere forpliktelser, blant annet gjennom Klimaforliket⁸. Undersøkelser som tar for seg den gjengse nordmann og danskes holdninger til klimaendringene vil gjennomgå i teorigapitlet.

Danmark har nylig, gjennom Folketingsvalget, stemt fram partier fra såkalt ”Blå blok” til å ta over regjeringsmakten fra den sittende Helle Thorning-Schmidt og partiene i ”Rød blok”. I skrivende stund⁹ diskuteres det hvorvidt Lars Løkke Rasmussen og Venstre skal danne regjering på egen hånd, eller om de skal samarbeide med Dansk Folkeparti, en av valgets store vinnere.¹⁰ Dansk Folkeparti og Liberal Alliance, som også samarbeider med de andre partiene i Blå blokk, ønsker nedtrapping av Danmarks grønne omstilling. Liberal Alliance betviler også klimaendringenes antropogene faktorer¹¹. Mye tydet i forkant av valget på at Folketingsvalget i Danmark også ble et valg mellom ”Grøn og sort blok”, da en seier til Blå blok fører til en mindre klimatilpasset politikk, ifølge Information (Løvenbolk Hansen & Thorup, 2015).

På norsk side har vi et parti (FrP) i regjering som ytrer tvil om den menneskelige skylden i klimaendringene.¹² I likhet med Danmark synes den norske regjeringen opptatt av å innpasses i en klimapolitikk på EU-nivå. Regjeringen forplikter Norge til å kutte globale klimagassutslipp med 40 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå og dermed slutte seg til EUs klimarammeverk¹³. Klimatiltak som skjer fra norsk side er blant annet innsatsen for å bevare regnskog (Regjeringen, 2015). Norges regjering kritiseres på den annen side blant annet for å ikke ha kommet med noen nye klimatiltak ved forrige klimamelding fra februar 2015.¹⁴ Det hersker altså en viss symmetri i de danske og de norske politiske holdningene til klimaendringer og klimatilpasning, selv om man kan se forskjeller når det kommer til faktisk klimainnsats på enkelte områder.

⁸ Norsk klimapolitikk er forankret i to klimaforlik fra 2008 og 2012, hvor Norge blant annet forplikter seg til å kutte globale klimagassutslipp tilsvarende 30 prosent av de norske utslippene på 1990-nivå, innen 2020. Norge skal også være karbonnøytralt innen 2050.

⁹ Avsnittet ble skrevet 22. juni 2015 etter lesing av Politikens ”Analyse: Løkke og Thulesen Dahl nærmer sig hinanden - i hvert fald retorisk” (Jørgensen, 2015).

¹⁰ ”Valgets store vinder: Vores succes skal bestemt omdannes til indflydelse” (Bang Thomsen, 2015).

¹¹ Løvenbalk Hansen & Elmhøj, ”Blå blok er splittet om grøn omstilling”, Information, 29.05.2015

¹² Gjerde, Ørstadvik & Barstad, ”Siv Jensen tviler på om klimaendringene er menneskeskapte”, Aftenposten, 29.04.2015

¹³ Regjeringen, 2015.

¹⁴ ”Ingen nye klimatiltak fra regjeringen” (Naturvernforbundet, 2015).

FNs klimatoppmøter

”Toppmøtet i København i desember 2009 var muligens et høydepunkt for den engasjerte klimajournalistikken”, ifølge Ytterstad (2011, s. 3). Dette klimatoppmøtet, COP 15, som fant sted i desember 2009, regnes av de fleste som en fiasko og bekreftet sånn sett kritikken mot FNs klimaarbeid som går ut på at forhandlingene ses på som nærmest uforståelige i sine tekniske komplikasjoner og som gir resultater som forsvinner i omfattende FN-regler eller storpolitisk spill (Lahn, 2013, s. 15).

Det 21. klimatoppmøtet, som avholdes i Paris i desember 2015, blir essensielt. Det forventes at man skal komme til enighet om en ny klimaavtale for perioden etter 2020 (FN, 2014, Lahn, 2013). Viktigheten av møtet i New York anses i mediene som betydelig, med tanke på at det haster for verdens ledere å bli enige om hvordan man skal takle klimaendringene globalt i framtiden og også med tanke på tidligere toppmøter som ikke har gitt det ønskede resultatet, deriblant det nevnte COP15, der man heller ikke kom fram til en bindende politisk klimaavtale. Toppmøtet i København var det femtende klimatoppmøtet i FNs regi og høstet stor kritikk i mediene. Regjeringslederne ble blant annet sammenlignet med forbrytere som flyktet fra åstedet¹⁵.

Denne oppgaven ser nærmere på den danske og den norske klimadekningen i perioden rundt klimatoppmøtet som ble avholdt i New York 23. september 2014. Dette toppmøtet presenteres ytterligere senere i kapitlet.

Klimatoppmøtene er interessante som utgangspunkt for forskning på klimamediedekning fordi disse møtene kan sies å være avgjørende for å komme fram til internasjonalt bindende avtaler, som igjen synes å være avgjørende for å bremse klimaendringene. ”FNs klimaforhandlinger er det internasjonale samfunnets viktigste verktøy for å forsøke å svare på spørsmålene omkring fordeling av innsatsen mot klimaendringene” (Lahn, 2013, s. 15). Dette er et globalt problem som det kan synes nesten umulig å komme til enighet om (ibid., s. 14). Lahn legger også vekt på at verdens klimaproblem ikke lenger trengs å forstås naturvitenskapelig eller teknologisk. Vi har allerede kommet fram til solid forskning og nyvinninger, men problemet nå heller må forstås innen sosiale og politiske rammer. Møtene dreier seg i stor grad om hvilke land som skal forplikte seg til hvilken grad av klimainnsats. Disse fordelingene kan diskuteres opp og i mente med tanke på rettferdighet i forhold til hvilke land som har stått for de største utslippene (ibid.).

Mange mener at det er mest hensiktsmessig at politikerne står for tiltak som vil føre til

¹⁵ ”Low targets, goals dropped: Copenhagen ends in failure”, The Guardian, 19.12.2009

reduksjon av klimagassutslipp, da det vil være vanskelig å gjennomføre større tiltak uten å spille på lag med dem, og fordi de naturligvis har langt større makt enn de fleste andre. Andre vil hevde at det er nedenfra og opp man bør jobbe; altså engasjere grasrota. Det er her mediene kommer inn, som en betydelig informasjonskanal (Austgulen & Stø, 2013, m.fl.) for folk flest når det kommer til informasjon om klimaendringer.

Det er interessant å se nærmere på klimatoppmøtet i New York 23. september 2014 fordi det tiltrakk seg påfallende mange stats- og regjeringsledere, samtidig som det fungerte som en slags opptakt til det forventningspregede toppmøtet som avholdes i Paris i desember 2015, der de deltagende nasjonene forventes å forplikte seg ytterligere til en klimaavtale for å bremse de antropogene klimaendringene.

Klimatoppmøtet i New York 23. september 2014 – Catalyzing Action

”Vi er den første generasjonen som merker klimaendringer, og vi er den siste som kan gjøre noe med det” (President Obama, sitert av Mathismoen, 2014). Slik uttalte den amerikanske presidenten seg mot slutten av talerrekken av stats- og regjeringsledere fra hele verden under klimatoppmøtet i New York 23. september 2014.

Toppmøtet i New York ble gjennomført på initiativ fra FNs generalsekretær, Ban Ki-moon. Bakgrunnen for å invitere verdensledere, sivilsamfunn og representanter fra privatsektoren til klimatoppmøtet, var å: ”galvanize and catalyze climate action” (FN, 2015). Stats- og regjeringsledere fra 125 land ble bedt om å tale i 4 minutter hver¹⁶. Lederne skulle kunngjøre handlinger som vil føre til reduksjon av klimaendringene og forhindre en global temperaturøkning på mer enn to grader celsius (ibid.). Toppmøtet var dermed ikke et forhandlingsmøte¹⁷, men representerte ”begynnelsen på langspurten fram mot Paris-toppmøtet i desember 2015” (Naturvernforbundet, 2015). Andelen statsledere som var til stede var også det største siden COP15¹⁸. Toppmøtet har flere likhetstrekk til klimamøtet som ble avholdt i FN-regi i New York i september 2009. Dette toppmøtet var en slags forberedelse til det da høyst forventningspregede klimatoppmøtet i København i desember. Også den gang ankom flere statsledere for å holde taler om klima (Lahn, 2013, s. 101 – 106)

Toppmøtet ble (også en likhet med møtet i 2009) avholdt mens FNs årlige generalforsamling fant sted. Under dette spenningspregede møtet, som også tok for seg blant

¹⁶ ”Toppmøde: Nyt kuld regjeringsledere skal tackle klimasagen”, Politiken 23.09.2014

¹⁷ Forhandlingstoppmøtene navngis COP, med etterfølgende nummer i rekken årlige møter, for ”Conference of the Parties” (UNFCCC, 2015).

¹⁸ ”Toppmøde: Nyt kuld regjeringsledere skal tackle klimasagen”, Politiken, 23.09.2014

annet problematikken omkring Syria-farere og Ebola-krisen¹⁹, var det altså gjort plass til et klimatoppmøte med én dags varighet.

Samtidig som toppmøtet ble avholdt, befant vi oss (og befinner oss fortsatt) på en klode som har hatt det tredje varmeste året (2014) siden de systematiske målingene begynte (WMO, 2015). GCP²⁰ meldte at CO₂-nivået i atmosfæren var det høyeste noensinne og så ut til å være hele 65 prosent høyere enn 1990-nivået.²¹ Dette danner dermed en bakgrunn for møtet som tilsier at det haster å gjøre noe. Glen Peters (GCP, 2014), seniorforsker ved CICERO, poengterer: ”Gitt dagens politikk er vi nå sikre på at verden blir varmere enn to grader. De sterke utslippsreducerende tiltakene som skal til for å unngå dette, eksisterer kun i teorien og i forskernes modeller”.

Danmarks statsminister, Helle Thorning-Schmidt, benyttet anledningen i New York til å fortelle at Danmark skal avsette 400 millioner kroner til FNs Grønne Klimafond i 2014 og 2015.²² Erna Solberg fremhevet i sin FN-tale regnskogsatsingen som Norge bidrar til med tre milliarder kroner i året.²³

“This Summit was not about talk. History is made by action. And now we have seen that the world is ready to act”, uttalte Ban Ki-moon under toppmøtets avslutning (UN, 2015). Generalsekretæren fortsatte med å mane alle de deltagende landene til å oppfylle og utvide løftene og initiativene man tidligere har blitt enige om under toppmøtet (FN, 2015). Målet med møtet kan sies å ha vært å starte en samtale som fremmer forståelsen for klimaendringer og tiltak for å forhindre disse.²⁴ Klassekampens Line Madsen Simenstad oppsummerte det toppmøtet da hun under forskningsintervjuet sa at hun har inntrykk av at møtet ble avholdt for å ”booste klima, før det viktige klimatoppmøtet i desember 2015”.

Flere danske og norske aviser²⁵ nevnte det store antallet statsledere som deltok på klimatoppmøtet. Enkelte lot også til å utebli, deriblant Australias statsminister Tony Abbott og Canadas statsminister, Stephen Harper. Sistnevnte sendte en underordnet til møtet, selv om han selv faktisk befant seg i New York (Mathismoen, 2014). ”Symboleffekten av at to store industriland dropper ut, skremmer dem som forsøker å bygge bro mellom nord og sør” (ibid.). Mathismoen betegner dette som bekymringsverdig for klimaavtalen som etter planen

¹⁹ ”FN blæser til global kamp mod ebola” Politiken, 26.09.2014

²⁰ Global Carbon Project.

²¹ Pressemelding: ”Globale Co2-utslipp ute av kontroll”, Global Carbon Project, 21. september 2014

²² ”Dansk klimacheck på 400 mio.kr.” Jyllands-Posten 24.09.2014

²³ ”Ønsker større klimabidrag fra Solberg”, Aftenposten 24.09.2014

²⁴ ”Lad os få klimadebatten tilbage på sporet”, Politiken 23.09.2014

²⁵ ”Men noen ble hjemme”, Aftenposten, 24.09.2014, ”Klimatoppmøtet åpnet i New York”, Dagsavisen, 24.09.2014, ”Pragmatiske klimaløsninger”, Berlingske, 24.09.2014

skal undertegnes i Paris. Han ser for seg at Canada og Australia muligens vil alliere seg med arabiske sjeiker og klimaskeptiske Putin for å forsøke å blokkere avtalen. Dette hintet om en slags toppmøtekynisme hos journalistene vil jeg komme tilbake til i det kvalitative analysekapitlet.

Kjendiser og engasjement

FNs generalforsamling bar innen flere områder preg av at kjendiser ble gjort til talspersoner for ulike saker på agendaen. Politiken²⁶ undrer hvorvidt denne bruken av kjendiser fører til mer omtale enn faktisk forandring. Blant de nevnte kjendisene finner vi skuespilleren Leonardo DiCaprio, som holdt en flammende tale i anledning klimatoppmøtet.²⁷

To dager før klimatoppmøtet marsjerte mer enn 300 000 mennesker i New York i historiens største klimamarsj; "People's Climate March".²⁸ Selveste Ban Ki-moon deltok i demonstrasjonen, hverdagslig antrukket for senere å bytte om til dress for å fri til næringslivet, ifølge Politiken.²⁹ En slik demonstrasjonsdeltagelse kan ses på som et tegn på et økt folkelig engasjement omkring klimaendringene. Tatt i betraktning det høye antallet innbyggere i New York³⁰, kan man også påstå at marsjen ikke er et like voldsomt uttrykk for folkelig engasjement og tilstrømming til toppmøtet som man kan ha først fått inntrykk av.

Møtet bar preg av at næringslivet deltok i større grad enn noensinne tidligere.³¹ Det pekes på at der næringslivet tidligere så det som lite fruktbarhet å betrakte klimaendringene som menneskeskapte, er det i dag flere som ser mulighetene ved klimaforpliktelser. Flere bedrifter og næringslivsledere³² satser på fornybar energi og det investerer nå mer i denne energien enn i fossil energi.

"Virksomhedene er vant til at være skurken, men i dag er vi heltene", siterer Politiken³³ Danfoss pressetalsmann, Fleming Voetmann, under toppmøtet.

²⁶ "Kendisser på talerstole skaber mer omtale end forandring", Politiken, 28.09.2014

²⁷ "Leonardo for klimaet", Klassekampen, 25.09.2014

²⁸ "FN-møde om klimaet i dag: Obama erklærer krig mod kul", Politiken, 23.09.2014, "FN vil genstarte klimadebatten", Jyllands-Posten, 23.09.2014

²⁹ "Virksomheder inntager helterollen på topmøde" Politiken, 24.09.2014

³⁰ Ifølge SNL, var innbyggertallet i New York 8,3 millioner innbyggere i 2012.

³¹ "Uken som endret alt?" Aftenposten, 25.09.2014

³² "Familien Rockefeller ser grønt", Politiken, 24.09.2014, "Uken som endret alt", Aftenposten 25.09.2014

³³ "Virksomheder indtager helterollen på topmøde" Politiken, 24.09.2014

Tema og forskningsspørsmål

I denne oppgaven tar jeg for meg danske og norske avisers klimadekning, danske og norske journalisters syn på klimadekningen og utfordringer innen denne. Utvalget av både artikkelmateriale og informanter er gjort med hensyn til relevans i forhold til klimatoppmøtet i New York 23. september 2014, da den undersøkte dekningen delvis sirkulerer rundt dette toppmøtet. Jeg ønsker å få svar på hvordan den danske og norske dekningen av dette klimatoppmøtet forholder seg. Klimadekningen som ellers ble publisert i avisene i den samme perioden, men som ikke har direkte relevans når det gjelder toppmøtet, skal også undersøkes her. Jeg ønsker å sammenligne dansk og norsk dekning for å finne ut av om vi ser på klimaendringer med det samme journalistiske blikket og for å kunne si hvor det eventuelt tenderer til forskjeller innen kildebruk og sjanger.

Oppgavens tema er dermed definert i kortversjon som: norsk og dansk avisdekning av klimaendringer i perioden rundt klimatoppmøtet i New York i september 2014. Som nevnt var ikke dette toppmøtet en COP, men samlet allikevel det største antallet regjerings- og statsledere som noensinne har deltatt på et klimatoppmøte (Taksdal Skjeseth, 2014). Å fokusere på en periode rundt et klimatoppmøte og sammenligne egne forskningsresultater med tidligere forskning om klimatoppmøter i mediene, er blant annet gjort for å kunne se etter tendenser til at klimatoppmøter ”trigger” klimadekning. Toppmøtet i New York fortonet seg også som et naturlig utgangspunkt for mine undersøkelser da jeg la opp løpet for masteroppgaven høsten 2014. Utvalget aviser er foretatt i et tidsrom på omtrentlig en måned rundt klimatoppmøtet i New York. Dette er gjort for å fange opp artikler i forkant, under og i etterkant av toppmøtet. På denne måten er problemstillingen posisjonert i et relativt kort tidsrom.

I utgangspunktet var planen at jeg kun skulle forholde meg til avisartikler som hadde stått på trykk i papiravisene i perioden. Jeg valgte imidlertid også å inkludere artikler fra de utvalgte avisenes nettutgaver, da dette fanget opp en større mengde av avisenes faktiske dekning. Cottle (2013, s. 20) argumenterer for at tradisjonelle medier og nyere medier bør studeres i samspill, da tradisjonelle og nyere medier hevdes å påvirke hverandre i stor grad. Derfor har jeg også valgt å stille informantene i den kvalitative delen av undersøkelsen spørsmål omkring hvordan de forholder seg til nettpublisering av klimastoff i forhold til den tradisjonelle papiravisen.

Avisutvalget er gjort med hensyn til hvilke danske og norske aviser som hadde den største mengden klimarelevant dekning i perioden, noe som også har gitt et utvalg aviser med

forskjellige redaksjonelle profiler.

Min hovedproblemstilling er: *Hvordan dekker danske og norske journalister klimaendringer i perioden rundt FNs klimatoppmøte i New York i september 2014?*

Hensikten er at problemstillingen og underordnede forskningsspørsmål skal besvares ved å benytte både kvantitativ innholdsanalyse av artikler fra tre danske og tre norske aviser og kvalitative intervjuer med seks journalister som jobber med klimastoff i de undersøkte avisene. Disse resultatene er deretter blitt sammenlignet for å se etter eventuelle likheter eller forskjeller i dekning og journalistiske vurderinger fra dansk og norsk side, samt tanken bak og hensikten med klimadekningen. Denne sammenligningen gjør undersøkelsen til en av komparativ art.

Operasjonalisering

Ifølge Mosdell & Davies (2006, s. 19) går operasjonalisering ut på hvordan man gjør forskningstemaet mer praktisk ved å blant annet definere forskningsspørsmål. I denne oppgaven tar jeg for meg klimadekning i Danmark og Norge og ønsker å sammenligne denne på et ganske generelt grunnlag, men innen et avgrenset tidsrom. Det er mange aspekter ved dekningen som er interessante å undersøke, men da jeg er interessert i mekanikkene bak selve dekningen, altså journalistenes arbeid, samt hvordan og hvorfor dekningen blir som den blir, anser jeg fokusområdene og forskningsspørsmålene som defineres her som de mest relevante.

Slik jeg ser det må klimajournalistikk defineres i denne sammenhengen. Det er relevant å undersøke hva journalistene ser på som nyhetsverdig når det gjelder det ikke umiddelbart klassiske nyhetstemaet klimaendringer. Det er også av interesse å undersøke hvordan redaksjonene legger løpet fram mot COP-toppmøtet i Paris i 2015. Jeg har forsøkt å finne ut av hvorvidt journalistene er engasjerte i tematikken og hvorfor. For å finne likheter og ulikheter mellom dansk og norsk side i klimadekningen i perioden, er det også aktuelt å stille meg spørsmålet: *Hvordan skiller den norske klimadekningen seg fra den danske?* Andre forskningsspørsmål som er forsøkt besvart i lys av det nevnte er: *Katalyserer klimatoppmøtene en økt klimadekning? Hvilke(n) avis(er) skriver mest om klimaendringer i perioden? Hvilken sjanger benyttes mest og hvilken benyttes minst? Hvilke stemmer kommer til orde? Hvilke temaer benyttes? Hvem skriver om klimaendringer i avisene? Hvordan fungerer formidlingen av risiko og konsekvenser i klimajournalistikken?*

Videre lesing av oppgaven

Dette kapitlet har presentert hensikten med denne masteroppgaven, begrunnet fokus, utvalg og relevante begreper.

Kapittel 2 presenterer de teoretiske bidragene og aktuell forskning på området.

I kapittel 3 går jeg igjennom forskningsmetoder som er valgt, i dette tilfellet kvantitativ innholdsanalyse og kvalitative intervjuer.

Kapittel 4 tar for seg den kvantitative innholdsanalysen med noen grafiske illustrasjoner av resultater samt drøfting av resultatene. Enkelte steder er relevante sitater fra de kvalitative intervjuene tatt med for å belyse sider av analysen.

I kapittel 5 blir resultatene fra de kvalitative intervjuene presentert og eksemplifisert med sitater fra informantene. Svarene fra de danske og de norske journalistene er tematisert under temaer som er aktuelle for forskningsspørsmålene i denne oppgaven og sammenlignes der dette virker hensiktsmessig.

Kapittel 6 oppsummerer oppgaven og innledende antakelser drøftes i lys av funnene fra undersøkelsene. Til sist vil jeg komme inn på veien videre etter denne avhandlingen.

Kapittel 2

Teoretiske bidrag

Klimajournalistikken har de siste årene vokst og befestet seg ytterligere både som begrep og journalistisk felt. Samtidig som at alvoret klimaendringene medfører og viktigheten av at menneskeheten utfører klimatiltak, synes å bli tydeligere, virker også klimajournalistikken som fagfelt å ha blitt mer utbredt. Ifølge Lester (2010, s. 1-2), som selv har jobbet som miljø- og klimajournalist siden 1980-tallet, har det helt fra begynnelsen av vært vanskelig å få visse vinklinger innen miljøproblematikken på trykk; den ene er vitenskapsvinkelen og den andre er historiene som fokuserer på langtidseffekter. Ordet ”sustainable”, bærekraftig på norsk, har vært et sentralt begrep siden Brundtlandkommisjonens rapport ble utgitt i 1987, ”yet after an initial rush of interest, the concept of sustainability and all its possibilities lost media currency” (ibid.).

(...) most citizens around the world typically do not read peer-reviewed literature, nor do they read policy documents or negotiate international treaties (...) to learn about climate change and gain climate information, people in the public arena turn to media communications – television, newspapers, radio, digital and social media – to link formal science and policy with their everyday lives (Boykoff & Crow, 2014, s. 2).

Media er en viktig kanal for konstruksjon, spredning og konsum av informasjon for en bredere masse (ibid.). Det er gjennom sine valg av ord og metaforer at journalister videreformidler forskningens natur og gir denne mening som kan bidra til å forme publikums oppfatninger (Wilson, 2000, s. 206). Lester (2010, s. 3) argumenterer for å undersøke klima og miljø i lys av nyheter på grunn av nyhetenes innhold og distribusjon, noe som gjør de helt sentrale i det moderne samfunnet og den offentlige samtalen.

Informasjon om klimaendringer og hva de gjør med kloden er ofte komplisert å formidle til et bredt publikum. Samtidig forteller disse historiene ofte at det haster (Allan, Adam & Carter, 2000, s. 1) og at det angår oss alle. Klimaendringer har historisk sett blitt gitt en ramme av å være et miljøproblem, noe som har ført til en separasjon av mennesker og kulturer fra selve miljøet/naturen. Dette kan igjen føre til at klimaendringene ses på som noe

som kun får konsekvenser langt fram i tid og dermed ikke utgjør en umiddelbar trussel (Doyle, 2011, i Lester & Hutchins, 2013, s. 80).

Viktigheten av at klimastoffet er forståelig for flest mulig, må kunne sies å være vesentlig for å nå fram til massene. Teorier omkring journalistens formidling av disse historiene til et bredt og sammensatt publikum, undersøkes nærmere i denne delen av oppgaven. Kapitlet vil blant annet ta for seg medierammer og klimadekningen som et eget område innen journalistikken, sett i lys av blant andre Anders Hansen (2010). Formidling av risiko i klimadekningen vil presenteres i form av Ulrich Becks teorier. Jeg vil også komme inn på klimadekning som ”alarmisme” eller ”alarmerende” og sensasjonaliseringens plass her. Deretter vil en del av kapitlet diskutere Eide & Kunelius og Painters teorier om klimatoppmøter som katalysatorer for klimadekningen og i lys av Dayan & Katz’ teoretisering av begrepet ”media events”. De journalistiske normene som spiller inn i klimajournalistikken drøftes opp mot Maxwell T. Boykoffs formuleringer omkring dette. Til sist vil jeg komme inn på agenda-setting. Teoriutvalget er gjort for å forsøke å gi et mest mulig hensiktsmessig teoretisk rammeverk for oppgaven. Fordi klimaendringer spiller inn på miljø og vice versa, velger jeg å se klimadekningen i lys av teori omkring miljøjournalistikk, der dette virker passende. Dette begrunner jeg også med Cottles (2013, s. 32) syn på at klimaendringer igjen kan føre til et hav av miljøkonflikter, som også kan være forbundet med hverandre.

Medierammer

Begrepet ”medieramme” er av interesse i denne oppgaven. Jeg ser det derfor som relevant å fremlegge grunnleggende teori omkring medierammer i dette kapitlet.

Entman (2004, s. 5) definerer medierammer, eller *framing*, som: ”*selecting and highlighting some facets of events or issues, and making connections among them so as to promote a particular interpretation, evaluation, and/or solution*”. Slik jeg ser det kan et godt eksempel på hvordan mediene rammer inn nyheter på denne måten være når Aftenposten trykker en artikkel som tar for seg den norske statsministerens løfter om bidrag til internasjonalt klimaarbeid i forbindelse med klimatoppmøtet i New York i september 2014.³⁴ Slik jeg ser det, gis klimatoppmøtet en ramme etter at journalisten har valgt ut aspekter ved møtet (Erna Solbergs deltagelse) og satt disse i sammenheng med eventuelle løsninger fra norsk side (Norges klimabidrag og politikernes meninger om bidragene).

³⁴ ”Ønsker større klimabidrag fra Solberg”, Aftenposten, 24.09.2014

Miller & Parnell Riechert (2000, s. 45) hevder at: "Framing allows journalists to focus on facts and still shape public discourse – either consciously or unconsciously". Dersom er journalist for eksempel velger å skrive en artikkel om FNs siste klimarapport, baserer hun denne på fakta (selve rapporten), samtidig som hun er med på å forme den offentlige diskursen ved å skrive om nettopp dette, uavhengig av om dette var hennes intensjon eller ikke. Framing innebærer også utvelgelse av visse stemmer over andre, noe som ifølge Miller & Parnell Riechert (2000, s. 47) kan begrense den offentlige debatten. Miller & Parnell Riechert (ibid., s. 51) påpeker at journalisters tendens til å henvende seg til de samme kildene innen politikk og bedrifter, fører til at disse kildene får en stor innflytelse på nyhetenes endelige innramming. Disse rammene kan dermed øke i omfang når større medier plukker opp historier med en mer lokal opprinnelse, noe som ofte er tilfellet ved for eksempel naturkatastrofer, ifølge Miller & Parnell Riechert (ibid.).

Hansen (2010, s. 91) nevner en ramme av ekspertise eller autoritet som en typisk medieramme innen miljørelaterte saker i mediene. Dette gjenspeiles også i Boykoffs (2011, s. 107) nyhetskriterie *autoritet*, som vil drøftes senere i kapitlet. Ekspertiserammen fører til at politikere og andre offentlige kilder med kjente navn og stive dresser tildeles mer autoritet i miljørelaterte nyhetssaker enn for eksempel de (ofte) noe mer "nedpå" klimaaktivistene som gjerne avbildes i vanlige klær i demonstrasjoner (Hansen, 2010, s. 92).

Klimajournalistikken som eget fagfelt – "the greatest story rarely told"

Klimajournalistikk har som eget fagfelt vokst voldsomt i løpet av få tiår. Cox (2013, s. 144) nevner 1960-tallet som starten for det vi i dag kan kalle miljøjournalistikk. Miljøjournalistikk er som nevnt et begrep som også innebefatter klimajournalistikk i flere sammenhenger i denne avhandlingen.

Miljø- og klimajournalistikkens vekst kan ses i sammenheng med oppblomstringen av et fokus på miljøvern. Mange nevner Rachel Carsons "Silent Spring" (1962) som oppstarten, for med denne boka fulgte avisskriverier om blant annet forurensing, oljeutslipp og utrydningstruede arter (Cox, ibid., s. 145). Feltet har fortsatt å vokse og møter stadig flere krav og hard konkurranse i "nyhetsmarkedet". Samtidig er klimaendringer noe som krever stor kunnskap og innsats fra journalistene. Klimajournalistikken har mange likhetstrekk med forskningsjournalistikk og politisk journalistikk, men jeg velger i denne sammenhengen å se på feltet som noe for seg selv, da det teoretisk sett er velutviklet nok til å undersøkes i en slik sammenheng, slik jeg ser det.

Cox (ibid.) poengterer at klimajournalistikken synes å akselereres av spesifikke

hendelser eller offentliggjøring av forsknings- og statsrapporter, samtidig som tematikken må konkurrere med andre nyhetsaktuelle temaer som for eksempel krig, terror og arbeidsledighet. Klimanyheter er, som alle andre former for nyheter, fokusert på spesifikke hendelser og styrt av disse hendelsene (Hansen, 2010, s. 95). Dette forklarer også hvorfor klimatoppmøter ofte fører til økt fokus på klimaendringer i pressen (Eide et al., 2010 og Eide & Kunelius, 2012), noe dette kapitlet skal drøfte senere.

Hvorvidt klimaendringer i seg selv er nyhetsverdig, tas opp av Cox (2013, s. 159). Han viser til Revkin (2011, i Cox, *ibid.*), som sier følgende om klimadekningens nedgang i USA:

After several years of heavy [media] exposure, global warming, the greatest story rarely told, [has] reverted to its near perpetual position on the far back shelf of the public consciousness – if not back in the freezer.

Grunnen til dette, mener Cox (*ibid.*) kan være at forskere og kommunikasjonsspesialister ser på klimaendringer som vanskeligere å formidle til pressen enn andre temaer innen miljø- og helsejournalistikk. Han henviser til Moser (2010, i Cox, *ibid.*), som nevner flere utfordringer for formidlingen av klimaendringer i pressen: konsekvensene synes langt unna, samtidig som årsakene er nærmest usynlige for oss; vi er i dag i høy grad isolert fra miljøet; det hersker forsinkelse og liten vilje til å gjennomføre forebyggende tiltak; det komplekse og usikre som utgjør klimaendringer i seg selv og utilstrekkelige signaler om behovet for endring.

Nelkin (1987, i Wilson, 2000, s. 208) og Cox (2013) problematiserer at det ofte er journalister med liten eller ingen bakgrunn fra forskning som dekker klimaendringer i mediene. De ses på som mindre egnede til å vurdere det forskerne presenterer for dem, der mer rutinerter journalister innenfor fagfeltet ville utvist større skepsis til eventuelle slurveforskningsmetoder og utøvd en mer omfattende kildekritikk ovenfor sine forskningskilder (Dunwoody, 1986, i Wilson, s. 208).

Klimaendringer som tema i pressen krever også en viss politisk forståelse av journalistene. ”Media coverage of political issues is not a one-way street, but rather it influences both the public and decision-making elites in obvious and more subtle ways” (Wilkins, 1990, i Wilson, 2000, s. 208). Wilkins (1990) forskning hevder at journalister som dekker den politiske siden av klimaendringer tenderer til å ignorere forskningssiden, mens de som dekker forskningen ignorerer den politiske siden. Wilson (*ibid.*) problematiserer dette, da det hevdes at klimaendringer som tema kun vil bli ytterligere politisk polarisert i framtiden, noe som vil kreve også større politisk kompetanse fra journalister.

Klimaendringer i risikosamfunnet

Formidling av klimaendringer handler også om formidling av risiko, da klimaendringer utgjør en potensiell fare for menneskehetens eksistens på jorda. Samtidig hersker det usikkerhet om hvor omfattende klimakonsekvensene vil bli (Alfsen, Hessen & Jansen, 2013, s. 215). Dette gjør det aktuelt å se på klimajournalistikken i lys av det såkalte risikosamfunnet.

Risikosamfunnet redegjøres for i Becks *Risk Society* (1992) med et perspektiv på klimaendringers medførte risiko i mediene, i Allan, Adam & Carters *Environmental Risks and the Media* (2000). Beck (1992) argumenterer for at i det klassiske industrielle samfunnet har en logikk basert på økt velstand dominert en logikk basert på risiko. I risikosamfunnet er forholdene omvendt; velstandsproduserende makter taper uskyld i lys av en moderniseringssprosess der makten som gis av teknologisk og økonomisk vekst, overskygges av risiko (Beck, 1992, s. 12-13). ”At the center lie the risks and consequences of modernization, which are revealed as irreversible threats to the life of plants, animals, and human beings” (ibid.). Klimaendringer med alt det de medfører av påvirkningsfaktorer for livet på kloden, kan sies å være et svært relevant aspekt ved det moderne risikosamfunnet.

Beck (2000, i Allan m.fl., s. xii) legger vekt på at det i dagens moderne samfunn har oppstått en ny form for risiko; risikoer som ikke kan kontrolleres. Klimaendringer kan påstås å gå inn under disse ukontrollerbare risikoene, da de i stor grad er igangsatt av menneskelig aktivitet, samtidig som konsekvensene av dem i stor grad er ukontrollerbare og delvis ukjente, dette til tross for at forskere stadig vekker avdekker ny informasjon om klimakonsekvenser. Enkelte av disse konsekvensene oppleves allerede i dag med ekstremvær, oversvømmelser, tørke og smelting av havisen, selv om forskere som regel er veldig forsiktige med å sette likhetstegn mellom dette og klimaendringer, noe jeg vil komme tilbake senere i denne oppgaven.

As the uncovering of risks and uncertainties usually involves complex arguments, and because risks are not perceptible by the senses in everyday life, the public eye of the media takes on a key significance in the risk society (Beck, i Allan, et al., 2000, s. xiii).

Medias rolle i formidling av risiko, kan altså sies å være helt essensiell. Når publikum konfronteres med noe som forskningsmessig kan framstå som usikkert, vender de seg ofte mot media for å få svar på hva som foregår (Allan, et al., ibid., s. 12).

Journalists, in particular, are charged with the responsibility of imposing meaning upon uncertainties, that is, it is expected that they will render intelligible the underlying significance of uncertainties for their audience's everyday experiences of modern day life (ibid.).

Det er her et av de største problemene i klimadekningen oppstår. Forskernes foretrukne modeller for fremstilling av forskning samsvarer ikke så lett med de strategiene en journalist benytter seg av for å videreformidle forskningen til sitt publikum (ibid., s. 13). "In the case of scientific perspectives then, they must therefore undergo a process of journalistic narrativisation before they are likely to "make sense" to a public facing unknown and barely calculable risks" (ibid., s. 14). Denne tankegangen fortsettes med at nøkterne fakta omgjøres til nyheter med klare konflikter og aspekter av "det gode mot det onde" (ibid.), noe Beck (1992, i Allan et al., ibid.), mener fører til en synliggjøring av antagonismen som oppstår mellom de som produserer definisjonene av risiko og de som konsumerer disse definisjonene.

Det at det hersker risiko og usikkerhet innen klimaendringer og konsekvensene av disse, samt at disse er kompliserte, kan føre til det Beck (2009, s. 12, i Lester, 2010, s. 54) problematiserer som vanskeligheter mellom å skille mellom hysteri og skremselstaktikker på den ene siden og tilpassede forholdssregler og forbehold på den andre.

Man kan allikevel si at det hersker en form for optimisme i medias framstilling av klimaendringer og konsekvensene. Medienes publikum omgis av mediebudskap i stadig større grad og det kan virke som om deres evne til å dekonstruere de politiske budskapene har økt, ifølge Grove-White (1998, i Allan et al., 2000, s. 15). Dette fører til et krav fra publikum om at nyhetsmedier forbedrer sin dekning, noe Grove-White (ibid.) påstår har fått stadig større innvirkning på dekningen.

I diskusjonen om hvorvidt klimaendringer utgjør en risiko og hvor stor denne risikoen i så fall vil bli, kan man også komme inn på det James Risbey (2008) teoretiserer omkring begrepet "alarmism".

Alarmisme og sensasjonalisering

Risbey (2008, s. 26) problematiserer hvordan sensasjonaliseringen av klimakonsekvenser i form av å kalle dem "katastrofiske", "at det haster" og "verre enn tidligere antatt" er upresis, samtidig som disse begrepene kan inneholde flere forskjellige betydninger. Risbey (ibid.) hevder at klimaendringenes diskurs innen forskning, myndigheter, industri og enkelte

organisasjoner, de siste årene har blitt mer preget av at det haster å komme med løsninger. Siden media i stor grad er videreformidler av disse institusjonenes klimaholdninger og kan bli beskyldt for å sensasjonalisere og ”skremme”, er det her aktuelt å se på klimaformidlingen i mediene i lys av Risbey.

The significance of this shift in discourse is contested. Some believe it reflects a real and alarming change in the climate community’s assessment of the problem, and some think it is largely a rhetorical shift promoted by alarmist scientists and communicators (ibid.).

Dette skillet anser Risbey (ibid.) som viktig da det enten viser til at vi er i ferd med å forplikte oss seriøst til klimaløsninger, eller at vi kun lurar oss selv til å tro at vi er i ferd med å gjøre dette. Risbey (ibid., s. 34) viser til Eureaut & Segnit (2006), som karakteriserer *alarmisme* som en diskurs der klimaendringer er kolossale og utenfor vår menneskelige kontroll. De peker også på en diskurs innen formidlingen av klimaendringer, der lokale og enkle løsninger på sikt skal løse et mye større problem (ibid.). En tredje definisjon av diskursen, går ut på såkalt ”settlerdom”, der klimaendringer bortforklares som lite viktig (ibid.). Eureaut and Segnit (2006, i Risbey, ibid.) stiller seg undrende til hvorvidt disse diskursene er effektive når det kommer til en hensiktsmessig adressering av klimaendringer, da de alle oppfordrer til uvirksomhet. En *alarmerende* diskurs, på den annen side, anses av Risbey (ibid.) som mer hensiktsmessig, da den viser til at klimaendringene kan få alvorlige konsekvenser dersom det ikke handles snart. Samtidig nevner denne diskursen at det fremdeles er mulig å gjøre endringer, slik at omfanget og konsekvensene av klimaendringene kan bli mindre. Diskursen innebærer at klimaendringene ikke anses som uungåelige eller ”ute av kontroll”. Samtidig innebærer denne måten å omtale klimaendringer på at både problemet og løsningene adresseres (ibid., s. 35).

Klimatoppmøter som katalysator for dekning

”The summits (...) offer a fruitful opportunity for collecting a set of transnational data to illuminate and compare diversity in journalism’s performance around the world” (Eide & Kunelius, 2012, s. 17). Fokuset på klimatoppmøtene medfører også visse restriksjoner, ifølge Eide & Kunelius (ibid.); forskningsmaterialet kan bli for lite og politiske aktørers rolle kan vektlegges i for stor grad. Dette kan også være tilfelle i min egen undersøkelse.

Klimatoppmøtene bør ses på som møter som forsøker å initiere til endring gjennom

internasjonale politiske forhandlinger, nøye ledet an av FN, ifølge Eide & Kunelius (ibid., s. 18). Allikevel legges det ikke skjul på at klimatoppmøtene også planlegges med tanke på en forventet mediadekning av en viss størrelse. Denne forventningen om dekning, kan sies å forme hva som rapporteres i media omkring klimatoppmøtene, samt hva som ikke får like stor oppmerksomhet. Dermed mener Eide & Kunelius (ibid.) at denne formen for klimajournalistikk også kan kalles klimatoppmøtejournalistikk³⁵, som ofte følger sitt eget format.

”The fact that a summit is on or approaching can also invoke publishing other stories on climate change, from places and people already suffering the consequences, the latter also being demonstrations of journalistic transnational solidarity” (Eide & Kunelius, 2012, s. 23). Toppmøtene kan sies å generere en form for journalistikk som tar for seg klimakonsekvensene der de rammer hardest.

Klimatoppmøtene som mediehendelser

Forventningen om mediedekning som henger over klimatoppmøtene gjør at disse kan ses på som ”media events”, selv om det kan diskuteres i hvilken grad de faktisk *er* dette. Eide & Kunelius (2012, s. 22) hevder at elementer ved ”media events” kan hjelpe oss til å forstå klimatoppmøtenes natur, selv om det kan diskuteres hvorvidt klimatoppmøtene *i seg selv* kan sies å være globale ”media events”. Jeg velger å oversette dette begrepet til ”mediehendelser”, men vil nedenfor forsøke å definere begrepet slik det er teoretisert i sin engelske form. I Eide & Kunelius (ibid., s. 19) er mediehendelser ”focal points of intensified attention, taking place via many modes of communication”.

Klimatoppmøter har ikke enormt stor påvirkning på hverken nyhetsflyten eller journalistikkens tidsskjemaer, ifølge Eide og Kunelius (ibid.). COP 15 i København oppnådde allikevel nesten en slags alltilstedeværelse³⁶ på grunn av den høyprofilerte deltagelsen ved toppmøtet og forventningene om en konstruktiv internasjonal klimaavtale. Dette gjenspeiles også i stor grad av medieoppmerksomhet, ifølge Eide og Kunelius (ibid.).³⁷ I lys av den medieoppmerksomheten COP 15 oppnådde kan det tenkes at også COP 21 i Paris i desember 2015 vil oppnå en lignende medieoppmerksomhet, og på denne måten bli allstedsnærværende, selv om det også kan tenkes at forventningene er noe

³⁵ Oversatt fra ”summit journalism”.

³⁶ Oversatt fra det engelske ordet ”omnipresence” via Lisa! ordbok, <http://lisa-ordbok.com/oversettelse/engelsk-norsk/omnipresent.html>

³⁷ For internasjonal mediedekning av klimaendringer i perioden 2004 – 2015 i 50 utvalgte aviser fra 25 land, se figur 1 s. 31.

lavere denne gangen enn i forkant av COP 15.

Dayan & Katz (1992, s. 25) nevner tre forskjellige rammer for mediehendelser, som de hevder alle slike hendelser kan analyseres gjennom. Disse definisjonene er i Dayan og Katz gjeldende først og fremst for tv-mediet, men begrepene lar seg overføre til andre medier, noe Hepp, Couldry & Krotz (2010) eksemplifiserer ved å se teorien i lys av dagens mer globale medier. Mediehendelsene som undersøkes i lys av Dayan & Katz (1992) definisjoner er også hendelser som finner sted i flere medier og ikke kun i tv.

De nevnte rammene for mediehendelsen er ”konkurransen”, ”erobringen” og ”kroningen”. *Konkurransen* er typiske sportshendelser, som de Olympiske leker og lignende. *Erobringen* er for eksempel menneskets første steg på månen.

The ”conquest” (...) which operates as a single media event, lying beyond any rules at the frontiers and limits of social space, with a hero acting against norms, belief or nature, marked by the drama of ”will the hero succeed?” and presented in a bardic way to a witnessing audience, organized around charismatic authority focused on the future (Hepp, Couldry & Krotz, 2010, s. 2).

Mediehendelsen som kalles *kroningen* er gjentakende hendelser som finner sted i det offentlige rom og markeres av dramatikken omkring: ”Vil ritualet vellykkes?”. Hepp, Couldry & Krotz (ibid.) nevner også om den typiske kroningsmediehendelsen at den er: ”presented in a reverent way to an audience renewing the contract with the center, confirming traditional authority, focused on the past”.

I mine øyne passer ikke klimatoppmøter umiddelbart inn i noen av disse hendelsesrammene. Man kan allikevel si at klimatoppmøtene innehar elementer av erobringen og kroningen. Erobringen i form av at FN og Klimapanelet ses på av mange som ”helter”, de gode, som forsøker å forhindre økte menneskeskapte klimaendringer. Det hersker også en viss dramatikkk rundt tanken ”Hva vil skje om regjerings- og statsleaderne ikke blir enige om en internasjonalt bindende klimaavtale?”. Konsekvensene kan tilsynelatende bli alvorlige for svært mange mennesker enten direkte eller indirekte. Fokuset her ligger også på framtiden. I lys av dette kan man si at klimatoppmøtene ikke nødvendigvis passer inn i ”kroningen”. Fokuset ligger i all hovedsak på framtiden, selv om fortiden også nevnes i form av for eksempel klimagassutslipp som allerede har forekommet. Det som gjør at klimatoppmøter kan sies å være slike kroningshendelser til en viss grad, er at de er gjentakende og at det absolutt hersker et drama omkring tanken ”Vil klimatoppmøtene

lykkes?”.

Denne problematikken innebærer også at det stilles spørsmål om *hvem* toppmøtene er vellykket for. Denne striden om eierskap³⁸ innebærer at politiske makter fra ulike deler av verden strides om å synes under toppmøtene og bygge sine globale ”image” (Eide & Kunelius, 2012, s. 21) .

Mediehendelser gir også publikum en slags delt opplevelse av deltagelse (ibid.). Denne delte opplevelsen, når det kommer til klimatoppmøtene, kan komme av at toppmøtene bygger på den allment aksepterte klimaforskningen. Moralske aspekter som for eksempel klimarettferdighet, spiller også inn når det kommer til å danne et globalt fellesskap i møte med klimatoppmøtene (ibid.). ”The events are ”shared” in the sense that there is a common core script that the event follows and which offers roles and opportunities of performance for various actors” (ibid., s. 22).

Journalistiske normer og verdier

Rygghaug (2006, s. 198) hevder at debatten om klimaendringer i norske aviser, i tillegg til å handle om vitenskapsformidling, kan forstås som journalistenes forsøk på å sette den politiske dagsorden. Poenget kan synes å være å ”omsette kunnskapen om klimaendring til politisk handling” (ibid.). Informantene i denne oppgaven brukte også begrepet ”å sette dagsorden” og virket til tider frustrerte over manglende politisk handling og lite tilfredsstillende resultater fra klimaforhandlingene. Enkelte av journalistene poengterte samtidig at de ikke bedriver kampanjejournalistikk. Det kan virke som det her hersker en viss dissonans mellom det å sette dagsorden og samtidig bedrive den objektivt sett mest ”riktige” journalistikken når man også har å gjøre med et tema som er såpass sammensatt og som man ikke er sikre på konsekvensene av.

Med bakgrunn i ovennevnte, ser jeg det som relevant å se nærmere på journalistiske normer og verdier, da dette synes å ha innflytelse på klimajournalistikken og klimajournalistenes syn på dekningen.

Boykoff (2011, s. 100) definerer de journalistiske normene og verdiene som: personifisering, dramatisering, aktualitet (oversatt fra ”novelty”), autoritet (oversatt fra ”authority-order bias”) og balanse. Disse normene er med på å påvirke hva som blir klimanyheter og hva disse nyhetene inneholder. De tre førstnevnte normene nevnes som de viktigste, da de både påvirker hva som blir nyheter og hva nyhetene inneholder (Boykoff &

³⁸ Oversatt fra ”ownership” (Dayan, 2010, s. 30 i Eide & Kunelius, 2012, s. 21).

Boykoff, 2007, s. 3).

Personifisering kommer til syne i form av nyheter der individer ofte er ofre i en verden der politiske makter og miljøet styrer (Boykoff, 2011, s. 100-101). ”In other words, the macro is foregone in favor of the micro; structural or institutional analyses are skipped over in favor of personalized stories that stress the trials and tribulations of individuals” (Boykoff & Boykoff, 2007, s. 3). Ulempen med en for personfokusert klimadekning kan være at den distraherer fra en dypere analyse av klimaforskning og styring (Boykoff, 2011, s. 101). Personifisering kan også komme til syne som nærhet/lokalitet:

Unfortunately for journalists, local angles to global stories are often the ”hook” they desire for their reports. Focusing on the predicted local effects of global climate change, however, is a recipe for ”the duelling scientist scenario” (Wilson, 2000, s. 204)

Dette scenarioet omfatter at forskere som representerer konsensus og de som representerer klimaskeptikerne, får like stor plass i mediene og debatterer og spår om framtiden på et massivt, globalt nivå. Dette er problematisk, da denne likevekten mellom skeptikere og konsensustilhengere i mediene gir et inntrykk av at de to gruppene eksisterer med like stor bevismengde i den virkelige forskerverden (Duarte, 2010).

Dramatisering er en journalistisk norm som det ofte tys til i klimadekningen. Virkninger av klimaendringene som kanskje ikke vil merkes før om flere år, dekkes med dramatiske overskrifter om store temperaturendringer og med bilder av ekstremvær, og får ulik effekt blant publikum. Der enkelte kanskje føler en trang til å endre egne levevaner for å forhindre de truende endringene, kan andre føle maktesløshet eller til og med irritasjon over medienes tendens til å ”sensasjonalisere”. ”Trough the deployment of this norm, stories focus on the immediate and spectacular, often then displacing subtle, enduring and more chronic issues in the public arena” (Wilkins & Patterson, 1987, i Boykoff, 2011, s. 104). Nyheter som ikke inneholder klare elementer av kontrovers eller provokasjon, kan som en konsekvens av denne normen, droppes av nyhetsredaksjonene (Ungar, 2000, i Boykoff, 2011, s. 104). De lange tradisjonene for å benytte seg av konflikt og interessemotsetninger innen journalistikken, ses også gjenspeilet i klimadekningen ifølge Ryghaug (2006, s. 209). Da jeg ikke går nærmere inn på skeptisisme i mediene om hvorvidt klimaendringene er menneskeskapte eller ikke i denne oppgaven, vil jeg heller ikke undersøke teori omkring dette nærmere i dette kapitlet, annet enn å nevne problematikken der dette virker hensiktsmessig.

Den journalistiske normen *aktualitet* blir ofte problematisk når det kommer til klimadekningen, men ses på som høyst nødvendig for å gjøre klimahendelser om til gode klimahistorier (Boykoff, 2011, s. 104 – 105). Nyheter krever nye vinklinger, noe som fører til at de langsomme klimaendringene og, de noen ganger vage spådommene omkring de, blir vanskelige å få på nyhetsagendaen i mange redaksjoner (Wilson, 2000, i Allan m.fl., s. 207 & Gans, 1979, s. 169, i Boykoff, *ibid.*). ”Often the only time that climate change becomes news is when a fresh study on predicted effects is released, which either corroborates previous work or contradicts it” (Wilson, 2000, s. 207). Dette er problematisk, da klimafortellinger ofte trenger å settes i en kontekst (Allan, m.fl., 2000, i Boykoff, 2011, s. 106) og dermed dekkes mer i dybden over tid. Miller & Parnell Riechert (2000, s. 48) problematiserer hvordan en svært omfattende dekning av klimaendringer kan føre til en endeløs strøm av artikler, noe som kan oppleves som gjentakende og i verste fall også kjedelig.

For å opprettholde aktualitet i formidlingen av klimaendringer kreves det dermed hardt arbeid fra klimajournalistene. Klimafortellingene konkurrerer på lik linje med andre, og ofte oppfattet som mer vesentlige, nyhetsfortellinger. Det blir utfordrende å få temaet opp på nyhetsagendaen i redaksjonene, da det ofte dreier seg om langtidseffekter på klima og miljø og ikke umiddelbare, dramatiske endringer (Brown, 2009, i Boykoff, 2011, s. 105).

Miljøkatastrofer som kan sies å være resultater av klimaendringene er derimot ekstremt populært som nyhetsstoff. Orkanen Katrina, som herjet Golfkysten i USA i 2005, er et godt eksempel på dette. Det florerte med dramatiske, aktuelle og personifiserte nyhetsfortellinger (Boykoff, *ibid.*). Selv om den direkte sammenhengen mellom klimaendringene og orkaner som denne krever ytterligere forskning, ser man tendenser til at slike hendelser bidrar til å intensivere klimadiskusjonen i mediene. Dette kan skyldes at publikum har blitt mer opptatte av klimaendringer nettopp på grunn av egne opplevelser med ekstremvær, også i Norge (TNS Gallup, 2015).

Gjennom den journalistiske normen *autoritet*, lar journalister tilgangen på autoritære stemmer, som politikere, profilerte forskere, ledere for større miljøorganisasjoner eller ledere innen oljeindustrien, styre nyhetsutvalget (Boykoff, 2011, s. 107). Boykoff refererer til Gans (1979, i Boykoff, *ibid.*) og hevder at denne normen etterfølges av et ønske om å skape en slags orden i det komplekse, og til tider forvirrende, feltet som klimaendringer kan sies å være. Ved å vende seg mot ledere og eksperter, håper man på oppklarerende svar (Boykoff, *ibid.*). Et mulig eksempel på dette er når mediene tilsynelatende fotfølger President Obama og lar enhver anledning hvor han holder en tale eller er tilstede, bli en nyhet. Det finnes også eksempler på dette i mitt datamateriale, noe jeg vil komme tilbake til i det følgende. Når

mikrofonene stadig overrekkes de samme autoritetene kan dette gå på bekostning av en mer nyansert og perspektivrik klimadekning (Boykoff, *ibid.*, s. 108).

Dette leder inn på den siste journalistiske normen; *balanse*. Balanse nevnes som et forsøk på å oppnå objektivitet (Cunningham, 2003, i Boykoff, *ibid.*). Boykoff referer til Entman (1989, s. 30, i Boykoff, *ibid.*) og definerer balanse som: "the practice where journalists present the views of legitimate spokespersons of the conflicting sides in any significant dispute, and provide both sides with roughly equal attention".

Balanseidealet møter på problemer når en skal gi begge sider av saken like stor plass i mediene; "(...) minority viewpoints have gained inordinate attention in the media landscape, and therefore have had their voices amplified when providing outlier perspectives on climate change" (Boykoff, *ibid.*, s. 108 – 109). Det er her diskusjonen om hvorvidt man skal la klimaskeptikere komme til orde i like stor grad som de som aksepterer menneskeskapte klimaendringer som et faktum, kommer inn i bildet. Denne problematikken har blitt undersøkt og diskutert i flere tidligere undersøkelser (blant annet Duarte, 2010, Boykoff & Boykoff, 2004) og vil ikke drøftes ytterligere i denne oppgaven.

Å sette dagsorden

Journalister opplever ofte at potensielle nyheter strømmer inn fra flere ulike kilder; rapporter, pressemeldinger, tips fra publikum, henvendelser fra pressekonktaker og så videre.

Utvelgelsen av hva som skal bli de faktiske nyhetene kan vise seg å være utfordrende. Ifølge Hansen (2010, s. 84), blir det dermed ofte opp til journalisten å *reagere* på nyheter, snarere enn å lete etter og oppsøke dem selv. Her kommer journalistene og redaksjonenes rolle som de som setter dagsorden inn.

Evnen til å sette dagsorden og til å gjennomføre en grundig gjennomarbeidet journalistikk, kan sies å svekkes når journalister i stadig større grad skriver fra redaksjonslokalene og ikke har like store muligheter til å komme i kontakt med kildene ansikt til ansikt. En grunn til dette kan, ifølge Hansen (*ibid.*, s. 88), være økonomisk eller organisatorisk press. Journalistenes manglende evne eller tid til å selv oppsøke kildene og nyheten kan føre til at de lettere aksepterer "ferdige nyhetspakker" fra kildene (*ibid.*). I disse tilfellene øker kildenes makt over nyhetene.

Agenda-setting spiller en rolle her og kan ifølge Cottle (2013, s. 21) være til hjelp i arbeidet med å kartlegge miljørelatert dekning. McCombs & Shaw (2006, s. 176) hevder at mediene, i måtene de velger og framstiller nyheter på, spiller en viktig rolle i å forme politiske realiteter, samt hva leserne skal anse som viktig. De setter agendaen.

Meningsdannelsen avhenger av mengden plass som vies en nyhet og hvordan nyheten posisjoneres (ibid.) På denne måten vies redaktører og journalister, samt de kildene disse vier spalteplass til, makt over medieinnholdet og ofte også hva publikum skal mene noe om.

Relevant forskning

I denne delen av teorikapitlet vil jeg komme inn på tidligere forskning som ses på som relevant for denne avhandlingen. Undersøkelser som ser på klimaengasjement i den danske og norske befolkningen anses her som aktuelle for å understøtte relevansen av å undersøke tematikken i mediene. Forskning som tar for seg klimatoppmøtedekning er også av stor relevans. Det er også forskning omkring klimatoppmøter i mediene og internasjonal klimadekning over tid. Jeg vil også nevne undersøkelser som spesifikt tar for seg dansk og norsk klimadekning. Til sist vil perspektiver fra undersøkelser av klimajournalistens rolle omtales.

Holdninger til klimaendringer

EU-kommisjonen Eurobarometer tar for seg målinger av flere ulike holdninger blant befolkningen i sine medlemsland (European Commission, 2015). I desember 2014 publiserte kommisjonen ”Standard Eurobarometer”, som blant annet tar for seg hva europeere anser som de største bekymringene på nasjonalt nivå. Her inngår også danskenes holdninger til blant annet samlebetegnelsen (i denne undersøkelsen) miljø, energi og klima. Rapporten er basert på undersøkelser utført av TNS Opinion & Social³⁹ og viser at danskene anser miljø, klima og energispørsmål som den tredje viktigste problematikken i landet (European Commission, 2015). Arbeidsledighet og innvandring ses på som viktigere av danskene i denne undersøkelsen. Ifølge rapporten anser danskene klimaendringer for å være det fjerde viktigste temaet på EU-nivå, slått av de to tidligere nevnte temaene. I tillegg kommer temaet ”den økonomiske situasjonen” (ibid).

TNS Gallup har siden 2009 målt nordmenns holdninger til klimaendringer gjennom deres klimabarometer (TNS Gallup, 2015). I utgaven Klimabarometeret per 7. mai 2015 ble klimaendringer sett på som den nest viktigste utfordringen Norge står overfor. 34 prosent av de som deltok i undersøkelsen svarte at klimaendringer er en av de tre største utfordringene Norge står overfor. Dette er en markant økning fra 28 prosent i 2014 og fra 18 prosent de to

³⁹ Firma underlagt TNS som utfører globale undersøkelser på vegne av andre parter. Kilde: TNS, 2015 og TNS Opinion 2015.

årene før dette (TNS Gallup, 2015). Ifølge Klimabarometeret (2015) er det ekstremvær som opptrådte i 2014 som har satt preg på nordmenns syn på klimaendringer og ført til denne oppprioriteringen. Dette ser jeg på som interessant, med tanke på at journalistene jeg har intervjuet til denne oppgaven er svært forsiktige med å sette likhetstegn mellom klimaendringer og det været vi ser. De henviser også til at forskerne er svært forsiktige med å si noe klart om denne eventuelle sammenhengen, men sier heller at ekstremværet sannsynligvis er et resultat av klimaendringene.⁴⁰ Dette framgår i enkelte av de undersøkte artiklene som omhandler ekstremvær⁴¹, mens forskerne er mer bastante i sine uttalelser i andre artikler i datamaterialet.⁴²

30 prosent av de som deltok i undersøkelsen svarte også at de hadde opplevd konsekvenser av klimaendringer i sin kommune. Undersøkelsen viser allikevel at det totalt sett er stadig færre som bekymrer seg for hvilke konsekvenser klimaendringene kan få for seg og sine. Nordmenn er også, ifølge undersøkelsen, lite interessert i å selv gjøre endringer som begrenser egen belastning på klima (TNS Gallup, 2015).

Austgulen og Støs (2013) rapport *Norsk skepsis og usikkerhet om klimaendringer*, konkluderer med at politisk ideologi og eksisterende verdier innvirker i stor grad på nordmenns holdninger til klimaendringer. Det pekes på at disse aspektene bør reflekteres i hvordan man kommuniserer klimaendringer til befolkningen.

Klimatoppmøtedekning

Nå det gjelder dekningen av klimaendringer i Jyllands-Posten og Aftenposten, er det relevant å sammenligne med tidligere undersøkelser gjort av Eide & Kunelius (2012), der blant annet Jyllands-Posten og Aftenposten ble undersøkt i forbindelse med dekningen av klimatoppmøtene på Bali (COP 13), i København (COP 15) og i Durban (COP 17). Funnene i det aktuelle datamaterialet fra 2007, 2009 og 2011 viser artikler som nevner selve klimatoppmøtene eller klimaendringer og som er publisert i dagene før, under eller umiddelbart etter toppmøtene (Kumpu & Kunelius, 2012, s. 314-315). Denne undersøkelsen viser at Jyllands-Posten publiserte 290 artikler vedrørende klimatoppmøtet i København og 108 artikler vedrørende toppmøtet i Durban. Tall for COP 13 er ikke oppgitt i utvalget.

⁴⁰ Klimapanelet (2012) nevner i rapporten *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation* at ekstremvær og klimahendelser kan føre til katastrofer, i tilfeller hvor de inntreffer der hvor mennesker eller naturen er sårbar. Hvorvidt disse er direkte konsekvenser av klimaendringer, er vanskeligere å si for sikkert, fordi ekstremvær kan oppstå uten klimaendringer og fordi flere ulike faktorer spiller inn (ibid, s. 127).

⁴¹ ”DMI: Bodil-stormen var blot en forsmag”, Berlingske 8. oktober 2014

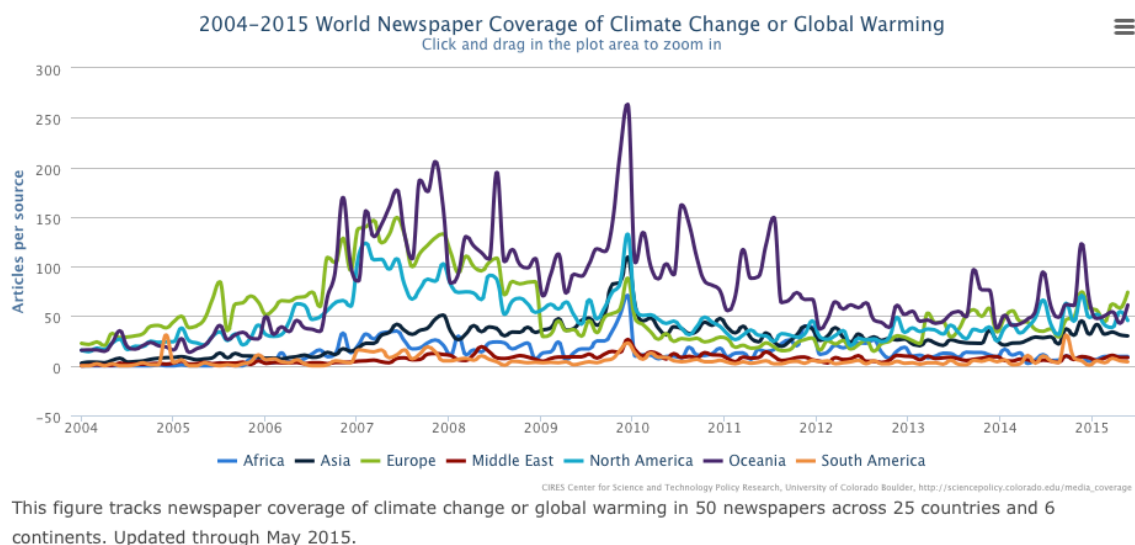
⁴² ”Meteorologer: Farligere vær i vente”, Dagsavisen 17. september 2014

Sammenligner vi med Aftenposten i den samme undersøkelsen, publiserte de 73 artikler omkring COP 13, 131 artikler relevant for COP 15 og 42 artikler i forbindelse med COP 17.

Eide, Kumpu & Kunelius (2010 & 2012) ses igjen på som relevante med deres oversikt over klimaforskning. Deres funn indikerer blant annet at enkelte medier, spesielt rundt dekningen av COP 15, så den muligheten klimatoppmøter gir til å sette fokus på klimaendringer i mer generelle trekk (ibid., s. 17).

Tidligere forskning viser at klimadekninger gis medieoppmerksomhet i sykluser. Ofte er disse syklusene styrt av FNs klimatoppmøter. Etter klimatoppmøtet i København i desember 2009 dalte interessen for klimaendringer i det offentlige (Eide & Kunelius, i Eide, Kunelius & Kumpu, 2010). Det er i denne oppgaven interessant å se om klimatoppmøtet i New York høsten 2014 kan sies å ha generert noen lignende form for økt medieoppmerksomhet omkring klimaendringer, og hvorvidt dette har vært journalistenes hensikt.

Internasjonal klimadekning

Figur 1: Internasjonal avisdekning av klimaendringer / global oppvarming 2004 – 2015

Friedman (2004, s. 177, i Hansen, 2010, s. 77) hevder, etter undersøkelse av den amerikanske klimadekningen, at denne dekningen aldri er stabil, men svinger. Disse svingningene skyldes, ifølge Friedman (ibid.), den offentlige interessen for temaet, hendelser og økonomiske aspekter. Hansens (2010, s. 77) eksempel på en lignende dekning var da miljørelatert mediedekning i Storbritannia på 1980-tallet økte i takt med at miljøspørsmål ble satt i fokus innen politikken. Journalister ble satt til å jobbe spesifikt med miljøtemaer i pressen på 1980-

tallet og man så ifølge Hansen (ibid, s. 78) en økt dekning. Denne dekningen dalte tilsvarende fra tidlig på 1990-tallet (ibid.), samtidig som miljørelatert journalistikk syntes å befestes seg ytterligere som et eget og bredere fagfelt (Friedman, 2004, i Hansen, 2010, s. 78).

McAllister et al. (2015) har siden 2004 overvåket klimadekningen i 50 forskjellige medier fra 25 forskjellige land (figur 1). Søkeordene som brukes er ”climate change or global warming”. Kildene er utvalgt ut i fra tre faktorer: variasjon i geografisk lokasjon, høy sirkulasjon og deres tilgjengelighet i digitale arkiver. Verken norske eller danske aviser er med i dette utvalget, men undersøkelsen gir allikevel et høyst interessant innblikk i den globale klimadekningen og hva som eventuelt kan ha generert denne. Den aller høyeste graden av dekning var i desember 2009, i perioden rundt klimatoppmøtet i København. Den europeiske dekningen var allikevel betydelig mye høyere i juni 2007 enn i perioden rundt COP15. Dette kan skyldes at flere verdensledere ble enige om å halvere de globale klimagassutslippene innen 2050 under G8-møtet i Tyskland denne måneden (RealClimate, 2007), noe som ble ytterligere befestet under G8-møtet i Japan i juli 2008 (Bellona, 2008). September og oktober 2014 (perioden rundt klimatoppmøtet som er utgangspunktet for denne oppgaven) viser ikke en særlig høy internasjonal dekning i mediene. Dekningen skyter fart i november 2014, muligens i forbindelse med lanseringen av Klimapanelets femte hovedrapport. Man kan også se en relativt stor dekning i perioden rundt klimatoppmøtet på Bali i 2007. Toppmøtene som har blitt avholdt etter COP 15, virker ikke å ha oppnådd den samme graden av internasjonal mediedekning, noe som kan vitne om en viss form for klimatretthet i mediene, sammenlignet med klimadekningen i perioden rundt dette toppmøtet. Jeg vil komme tilbake til klimatretthet, eller ”climate nausea” i intervjuanalysekapitlet.

Norsk og dansk klimadekning

Dansk klimadekning har blant annet blitt undersøkt av Kyø & Søgaard (2008) gjennom intervjuer med fem danske journalister (deriblant Lars From) og innholdsanalyse av artikler i fire landsdekkende aviser (deriblant de tre danske avisene jeg selv undersøker i denne oppgaven, i tillegg til Information). Denne masteroppgaven stilte spørsmålet ”Hvad er klimajournalistik? Og hvor meget fylder klimatilpasningsstof i fire udvalgte dagblade i forhold til klimaforebyggelsesstof i perioden 1. juni 2008 til 1. december 2008 og hvorfor?”

Undersøkelsen viste at avisene var mer opptatte av klimatilpasninger enn klimaforebygging. Samtidig ble løsninger prioritert over årsaker til klimaendringene av Berlinske, mens Politiken og Jyllands-Posten var blant avisene som prioriterte årsaker framfor løsninger (ibid., s. 32). Kyø & Søgaards (ibid., s. 34) funn viste også en viss økt

mengde klimadekning (men varierende i omfang i de forskjellige anledningene) rundt klimatoppmøtene.

Marianne Ryghaug (2006) har undersøkt hvordan klimaendringer ble presentert i åtte norske aviser i februar 2002 – september 2005, deriblant de tre norske avisene jeg selv undersøker artikler fra. Hun benyttet seg av søkeordet ”drivhuseffekt” i Atekst og kom fram til 394 artikler i perioden. I de avisene jeg selv også undersøker artikler fra i denne oppgaven, Aftenposten, Klassekampen og Dagsavisen, finner Ryghaug (ibid., s. 214) henholdsvis 102, 55 og 30 relevante artikler. Hun har også intervjuet to journalister som har en viss erfaring med klimaformidling. Hun stiller blant annet spørsmålet: ”Hva gjør (...) klimastoff til godt nyhetsstoff?”.

Ryghaug (ibid., s. 205) finner to ulike dramaturgier som herskende i sitt datamateriale: Den ene er ”dramatiske hendelser i naturen som settes i sammenheng med klimaendringer” og det andre er et drama av vitenskapelig karakter, som dreier seg rundt ”vitenskapelig uenighet og konflikt”. Førstnevnte dramatikk understøttes av det hennes forskerinformanter hevder er ofte er en sensasjonalisert medidekning:

(...) mye av mediedekningen av klimaendringer er veldig sensasjonspreget. Og preget av man hele tiden skal ha frem de alarmerende konsekvensene i den ene eller andre retningen (...) Ett resultat endrer ikke nødvendigvis fullstendig på ting. Men media gjør ofte det, og dermed så fremstiller media forskere som mye mer vinglete enn det de egentlig er (Leder ved en større forskningsinstitusjon, i Ryghaug, ibid., s. 207).

Ryghaug (ibid., s. 208) konkluderer om natur-dramaet i klimadekningen; ”i avisene er et resultat av samspillet mellom journalister og forskere”. ”Samspillet mellom forsker og journalist kan på denne måten ses på som et sett av korrigeringer eller korrektiv, der de vekselvis korrigerer hverandres praksis og dermed måten klimaproblemet blir fremstilt på i offentligheten”. Denne tendensen ser jeg også ved nærmere gransking av datamaterialet i denne undersøkelsen, noe jeg vil komme tilbake til i intervjuanalysekapitlet.

Ifølge Ryghaug (ibid., s. 211) kunne en kanskje forvente en slags redning i form av å skrive om handlinger og løsninger mot slutten av klimadramaet i mediene. Hun finner allikevel ikke denne typen journalistikk i sin undersøkelse:

(...) ser vi imidlertid bort ifra de relativt begrensede teknologiske og politiske diskusjonene omkring gasskraftverk og gassteknologi, finner vi lite stoff omkring

teknologier og klimaendringer. Det lages få koblinger mellom klimaproblemet og teknologiske løsninger på problemet.

Katherine Berrios Duarte (2010) har undersøkt den norske klimadekningen og stemmene som synliggjøres i denne i sin masteroppgave ”En ubehagelig sannhet om norsk klimadekning”. Da hun analyserte kjønnsfordelingen i sitt datamateriale, kom hun fram til at blant journaliststemmene som var tydelige i utvalget var kun 5 av disse kvinner. De mannlige journaliststemmene utgjorde 48, noe som kan tyde på en viss mannlig dominans, også innen klimajournalistikken. Ifølge Duarte (ibid., s. 58), kan en grunn til at hennes undersøkelse av kilder og kjønn viser en klar mannlig dominans, være at det også finnes færre kvinner blant norske klimajournalister.

Eskjaer (2009) undersøker blant annet klimadekningen i Politiken over en to uker lang periode, i *Communicating climate change in regional news media*. Han hevder at klimadekning i Danmark mest sannsynlig begrunnes i landets egne grønne utvikling, tilgang på informasjon og politisk støtte for grønn omstilling (ibid., s. 359). Eskjaers (ibid., s. 361) funn viser at klimaendringer prioriteres relativt høyt i Politiken, men at de vier lite oppmerksomhet til det aktuelle klimatoppmøtet som foregikk i perioden (COP 14). ”In general, climate change finds its way into all types of articles (...) and is thus both subject to opinion-based and information-based coverage” (ibid.). Han finner også at den vanlige mannen i gata i liten grad slipper til i dekingen. Kun en artikkel i materialet hadde den såkalte ”human interest”-vinkelen (ibid., s. 362).

Eskjaer (ibid., s. 363) er overrasket over at såkalte ”trigger-events” som klimatoppmøtene som ble avholdt i den aktuelle perioden, ikke har ført til en større mengde internasjonal dekning fra Politiken. Avisen synes mer opptatt av å framstille danske aspekter ved temaet i perioden. Klimaendringer ble også sett på som et politisk anliggende, i størst grad i Eskjaers (ibid., s. 364) undersøkelse.

Journalistens rolle

Ytterstad (2011, s. 22) skriver i sin konklusjon om objektivitet i norsk klimadekning at: ”Hver journalist må selvsagt velge selv om hun vil være arena eller aktør, rapportere fra de sosiale bevegelser som snakker sannheten til makten, eller utøve litt makt selv – ved å tone flagg i klimakampen”. Jeg har i likhet med Ytterstad (2011, s. 4), valgt å intervju journalister som arbeider mye med klimastoff, etter lesing av deres klimastoff. En av Ytterstads informanter, Ole Mathismoen, har også funksjon som informant i min

undersøkelse. En annen likhet er at vi begge benytter oss av semistrukturerte intervjuer (ibid., s. 6). Ytterstad triangulerer sine intervjuer med journalistene med en spørreundersøkelse foretatt med 143 norske journalister som deltakere. Jeg har valgt en litt annen tilnærming ved å triangulere kvantitativ innholdsanalyse med kvalitative forskningsintervjuer.

Kapittel 3

Metodisk tilnærming

Forskningsspørsmålene er det mest sentrale når man skal legge en framgangsplan for et forskningsprosjekt og herunder velge teori, undersøkelsesmateriale og forskningsmetode (Østbye et al., 2013 og Mosdell & Davies, 2006, s. 32).

Uavhengig av hvorvidt man følger forskningsmetodene slavisk (Østbye et al., *ibid.*, s. 15), er det viktig at man gjør rede for hvilke forskningsmetoder, altså framgangsmåter, som benyttes for at man kommer fram til sin konklusjon i forskningsprosjektet (*ibid.*). Det er dette jeg skal gjøre rede for i dette kapitlet, som tar for seg mine valg av metodiske tilnærminger til oppgaven, samt egen opplevelse av disse framgangsmåtene og hvilke metodedilemmaer som oppstod underveis.

Det finnes omfattende litteratur som tar for seg mange aspekter ved både den kvantitative innholdsanalysen og det kvalitative forskningsintervjuet. Jeg har her valgt å i hovedsak fokusere på enkelte aspekter som nevnes av Kvale & Brinkmann (2009), Østbye et al. (2013) og Krag Jacobsen (1993), men vil også komme inn på andre relevante perspektiver der dette virker hensiktsmessig.

Oppgaven benytter seg av metodetriangulering. Jeg tilnærmer meg forskningen fra to forskjellige sider (Mosdell & Davies, s. 32). Jeg ønsker at funnene fra den kvalitative innholdsanalysen skal fungere som en kommentar til de kvantitative funnene, og at de kvantitative funnene kan fungere som et tillegg eller bakgrunn for de kvalitative funnene. Valget å triangulere kvalitative intervjuer med journalister og kvantitativ innholdsanalyse, kan også begrunnes med Humes (i Ytterstad, 2011, s. 6) argument om at ”man ikke kan gå fra er til bør. Fakta kan få tale for seg, men journalister bør ikke tale for fakta”. Nå vil jeg ikke gå ut i fra at innholdsanalysen i denne oppgaven taler for fakta om klimajournalistikkens tilstand, annet enn å muligens vise enkelte tendenser i danske og norske aviser i den undersøkte perioden. Å triangulere metodevalget, framfor å kun la journalistene komme til orde, virker også hensiktsmessig i mine øyne. Samtidig virker det lite hensiktsmessig å kun gjennomføre en kvantitativ innholdsanalyse. I så fall burde denne vært gjennomført med et større antall artikler og over en større periode.

Østbye et al. (2013, s. 272) viser til Grønmo (2004, s. 209 – 214) og hevder at metodetriangulering er nyttig for å kunne belyse samme tema ved å gjennomføre kvalitative

og kvantitative undersøkelser samtidig. Metodetriangulering styrker tilliten til metodevalg og resultater i studien, og danner grunnlag for faglig fornyelse, dersom det er store forskjeller i resultatene fra de forskjellige metodene. Metodetriangulering er spesielt hensiktsmessig innen medieviteskapen, da den åpner for teorimangfold, ifølge Grønmo (ibid., s. 272 - 273).

Kvantitativ innholdsanalyse

Neuendorfs (2002, s. 1) enkleste definisjon av innholdsanalyse er at det er en systematisk, objektiv og kvantitativ analyse av karakteristikk ved noe som formidles. I mitt tilfelle er det sider av klimadekningen i norske og danske aviser i en viss periode som er interessant. Jeg er ute etter å finne ut hva man kan si om artiklene som omhandler klimaendringer i disse avisene.

Kvantitativ innholdsanalyse er også en relevant metode for min oppgave siden jeg ønsker å få oversikt over innholdet i flere aviser i ett spesifikt tidsrom, nemlig perioden rundt klimatoppmøtet i New York 23. september 2014. Kvantitativ innholdsanalyse har den store fordelen at den tillater undersøkelse av et stort tekstmateriale på en relativt effektiv måte (Nilsson, 2000, s. 114, i Østbye et al., 2013, s. 207). Da jeg endte opp med et artikkelutvalg på 187 artikler i denne oppgaven, ga det mening å bruke en kvantitativ og dermed mer effektiv metode for å analysere disse, framfor å velge en mer dyptgående og kvalitativ tekstanalyse. Allikevel har jeg sett behovet for å gå enkeltartikler nøyere etter i sømmene for å kunne komme med konkrete eksempler. Man kan dermed argumentere for at, i enkelte tilfeller, har min kvantitative innholdsanalyse fått kvalitative kvaliteter.

En kvantitativ innholdsanalyse kan brukes til flere formål. Østbye et al. (ibid., s. 209) nevner blant annet følgende: "Beskrive mønstre og utviklingstendenser i kommunikasjonen. Teste hypoteser om mål, utvalgskriterier og arbeidsmetoder i mediene".

Slik jeg ser det er denne kvantitative tilnærmingen svært relevant for min undersøkelse med tanke på det førstnevnte formålet. Jeg ønsker å beskrive mønstre og tendenser i norsk og dansk klimadekning i en viss periode. Man kan også påstå at jeg i denne oppgaven ønsker å teste ut hypoteser om mål, utvalgskriterier og arbeidsmetoder i mediene, men dette velger jeg å undersøke i form av kvalitative intervjuer med journalister. Kvalitative intervjuer kommer jeg tilbake til i den andre delen av dette kapitlet.

Kodingen i innholdsanalysen foregår etter forhåndsdefinerte variabler og kategorier. Disse redegjøres det for ytterligere i dette kapitlet, samt i innholdsanalysekapitlet, vedlagt kodeskjema og kodeinstruks.

Kodeskjemaet er utformet etter hva som synliggjorde seg som aktuelle bestanddeler av dette etter innsamling av enhetene og undersøkelse av disse i lys av oppgavens problemstilling. Det ble også fruktbart å se nøyere på hva tidligere undersøkelser av klimadekning har kodet etter.

Objektiviteten oppnås i høyest mulige grad ved at forskeren i minst mulig grad gjør egne vurderinger som påvirker bearbeidingen av materialet. Objektivitet i dette tilfellet skal ikke forstås i en totalt klassisk forstand som gjør at analysen gir en helt reell forståelse av tekstmaterialet eller den virkeligheten det ønsker å presentere, men det betyr heller at kodingen av materialet skal samsvare fra en koder til en annen (ibid.).

Datainnsamling

Det kan være utfordrende å skulle definere enheter i en innholdsanalyse som den jeg gjennomfører her, da jeg blant annet undersøker avisartikler som har vært publisert på Internett. Denne typen artikler er ofte utsatt for redigering etter publisering og det kan dermed tenkes at det gjøres endringer i artikkelen etter at jeg har begynt å undersøke den (Østbye et al., 2013, s. 212). Jeg tror allikevel dette er usannsynlig i dette tilfellet, da artiklene jeg undersøker er såpass gamle at det virker lite hensiktsmessig for journalister/desken i avisene å redigere disse.

Enhetene i denne undersøkelsen ble valgt ut etter en idé om at jeg ønsket å undersøke de tre danske og de tre norske avisene som hadde skrevet mest om klimaendringer i en måned lang periode rundt klimatoppmøtet i New York 23. september 2014. Dette framstod som et praktisk utgangspunkt som ga et overkommelig antall enheter, det vil si 187 avisartikler, både fra nett- og papirutgaver av avisene. Valget med å bestemme enhet og deretter avgrense hvilke enheter som skulle registreres, er ifølge Østbye et al. (ibid.) de to viktigste valgene man gjør. Da jeg søkte etter artikler i mediearkivene ATEKST og Infomedia, brukte jeg søkeordene "klima*" AND "New York*" OR "klimaendring*" OR "global oppvarming*" i norske ATEKST og tilsvarende "klima*" AND "New York*" OR "klimaendring*" OR "global oppvarming*" i danske Infomedia. De fleste relevante norske artiklene var å finne i fullstendig sideformat i ATEKST. De nevnte søkeordene ble trunkert ved søk i både ATEKST og Infomedia for å også få med eventuelle brukte forlengelser av søkeordene.

Fordeler med ATEKST er at det sparer mye tid, samt at programmet har en funksjon som gjør at man kan lage PDF-filer av et utvalg artikler. Samtidig kan man analysere et artikkelutvalg direkte i programmet. Jeg bestemte meg allikevel for å benytte Microsoft Excel til å gjennomføre den kvantitative innholdsanalysen, samt til å framstille funnene i grafisk

form der dette var relevant.

En svakhet ved ATEKST er at enkelte aktuelle artikler som har blitt publisert i perioden kan tenkes å ikke ha blitt digitalisert i arkivet, samtidig som det kan forekomme flere artikler i ATEKST enn antallet som faktisk er publisert (Srebowska, 2005, i Duarte, 2010, s. 32). Duarte (ibid., s. 33) nevner også at et problem med ATEKST er hvordan enkelte kommentarer, leserinnlegg og kronikker kan falle ut fordi avisene eller artikkelforfatterne utøver copyright og at disse artiklene dermed ikke blir å finne i.

Infomedia er på mange måter den danske versjonen av ATEKST og gir digital fulltekstlig oversikt over artikler fra danske aviser og magasiner, i enkelte tilfeller tilbake til 1985 (Kongelig bibliotek, 2015). Jeg har brukt den avanserte søkefunksjonen i Infomedia fordi jeg opplevde den enkle søkefunksjonen som lite givende å bruke siden det ikke var mulig å avgrense søkene noe særlig.

En ulempe med Infomedia er, i likhet med ATEKST, at arkivet ikke lar meg undersøke hvilke artikler i datamaterialet som har forsidehenvisninger på en måte som gir meg pålitelige resultater. Jeg ble tipset om at jeg kunne søke på ”forsidehenv*” i søkefeltet i tillegg til mine utvalgte søkeord, men at jeg da ikke ville være garantert å få med alle artiklene som faktisk var på forsiden, men kun de som var merket med ”forsidehenv”. Da dette viste seg å være lite fruktbart, har jeg ikke undersøkt hvorvidt artiklene har havnet med henvisning på forsiden av avisen, verken i de danske eller norske avisene.

Jeg foretok også søk i både de norske og de danske avisenes digitale arkiver på deres respektive nettsider for å undersøke om det fantes flere relevante artikler her, som ikke hadde kommet med i mediearkivene. Dette viste seg å være tilfelle ved kun én artikkel på norsk side⁴³, men med langt flere i de danske avisene. Særlig artikler fra Berlingske var å finne på avisens nettside, men ikke i Infomedia.

I ettertid av undersøkelsene ser jeg at jeg kunne inkludert danske ”klimaforandring*” i søket, da jeg blant annet opplevde at de danske journalistene brukte dette i like stor grad som ”klimaændring” under de kvalitative intervjuene. Ved søk i Infomedia som inkluderer søkeordet ”klimaforandring*”, i tillegg til de andre søkeordene, finner jeg 40 relevante artikler fra Politiken, i motsetning til mine funn på 32 artikler uten dette søkeordet. Samtidig viser det seg at avisen Information har 33 artikler, noe som gjør at den like gjerne kunne vært med i undersøkelsesmaterialet, i stedet for Berlingske eller Jyllands-Posten, som ved søk som inkluderer dette søkeordet, resulterte i henholdsvis 28 og 32 artikler.

⁴³ Lederen ”Miljøkollaps”, Klassekampen, 13.10.2014

Avisutvalget ses på som relevant siden hensikten med oppgaven er å sammenligne deknningen på et noe generelt nivå, noe som lar seg gjøre også med de utvalgte avisene. Det er helt klart en svakhet ved mine valgte søkeord, som ble oppdaget for sent til å føre til endringer i valg av søkeord.

Såkalte ”undersaker”, det vil si mindre saker ”tilhørende” en større artikkel, er kodet som en egen artikkel etter hvorvidt de har en egen overskrift og handler om noe annet enn den største artikkelen.

Innsamlingen av artiklene ble gjennomført høsten 2014 og kodingen ble gjennomført den følgende vinteren. Jeg forsøkte å utøve stor nøyaktighet under arbeidet og brukte dermed lang tid på kodingen av materialet.

Utvalget

Den kvantitative undersøkelsen tar utgangspunkt i tre norske aviser; Aftenposten, Klassekampen og Dagsavisen og tre danske aviser; Berlingske, Politiken og Jyllands-Posten. Dette utvalget gir et avisutvalg som kun inneholder riksdekkende aviser som har skrevet om klimaendringer og som fortsatt gjør dette i ulik grad. Alle de danske avisene utkommer alle ukens dager. Blant de norske utkommer Aftenposten hver dag, mens Klassekampen og Dagsavisen utkommer mandag – lørdag (Klassekampen, 2015 og Dagsavisen, 2015). Enkelte av avisene har også egne klimarelaterte vignetter, noe jeg vil komme tilbake til i dette kapitlet. Avisenes har ulikt opplag og lesertall, noe som vil nevnes under hver enkelt avis i denne delen av introduksjonskapitlet. Jeg kommer inn på nyeste tilgjengelige leserantall og opplag hver for seg i denne sammenhengen, da det ifølge TNS Gallup (2015) ikke er noen absolutt sammenheng mellom opplag (trykte og godkjente eksemplarer av avisene) og faktisk lesing (som de har målt gjennom spørreundersøkelser).

Aftenposten var, ifølge MedieNorge (2015), Norges nest mest leste avis i 2014 med 576 000 lesere av hverdagsmorgenutgaven. Avisen ble grunnlagt i 1860 og eies av mediekonsernet Schibsted ASA. I 2014 hadde avisen et opplag på 221 659⁴⁴. Inntil desember 2012 utkom avisen i to utgaver; den riksdekkende morgenutgaven alle ukens dager og enkelte dager også i aften-utgaven som kun utkom i Oslo-området (SNL, 2015). Aftenposten ses på som en ”uavhengig konservativ” avis, ifølge Store norske leksikon (ibid.). Avisen kan sies å vie et visst fokus til klimaendringer ved å ha Norges eneste fulltids klimajournalist, nemlig Ole Mathismoen (som også deltar som informant i denne oppgaven), i staben og med tanke

⁴⁴ ”Aftenposten har det høyeste avisopplaget i Norge” (Aftenposten, 03.03.2015)

på #klodenvår, en digital serie som forsøker å forklare flere aspekter ved klimaendringer og potensielle løsninger fram mot klimatoppmøtet i Paris i desember 2015.

Klassekampen – Venstresidas dagsavis⁴⁵, hadde ifølge MedieNorge (2015) 93 000 lesere og et opplag på 19 025 i 2014. Avisen ble grunnlagt av Marxist-leninistiske Grupper (MLG) i 1969. Klassekampen har vært en formelt uavhengig avis siden 1991 (SNL, 2015), men har en tradisjon for å høre til på venstresiden politisk og temamessig. Jeg benytter meg av Klassekampens Line Madsen Simenstad som informant i oppgavens kvalitative del.

Dagsavisen ble grunnlagt i Oslo i 1884 og var lenge en sosial-demokratisk avis eid av Arbeiderpartiet fram til 1991. Avisen ble formelt uavhengig i 1999 da den brøt sine økonomiske bånd til arbeidebevegelsen (SNL, 2015). Dagsavisen hadde i 2014 et lesertall på 80 000 og et opplag på 21 920 (MedieNorge, 2015). Fra Dagsavisen intervjuer jeg Heidi Taksdal Skjeseth.

Politiken ble grunnlagt i København i 1884 og hadde ifølge TNS Gallup (2015) 307 000 lesere siste kvartal i 2014 og første kvartal i 2015, samt et opplag på 90 023 første halvår i 2014 (Danske medier, 2015). Politiken startet som organ for det politiske partiet Venstres europeiske fløy og ble senere organ for Det Radikale Venstre. Avisen anerkjennes for å lenge ha vært ledende på områder vi ser på som moderne avisstoff i dag, som blant annet kulturstoff og holdningskampanjer. Politiken ble en politisk uavhengig avis i 1970 (Den store danske, 2015). I likhet med Aftenpostens #klodenvår-serie, har Politiken en egen vignett tildelt klimaendringer, samt grønn energi og omstilling. Denne kalles ”2050” og beskrives av fungerende nyhetsredaktør, Michael Jarlner (2015), i det følgende: ”2050 skal give overblik i det ekstremt vigtige krydsfelt mellem klima, energi, økonomi og politik”. Politikens Ellen Østergaard Andersen har en rolle som informant i denne oppgaven.

Berlingske, kalt Berlingske Tidende fram til 2011 (Den store danske, 2015), hadde ifølge Danske medier (2015) et opplag på 75 845 første halvår i 2014 og ifølge TNS Gallup (2015) 181 000 lesere av hverdagsavisen i siste kvartal av 2014 og første kvartal av 2015. Berlingske er Danmarks eldste avis og ble grunnlagt i 1749 under navnet Kiøbenhavnske Danske Post-Tidender. Avisen var fra 1860-årene til 1904 tilknyttet det politiske partiet Højre⁴⁶ og var siden 1904 en uavhengig konservativ avis. Avisen har en egen nettavisfane under ”Viden” som kalles ”Klima”. Fra Berlingske intervjuer jeg Lars Henrik Aagaard til denne avhandlingen.

Jyllands-Posten ble grunnlagt i Aarhus i 1871. Avisen hadde i første halvår av 2014 et

⁴⁵ Klassekampens egen betegnelse på <http://www.klassekampen.no>

⁴⁶ I dag kjent som Det Konservative Folkeparti (Den store danske, 2015).

opplag på 84 341 av sin morgenutgave (Danske medier, 2015) og et lesertall på 243 000 (TNS Gallup, 2015). Jyllands-Posten er opprinnelig en uavhengig regionsavis for Jylland med markante ideer imot såkalt ”københavneri”. Fra slutten av 1960-tallet har avisen gradvis blitt landsdekkende og var opplagsmessig Danmarks største avis på 1990-tallet (Den store danske, 2015). Jeg intervjuer Jyllands-Postens Lars From som informant i oppgaven.

Variabler og kategorier

Variablene i denne undersøkelsen er de egenskapene jeg ønsker å undersøke, og defineres, som annet metodeanliggende, av mine problemstillinger.

Eksempler på variabler i min undersøkelse, er sjanger og størrelse, som sier noe om artikkelens form. Denne typen variabler ønsker å svare på spørsmål om ”Hva?”, for eksempel ”Hva slags innhold finnes i mediene?”. Variablene tema og kilder sier derimot noe om *artikkelens* innhold og ønsker dermed å besvare spørsmål formulert med ”Hvordan”, som for eksempel ”Hvordan presenteres temaet?” (Østbye et al., 2013, s. 217).

Ett sett med kategorier har blitt definert for hver variabel i kodeskjema. Kategoriene er variablenes verdi. Disse kan også være såkalte ”merkelapper”, som for eksempel ”mann” eller ”kvinne”, når jeg koder artiklene etter journalistens kjønn. Der hvor navnet på journalisten ikke er oppgitt, kodes artikkelen etter kategorien ”Ukjent”.

Problemer, eller definisjonsvanskeligheter som oppstod med enkelte variabler og kategorier i denne oppgaven, vil gjennomgå grundigere i innholdsanalysekapitlet, samt i kodeinstruksen som er å finne som et vedlegg.

Intersubjektivitetstest

Ifølge Østbye et al. (ibid., s. 221), er det ikke mulig å produsere noe mål for hvor godt innholdskategoriseringene samsvarer med virkeligheten. Men det er mulig å måle reliabiliteten i form av en intersubjektivitetstest, som viser hvorvidt det hersker samsvar mellom klassifiseringen til ulike kodere som arbeider med det samme materialet. Jeg har latt en av mine medmasterstudenter⁴⁷ kode deler av mitt datamateriale, for å se om det hersker samsvar og hvor det eventuelt ikke gjør det. Testkoderen kodet 14 av artikler og fikk tilgang til kodeskjema og instruks. Testkoderen kodet i stor grad likt som meg selv. Unntakene kom ved kodinger av problematiske kategorier som ”Tema” og ”Hovedstemme”. Som jeg vil komme tilbake til i innholdsanalysekapitlet, er disse variablene noe vanskelige å kategorisere

⁴⁷ Marie Gjerver, intersubjektivitetstest foretatt i mai 2015.

fordi en artikkel kan ha flere tema og flere stemmer. Samtidig oppga kodeskjemaet mange mulige kategorier, noe som kan komplisere kodingen.

Et eksempel på forskjellig koding fra testkoderen og meg selv i kodingen av tema, er når hun koder ”Det tager 20 år at skybrudssikre København” (Therkildsen, 2014) som temamessig å tilhøre ”Klimatilpasning”. Selv har jeg kategorisert denne som ”Vær og vind”. Ved kodingen av hovedstemme i ”Naturen har drevet flest på flugt” (Jyllands-Posten, 2014), har vi også kodet forskjellig. Her har testkoderen kommet fram til at det ikke er noen tydelig stemme, mens jeg mener at dette er en organisasjonsstemme, siden denne notisen i stor grad viser til en rapport fra Flyktningehjelpen.

En intersubjektivitetstest kan allikevel sies å ikke være et helt reliabelt mål, da det ved få kategorier i en variabel kan oppstå samsvar ved ren slump. Ved mange kategorier skal det også gjennomføres svært god koding for å oppnå stort samsvar (Østbye et al, 2013, s. 221), noe jeg selv opplevde.

Kvalitative intervjuer – konstruksjon av kunnskap gjennom samtale

Problemstillingen i denne oppgaven er: *Hvordan dekker danske og norske journalister klimaendringer i perioden omkring FNs klimatoppmøte i New York 23. september 2014?*

Denne problemstillingen er valgt blant annet fordi jeg tror den kan gi noen svar på hvordan journalister ser på egen avis sin dekning av klimaendringer og klimatoppmøter. Jeg har gjennomført seks kvalitative intervjuer med seks journalister som alle har skrevet om klimaendringer i perioden 15. september til 15. oktober 2014, i henholdsvis Aftenposten, Dagsavisen, Klassekampen, Politiken, Berlingske og Jyllands-Posten. Intervjuene ga meg innsikt i hvordan tematikken håndteres rent praktisk i nyhetsformidling og hva journalistene selv tenker om sin egen klimadekning.

”The qualitative research interview attempts to understand the world from the subjects’ point of view, to unfold the meaning of their experiences, to uncover their lived world prior to scientific explanations” (Kvale & Brinkman, 2009, s. 1). Det som først og fremst er hensikten med mine forskningsintervjuer med journalister som skriver mye om klimaendringer, er å få et innblikk i deres verden. Jeg ønsker å forstå hvordan det er å jobbe med klimastoff og det blir dermed nødvendig å forsøke å se prosessen gjennom deres øyne. Hensikten blir dermed å konstruere kunnskap (ibid., s. 2) om den danske og den norske klimadekningen gjennom samtaler med journalister som arbeider med nettopp dette.

Krag Jacobsen (1993, s. 13) mener intervjuet i seg selv bemerker seg ved at det med sin form og sitt innhold kan overskride det den som intervjuer og den som intervjues kan produsere hver for seg. Et intervju er ingen vanlig samtale, men er avhengig av en fastere rollefordeling enn samtalen. Det er også viktig at intervjuet har en bruksverdi for tilskueren, ifølge Krag Jacobsen (ibid.). Selv om det ikke hersker noen tilstedeværelse av en tilskuer, som i det tradisjonelle medieintervjuet, mener jeg det er viktig at intervjuet skal forstås av leser.

Østbye et al. (2013, s. 101) deler kvalitative intervjuer innen medieforskning inn i to forskjellige analyser: resepsjonsanalyse og produksjonsanalyse. Jeg skal benytte meg av sistnevnte i denne oppgaven, da jeg blant annet ønsker å finne svar på hvorfor mediebudskapet blir som det blir; hvilke overveielser som tas i redaksjoner før stoffet publiseres og dermed er tilgjengelig for publikum.

Østbye et al. (ibid., s. 103) nevner flere fordeler ved kvalitative intervjuer. Disse er at man kan få informasjon det ellers er vanskelig å få tak i, man kan få kartlagt prosesser og sosiale relasjoner, man kan få kommentarer og bekreftelser eller avkreftelser på data fra andre kilder, man kan prøve ut egne hypoteser og forståelsesmåter underveis i intervjuet, man kan få tilgang til aktørens talemåter og begrepsapparat og samtidig lar metoden seg kombinere med andre kvalitative og kvantitative metoder. For min del var det særdeles relevant å intervju journalister fra de undersøkte avisene for å få eventuelle bekreftelser eller avkreftelser på tendenser som resultatene fra innholdsanalysen kunne tyde på. Her kan man også avdekke eventuell dissonans i hva journalister ønsker av klimadekningen og hva som faktisk oppnås i den undersøkte perioden.

I min undersøkelse ønsket jeg at de kvalitative intervjuene skulle gi meg en dypere forståelse av den danske og den norske klimadekningen, at jeg skal få innblikk i hvordan redaksjoner jobber med klimastoff, spesielt i perioder rundt klimatoppmøter, og at de kan kommentere og forhåpentligvis supplere resultatene av den kvantitative innholdsanalysen.

Ifølge Krag Jacobsen (1993, s. 21), inndeles de ulike typene forskningsintervju etter hvor stort spillerom de gir svareren: "Generelt kan man si, at desto større dette spillerom er, jo større er mulighetene for, at der kan komme nyt og overraskende materiale frem. Men vanskelighetene med at fortolke resultatene stiger også med spillerommets størrelse" (ibid.). Slik jeg ser det var det derfor hensiktsmessig for meg å velge en mellomvariant mellom et intervju som gir helt fritt spillerom og et som kun stiller forhåndsdefinerte og mer lukkede spørsmål. Valget falt derfor på det såkalte semistrukturerte forskningsintervjuet, i Krag Jacobsen (ibid., s. 22); det guidestyrte forskningsintervjuet.

Semistrukturert intervju

Hensikten med semistrukturerte forskningsintervjuer er, ifølge Kvale & Brinkman (2009, s. 3), å oppnå beskrivelser av informantens erfaringer, for å deretter kunne bruke disse beskrivelsene i fortolkningen av det undersøkte fenomenet. Semistrukturerte intervjuer kjennetegnes av at temaene er definert før intervjuet finner sted og at det ofte er utarbeidet en spørreguide som sørger for at disse temaene presenteres for alle svarerne (Østbye et al., 2013, s. 105 & Krag Jacobsen, 1993, s. 22). Jeg har i forbindelse med forberedelsene til intervjuene i denne oppgaven utarbeidet en slik spørreguide, som er å finne som et vedlegg (se Vedlegg 4).

Semistrukturerte intervjuer gir ”stor fleksibilitet siden det er mulig å forfølge overraskende innspill og stille oppfølgingsspørsmål” (Østbye et al., ibid.). Dette opplevde jeg som hensiktsmessig flere ganger under intervjuene, da informantene gjerne kom med interessante og relevante tanker som jeg selv ikke hadde fått med spørsmål om i intervjuguiden. Jeg stilte derfor ofte oppfølgingsspørsmål for å enten få utdypet eller tydeliggjort informantenes svar. Under analyse av intervjuene og produksjonen av analysekapitlene fant jeg ut at enkelte spørsmål hadde blitt hoppet over under intervjuene, samtidig som noen nye spørsmål dukket opp. Det ble derfor nødvendig med en kort e-postutveksling med informantene i etterkant av intervjuene, for å få klarhet i disse spørsmålene. En annen fordel ved semistrukturerte intervjuer er at de gir en viss form for sikkerhet i at man får en samling intervjuer som er strukturerte på en slik måte at de kan sammenlignes og bearbeides (Krag Jacobsen, 1993, s. 22). Dette opplevde jeg som svært hensiktsmessig under analysearbeidet.

Å intervju de som vanligvis intervjuer

Kvalitative intervjuer krever nøye planlegging, samt etterbehandling. Østbye et al. (2013, s. 106) poengterer viktigheten av å være godt forberedt til kvalitative intervjuer, ikke minst i tilfeller der en skal intervju de som selv er vant til å intervju. Siden jeg har intervjuet erfarne journalister som jeg antar sitter på mye kunnskap om intervjuteknikker, samt kunnskap om klimaendringer, ble mengden forberedelser jeg gjorde til disse intervjuene, av stor relevans for hva jeg fikk ut av selve intervjuprosessen.

Østbye et al. (ibid.) legger også vekt på at det er viktig å finne en balanse mellom å være profesjonell under intervjusituasjonen og det å være ydmyk ovenfor informanten og

dermed åpen for deres innspill, kunnskap og holdninger. Selv opplevde jeg som nevnt at det var vanskelig å ikke stille ledende spørsmål når informantene ikke forstod spørsmålene mine helt. Et eksempel på dette var når jeg under intervjuet med den danske journalisten Lars From stilte spørsmål om han hadde noen formening om hvilken sjanger som egner seg best for klimaformidling. Han forstod ikke hva jeg mente og det endte opp med at jeg ga eksempler på avissjangre, noe som kunne ledet han til å svare nettopp disse sjangrene, om han hadde forstått hva jeg var ute etter. Grunnen til at nettopp dette spørsmålet ble så vanskelig å forklare i denne situasjonen, kan nok skyldes språklige misforståelser og dårlig dekning siden intervjuet ble gjennomført mens informanten satt med hands-free i bil.

Informantene ble valgt på bakgrunn av deres erfaring som klimajournalister i de undersøkte avisene eller hvorvidt de skriver om klimaendringer i den aktuelle perioden. Kun en av de intervjuede journalistene⁴⁸ har bare klimaendringer som sitt stoffområde. Line Madsen Simenstad, journalist i Klassekampen, jobber mye med annet stoff i tillegg til å sporadisk jobbe med klimarelatert stoff. Heidi Taksdal Skjeseth er utenrikskorrespondent i USA. Lars From fra Jyllands-Posten skriver om klima i tillegg til stoffområdene trafikk og forsvar. Ellen Østergaard Andersen, er en del av økonomiredaksjonen i Politiken og skriver mer generelt om energi i tillegg til mer konkret om klimatoppmøter. Min siste informant, Lars Henrik Aagaard, er vitenskapsjournalist i Berlingske, noe som vil si at han dekker flere vitenskapelige temaer, alt fra astronomi til vulkanutbrudd. Det at informantene har forskjellige innfallsvinkler og erfaring med temaet mener jeg er hensiktsmessig, da det kan tenkes å ha åpnet opp for variasjon i svarene jeg fikk under intervjuene. Jeg vil komme tilbake til journalistenes bakgrunn i første vedlegg og deres interesse for temaet i intervjuanalysekapitlet.

Det å intervju journalister ser jeg på som en noe utfordrende oppgave. Spesielt gjelder det intervjuer med mer erfarne journalister, som jeg antar er drevne på å spisse spørsmål og som kanskje vil stille seg kritisk til enkelte formuleringer hos intervjueren. Dette var også tilfellet med de informantene som har lengst fartstid som journalister. Det hendte at de stilte seg noe uforstående til mine spørsmål og at jeg måtte omformulere de. Et eksempel på dette var da jeg stilte Ole Mathismoen spørsmålet: ”Hva mener du er den største utfordringen i den norske klimadekningen?” og han lurte på om jeg mente klimadekningen om Norge eller dekningen i Norge. Sistnevnte var det jeg var ute etter, men jeg måtte her presisere at jeg mente klimadekningen i norske medier.

⁴⁸ Ole Mathismoen, Aftenposten.

Det kan tenkes at journalistene ikke nødvendigvis har erfaring med å delta som informanter. Derfor kunne det også tenkes at journalistene ikke ville være like skråsikre som jeg så for meg i forkant av intervjuene. Jeg opplevde dette i størst grad med de informantene som hadde mindre fartstid når det kom til det å dekke klimaendringer. Disse journalistene framstod også som mindre sikre på egne svar. Journalister som hadde mer erfaring med å delta i forskningsprosjekter fortalte ofte mye uten at jeg behøvde å styre intervjuet i stor grad. På samme måte kan man kanskje si at de kunne ta fra meg styringen, noe som kunne blitt problematisk dersom jeg ikke hadde fått stilt de spørsmålene jeg ønsket å stille. Alle informantene var imøtekomende og virket som at de satte pris på at jeg ville skrive om noe som de også er engasjerte i.

I likhet med hos Ytterstad (2011, s. 5), er det viktig for meg som intervjuer å ta journalistenes påstander og kunnskap omkring klimaendringer på alvor, ”ikke bare som et symptom på selvrettferdiggjørende laugsmentalitet”. Jeg går ut ifra at informantene sitter på mye kunnskap, både om journalistrollen og om klimaendringer. Dette er kunnskap som høyst sannsynlig overgår min egen og jeg er derfor opptatt av å utvise forståelse for dette i analysen av intervjuene.

Journalistene oppgis med fullt navn eller etternavn gjennom hele oppgaven. Jeg ønsker å få fram gode poenger eller interessante uttalelser fra hver enkelt journalist, samtidig som jeg vil forsøke å sammenligne det journalistene forteller meg og sammenligne de danske svarene med de norske. Dette håper jeg vil gi noen inntrykk av tendenser til hvorvidt journalistene dekker klimaendringer forskjellig i de to landene og i hvilken grad det kan virke som at de tenker og jobber likt. Enkelte ganger er journalistene også sitert tidligere i oppgaven, eksempelvis i det kvantitative analysekapitlet.

Intervjuguiden

Min intervjuguide ble utformet etter gjennomgang av det kvantitative datamaterialet, for å lettere kunne identifisere interessante samtaleområder før intervjuene. Intervjuguiden ble også godkjent av veileder. Den var ganske nøye utformet, med konkrete spørsmål og aktuelle oppfølgingsspørsmål. Oppfølgingsspørsmålene kom allikevel som regel mer spontant og ble sann sett vanskelige å forutse.

Intervjuguiden opplevdes som hensiktsmessig i høy grad, selv om jeg opplevde å måtte gjøre noen mindre endringer av spørsmålsrekkefølge. Samtidig opplevde jeg at flere av journalistene besvarte flere av spørsmålene på en gang, slik at enkelte spørsmål i

spørreguiden opplevdes som noe overflødige. Det første intervjuet anses som et pilotintervju, da det var første gang jeg fikk testet spørsmålene på en informant.

Rollefordeling og gjennomføring av intervjuer og analyse

Informantene svarte meg raskt etter første kontakt via e-post og vi fort ble enige om intervjutidspunkt og sted. Jeg ønsket å gjennomføre alle intervjuene ansikt til ansikt, men dette lot seg ikke alltid gjøre. En informant befant seg for eksempel i New York og en annen i Aarhus. De resterende befant seg i Oslo og København og det lot seg dermed gjøre å møtes. Jeg opplevde disse intervjuene som de mest vellykkede, siden vi kommuniserte bedre enn i tilfellene som foregikk per telefon eller via Skype. Et problem ved å intervju via telefon og Skype, er muligheten for at man blir brutt på grunn av tekniske problemer. Dette skjedde i begge tilfellene, men jeg fikk raskt kontakt med informantene igjen slik at vi fikk fullført intervjuene.

I forkant av intervjuene var jeg spent på om journalistene ville være kritiske til min innfallsvinkel til temaet. Jeg var noe nervøs på grunn av det jeg opplevde som autoritet på området og forholdt meg muligens derfor noe vel underdanig i starten av intervjuprosessen. Jeg kunne antakeligvis vært mer spisset i min spørsmålsstilling og sørget for at jeg styrte intervjuet mer, da det hendte at informantene snakket i vei i en litt annen retning enn ønsket. Jeg opplevde å bli tryggere i situasjonen etter hvert som jeg fikk gjennomført flere intervjuer.

Språkmessig kunne det oppstå noen utfordringer ved intervjuene med de danske journalistene. Jeg har bodd i Danmark en stund og snakker (slik jeg ser det) et helt ok dansk-norsk. Jeg valgte derfor å gjennomføre intervjuene på dansk. Jeg opplevde få misforståelser da jeg intervjuet de danske journalistene ansikt til ansikt. Det ble noe mer besværlig når jeg skulle intervju Lars From over telefon. Enkelte spørsmål ble ikke besvart på grunn av dårlig lyd, manglende dekning og misforståelser.

Det er viktig å informere informanten om formålet med forskningsprosjektet og få et informert samtykke, hvor informanten sier seg villig til å delta og opplyses om muligheten til å trekke sin deltagelse når som helst (Østbye, et al., 2013, s. 106). Samtlige informanter signerte informert samtykke. Ingen av informantene hadde noe problem med å bli oppgitt med fullt navn i oppgaven.

Krag Jacobsen (1993, s. 15) nevner det som avgjørende for å oppnå et vellykket intervju, at både intervjueren og den intervjuedes roller fastholdes under hele intervjuet. Dette har jeg til tider sett som en utfordring under mine intervjuer, da jeg opplevde at informantene også var interessert i å høre om min bakgrunn og om oppgaven. Av den grunn var det lett å

falle inn i noe som minnet mer om en alminnelig samtale. Jeg forsøkte allikevel å styre informantene inn på tema igjen og heller ta ”prat” i starten og i slutten av intervjuene.

Hvilke typer spørsmål som stilles til hvilken tid underveis i intervjuet, er også av betydning for hvilke svar man får.”Selv spørsmål, som man ikke umiddelbart ville kalde hensigtsmessige, kan give et godt resultat, hvis de dukker op på den rigtige måde i den rette situation” (Krag Jacobsen, 1993, s. 111). Jeg opplevde til tider at ulike spørsmål ble oppfattet forskjellig fra informant til informant. Noe av dette kan ha vært språklige utfordringer, men jeg opplevde også at spørsmål som virket lite givende å stille enkelte informanter ble godt mottatt og besvart av andre. Da jeg stilte spørsmålet om hvorvidt Heidi Taksdal Skjeseth var fornøyd med Dagsavisens dekning av klimatoppmøtet i New York, syntes hun dette var vanskelig å svare på siden det hovedsakelig var hun selv som stod for denne dekningen. Da neste spørsmål handlet om hvordan journalistene så på sin egen personlige dekning av dette toppmøtet opplevde jeg denne spørsmålsstillingen som mindre hensiktsmessig i akkurat dette intervjuet, selv om den fungerte godt i de andre intervjuene og jeg fikk svar på det jeg lurte på mer umiddelbart.

Østbye et al. (2013, s. 107) anbefaler at man begynner med konkrete spørsmål av typen ”Hva er oppgavene dine i denne redaksjonen?”, for deretter å bevege seg over mot mer kontroversielle spørsmål mot intervjuets slutfase. Dersom slike (ofte) kritiske spørsmål stilles i starten av et intervju, risikerer man at informanten lukker seg (ibid.). Jeg valgte å starte intervjuene med å be informanten fortelle litt om sin bakgrunn som journalist og hvordan det har seg at de skriver om klimaendringer.

Mot intervjuets slutfase valgte jeg å stille mer konkrete spørsmål om hvordan journalistene så på sin egen avis sin klimadekning og sin egen personlige klimadekning. Dette opplevde jeg som en hensiktsmessig framgangsmåte, da de mindre erfarne informantene virket som om de fikk snakket seg ”varme” ved å få fortelle om noe så ”enkelt” som sin egen bakgrunn og interesse for feltet først.

Østbye et al. (ibid., s. 108) vektlegger at man skal kunne dokumentere det som sies i kvalitative intervjuer. Dermed er det aktuelt med opptaksutstyr, noe jeg anskaffet og testet med tanke på støyforstyrrelse og lignende i forkant av intervjuene. Det er også viktig å avklare opptak med informanten i forkant av intervjuet (ibid.) Ingen av mine informanter hadde noe problem med opptak. Opptak har flere fordeler. De gjør det lettere for intervjueren å følge med på samtalen, da vedkommende ikke trenger å notere like flittig som man ellers kunne hatt behov for. Opptak gjør også at dersom informanten skulle protestere på å bli sitert på noe han/hun sa i intervjuet, kan man etterprøve svarene ved å vise til opptakene (ibid.).

”Vår egen forståelse av problemstillingen endres ofte gjennom kunnskaper, innsikter og forståelser vi får gjennom intervjuene” (ibid.). Fordi informasjon som tidligere ble sett på som mindre relevant, plutselig kan vise seg å ha stor relevans for prosjektet, er det viktig å skrive ut intervjuene i sin helhet fra opptak (ibid.). Jeg valgte derfor å transkribere alle intervjuene i sin helhet før jeg gikk i gang med analysearbeidet.

I forkant av intervjuene meldte jeg forskningsprosjektet inn til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD), som godkjente prosjektet. Dette gjorde at jeg kunne bruke personopplysninger som informantene kom med under intervjuet i oppgaven. Østbye et al. (2013, s. 131) skriver at man som regel ikke identifiserer informantene ved kvalitative intervjuer. Unntaket er når vi på forhånd har avtalt at vi kan sitere informantene direkte, slik jeg har i denne undersøkelsen. Jeg mener dette styrker min undersøkelse da den som leser oppgaven, kan se hvem det er som faktisk avgir svarene i de kvalitative intervjuene og at disse er journalister i anerkjente aviser. Det er ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 16), intervjuerens oppgave å skape et rom for samtale der informanten føler seg trygg nok til å snakke åpent om egne erfaringer for bruk i offentligheten. ”This again requires a delicate balance between the interviewer’s concern for pursuing interesting knowledge and ethical respect for the integrity of the interview subject” (ibid.). Det var hele tiden mitt ønske underveis i intervjuene at informantene følte seg komfortable nok til å tale fritt, samtidig som jeg fikk svar på mine spørsmål. Dette var en til tider utfordrende balanse å opprettholde på grunn av ulike tolkninger av spørsmålene og eget ønske om å skape en behagelig intervjuatmosfære.

Det kan være utfordrende å vurdere hvilke kvalitative data som er relevante for analysen. Det kan ofte virke som man bør begynne på den egentlige analysen når forskningsrapporten er ferdig. Dette er fordi ”kvalitativ analyse innebærer en prosessuell tilnærming, der forskerens forståelse av problemstillingen, og hva som er relevant for å belyse og analysere den, ofte er i endring” (Østbye et al., ibid.). Selv opplevde jeg dette i arbeidet med denne oppgaven. Det var derfor en god idé å først igangsette selve drøftingen og analysen av intervjuresultatene etter å ha transkribert disse og gjort et utdrag av hovedessensen i dem. Hovedessensen av intervjuene anser jeg å være da journalistene faktisk svarte på spørsmålene og ikke snakket rundt eller eventuelt misforstod dem. Disse svarene ble deretter satt opp mot hverandre i ett dokument under relevante temaer, som jeg deretter bygget analysen ut fra. Dette virket hensiktsmessig da det ga en god oversikt over analysematerialet.

Selve målet med kvalitative analyser er ifølge Grønmo (2004, s. 245, i Østbye et al.,

ibid., s. 129) å komme fram til en helhetlig forståelse av spesifikke forhold eller utvikle nye hypoteser eller teorier om visse sammenhenger i samfunnet, etter hvert som dataene samles inn. ”Når en skal gjennomføre en slik koding, er det nyttig å stille spørsmål til tekstene: hvem, når, hvor, hva, hvordan, hvor mye og hvorfor” (Østbye et al., ibid.). Hensikten med dette er, ifølge Strauss & Corbin (1990, s. 77, i Østbye et al., ibid.) å åpne opp dataene slik at de kan hjelpe en med å stille mer presise spørsmål i senere intervjuer. Derfor velger jeg å se på mitt første intervju som et pilotintervju, slik at jeg kunne tilpasse intervjuguiden ytterligere etter dette.

En kan oppleve å føle seg litt forlatt i det store datamaterialet som ofte framkommer av kvalitative forskningsmetoder. Allikevel skal dataene kodes og det skal godt gjøres å komme utenom denne tidkrevende prosessen. (Østbye et al., 2013, s. 129). Ifølge Grønmo (2004, s. 247, i Østbye et al., ibid.) kan disse kodene ”angi et tema, en aktør, en handling, en hendelse eller en relasjon”. Hovedpoenget under den kvalitative kodingsprosessen, synes uansett å være at man lar problemstillingen(e) sortere de relevante dataene fra de irrelevante (Østbye et al., ibid., s. 130). Det er også dette jeg har forsøkt å gjøre i det kvalitative analysekapitlet og herunder også temainndelingen.

Validitet, reliabilitet og generalisering

Forskningsprosjektets metodiske kvalitet diskuteres vanligvis i lys av begrepene generaliserbarhet, validitet og reliabilitet (Østbye et al., 2013, s. 124), eller troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet, ifølge Thagaard (2009, s. 190, i Østbye et al., ibid.). Sistnevnte kan sies å være mer beskrivende for dynamikken i kvalitative forskningintervjuer. Informasjonen jeg får og bruker fra intervjuene må være troverdig, det skal kunne bekreftes av informantene og funnene i undersøkelsen kan vise tendenser som igjen kan finnes i andre undersøkelser.

”Generalisering omfatter hvorvidt analysens funn kan gjøres allmenngyldige” (Østbye et al., ibid.) og generaliserbarhet er ofte et mål med forskning. Det kan diskuteres hvorvidt man kan generalisere ut i fra undersøkelser som de jeg har gjennomført i forbindelse med denne oppgaven. Jeg ønsker i denne delen av metodekapitlet å diskutere validitet, reliabilitet og generaliserbarhet som fenomener og i forhold til mine forskningsresultater.

Validitet handler om, ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 246), hvorvidt en undersøkelse undersøker det den faktisk mente å undersøke, ”to the extent to which our observations indeed reflect the phenomena or variables of interest to us” (Pervin, 1984, s. 48,

i Kvale & Brinkmann, *ibid.*). Kvale & Brinkmann (*ibid.*, s. 248 – 249) argumenterer for at validitet burde gjennomsyre hele forskningsprosessen, fra tematiseringen, valg av teori og problemstilling, design av forskningsstudien, intervjuprosessen med transkribering og analyse, til det å diskutere validiteten av funnene og til sist gjennom rapporteringen av selve forskningen. På denne måten kan validiteten styrkes ved at forskeren hele tiden sjekker, setter spørsmål ved og tolker funnene i lyst av relevant teori (*ibid.*).

”Reliabilitet dreier seg om hvorvidt behandlingen av data er nøyaktig og pålitelig” (Østbye et al., 2013, s. 124). Pålitelighet når det kommer til reliabilitet, vektlegges også av Kvale & Brinkmann (2009, s. 245). Det å for eksempel gjøre opptak av et intervju, nevnes av Østbye et al. (2013, s. 124) som noe som styrker den metodiske reliabiliteten, da forskeren forholder seg til materialet ordrett slik det ble sagt. Dette kan også styrke validiteten, ifølge Østbye et al. (*ibid.*), samt åpne opp for at man ser nye sammenhenger og kan tolke forskningsmaterialet annerledes. Sistnevnte opplevde jeg underveis i analysearbeidet av intervjuene; jeg ble blant annet klar over flere nye uttrykk som gjorde mitt syn på klimadekningen mer nyansert. Disse uttrykkene drøftes ytterligere i det kvalitative analysekapitlet.

Reliabiliteten av et kvalitativt forskningsintervju kan svekkes, ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 245), ved at intervjueren stiller ledende spørsmål som igjen kan påvirke svarene. På den annen side er det å være veldig opptatt av reliabilitet noe som kan føre til mindre variasjon og kreativitet (*ibid.*). Jeg har etter beste evne forsøkt å balansere dette i arbeidet med de kvalitative intervjuene.

I denne oppgaven har jeg valgt å benytte meg av metodetriangulering, ved å bruke både kvantitativ innholdsanalyse og kvalitative intervjuer for å besvare min problemstilling. Triangulering av metodeutvalg styrker validiteten i forskningsprosjektet. Dette innebærer at man kompenserer for forskningsmetodenes eventuelle svakheter ved å kombinere forskjellige teoretiske og metodiske tilnærminger, ifølge Østbye et al. (2013, s. 125). Det pekes allikevel på at triangulering i seg selv ikke styrker validiteten av undersøkelser dersom for eksempel dataene ikke er valide hver for seg (*ibid.*, s. 126). Det blir dermed viktig å sørge for at jeg, i lys av dette, har mest mulig valide data, både i form av kvantitative og kvalitative funn.

Østbye et al. (*ibid.*, s. 124) nevner at høy grad av validitet og reliabilitet er forutsetninger for at man skal kunne generalisere funnene i forskningsanalysen. Generalisering går ut på ”å trekke slutninger som går ut over akkurat de fenomenene som faktisk er observert og analysert” (*ibid.*, s. 28). Antallet enheter og framgangsmåten som er brukt for å finne ut hvilke enheter eller hvem som skal være med i utvalget er avgjørende for

generaliserbarheten, ifølge Østbye et al. (ibid, s. 29), som også mener det er viktig å stille seg selv spørsmål om man som forsker har lov til å generalisere ut i fra den analysen man har gjennomført. Siden jeg har et relativt lite antall analyseenheter i mitt datamateriale, vil jeg påstå at det ikke lar seg generalisere også basert på dette.

Når det gjelder generaliserbarhet av kvalitative data, hevder Kvale & Brinkmann (2009, s. 260 - 261) at det, i likhet med Østbye et al.(ibid.), handler om hvorvidt resultatene av undersøkelsene kun er av lokal interesse eller om de kan overføres til andre subjekter og situasjoner. Da jeg har intervjuet såpass få informanter til denne oppgaven, kan man argumentere for at funnene ikke er generaliserbare. Kvale & Brinkmann (2009, s. 261) spør seg på den annen side hvorfor man skal trenge å generalisere i samfunnsvitenskapen, da dette impliserer at vitenskapen er universalt gjeldende. Dette er også en grunn til at jeg unnlater å generalisere mine funn i denne oppgaven.

Kvale & Brinkmann (ibid., s. 262) hevder man kan generalisere funn fra kvalitative intervjuer i den forstand at de kan bekrefte underforståtte forventninger man har til funnene. Slik jeg ser det, har jeg ikke selv nok kunnskap om norsk og dansk klimadekning til at jeg kan generalisere på dette feltet, selv om man også kan si at intervjuene med journalistene muligens bekreftet enkelte tanker jeg hadde om engasjement i temaet. Men da dette ikke virket like tydelig hos alle informantene vil jeg argumentere for at det ikke kan generaliseres i lys av dette.

En analytisk og logisk form for generaliserbarhet, hvor forskeren gjør en grundig begrunnelse av hvorfor og i hvilken grad funnene fra undersøkelsen kan forespeile hva som kan være tilfellet i andre situasjoner, er også en mulighet, ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 262 - 263). Jeg anser det man kan kalle for bevis i denne sammenhengen som for få og for upresise til at jeg vil generalisere baser på disse. Jeg vil konkludere med at funnene fra mine undersøkelser ikke er generaliserbare, da de i all hovedsak er basert på at de er gjennomført i et såpass lite tidsrom, med relativt få artikler og med få informanter.

Kapittel 4

Klimadekningen i perioden – Kvantitative resultater

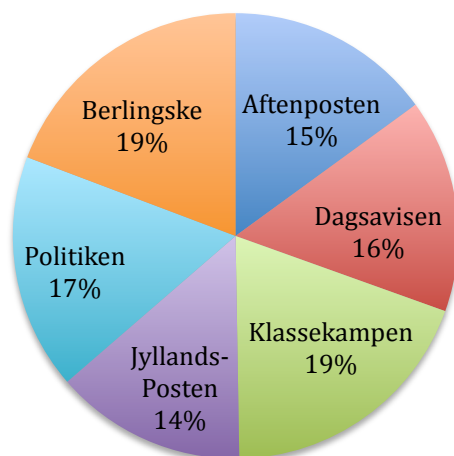
Resultater av innholdsanalysen

I dette kapitlet skal jeg drøfte og analysere resultatene fra innholdsanalysen etter å ha presentert disse. Resultatene fra de enkelte landene er interessante hver for seg, men i lys av mine problemstillinger er de mest interessante når de sammenlignes. Resultatene av den kvalitative intervjuanalysen drøftes i neste kapittel, men der det er relevant vil enkelte svar drøftes opp mot resultatene av den kvantitative innholdsanalysen i dette kapitlet. Da det oppstod enkelte metodiske utfordringer med enkelte variabel- og kategoridefinisjoner, har jeg også valgt å kort diskutere dette her.

Østbye et al. (2013, s. 217) understreker at hver variabel skal ha gjensidig utelukkende kategorier. Dette vil si at for hver variabel skal hver enhet plasseres i kun én kategori. Her oppstår det et problem når de undersøkte artiklene for eksempel har flere stemmer. Det synes fornuftig å beholde kategoriseringen av stemmene i dette tilfellet og kode artikkelen etter hovedstemme, altså den stemmen som får mest plass til sine holdninger og meninger i artikkelen. I enkelte tilfeller der det synes vanskelig å definere kodingen på denne måten, har jeg lagt til en kategori kalt ”Andre” eller ”Ukjent”. Relativt få artikler synes å havne i disse kategoriene. Jeg kunne også ha utformet variabler som tillot at enheter kunne plasseres i mer enn en kategori, men jeg har valgt å ikke gjøre dette i denne oppgaven.

Grad av dekning

Undersøkelsene viser at de norske avisene totalt har publisert 93 artikler hvor klimaendringer nevnes i en eller annen sammenheng. De danske avisene har i samme periode publisert 94 artikler. I den undersøkte perioden publiserer de utvalgte norske avisene like mye om klimaendringer som de danske (kun med unntak av en artikkel mer til dansk side). Som jeg kommer nærmere inn på senere i dette kapitlet, er fordelingen en noe annen når det gjelder hvor stor andel av klimastoffet i avisene som er skrevet av redaksjonen selv og hvor stor del som er skrevet av utenforstående. Ved første øyekast synes den danske og den norske dekningen nokså lik. Dette er noe overraskende da jeg, som tidligere nevnt, trodde at dansk dekning ville være mer omfattende enn den norske.

Figur 2: Andel artikler etter avis. N=187

I motsetning til hos Duarte (2010, s. 41) dominerer ikke Aftenposten over de andre undersøkte, norske avisene når det kommer til grad av dekning i denne perioden. Dette kan skyldes at jeg har undersøkt andre aviser enn Duarte (med unntak av Aftenposten) og at disse avisene generelt skriver mer om klimaendringer. Aftenposten synes her å være lik sin danske ”regionsavisbror” Jyllands-Posten med hensyn til Aftenpostens 28 (15 prosent av utvalget) artikler i perioden og Jyllands-Postens 26 (14 prosent av utvalget). Sammenlignet med de to andre norske aviser (disse er ikke med i mitt utvalg) som er likest Aftenposten i opplag i 2014, VG og Dagbladet (Medienorge, 2015), dominerer Aftenposten i høy grad når det kommer til dekningen av klima. Søk på søkeordene i ATEKST avslører at VG bare har seks og Dagbladet kun har ni artikler som inneholder søkeordene i perioden.

Klassekampen dekker temaet i like stor grad som Berlingske i den undersøkte perioden. Disse to er forholdsvis forskjellige; Klassekampen er en politisk sett venstreorientert avis hvor journalistene i stor grad skriver om det de selv har som sine interesseområder (jeg kommer tilbake til dette i intervjuanalysen). Berlingske på sin side, regnes for å være en mer konservativ avis med stort fokus på business, noe som kan være grunnen til at mange av artiklene handler om fornybar energi og tilhørende industri. Avisen virker også i stor grad opptatt av Danmarks rolle i globale klimaendringer og eventuelle løsninger, samtidig som avisen har flere artikler om vær og vind. Berlingske er også den danske avisen med flest artikler omkring temaet i perioden. Den mer lokale danske vinkelen på klimaendringer i perioden er også tilstede hos de andre danske avisene i utvalget, noe som gjenspeiler funn gjort av Eskjaer (2009) i undersøkelsen av Politikens klimadekning over en

kort periode.

Når jeg sammenligner mine norske funn med funn gjort av Ryghaug (2006, s. 214), ser jeg at avisene i dag tilsynelatende har en mer omfattende klimadekning enn da Ryghaug undersøkte dem fra 2002 – 2005. Jeg har kun sett på en periode med en måneds varighet, mens Ryghaug undersøkte en periode på nesten fire år. Man kan dermed kanskje anta at dersom jeg skulle sett på en lignende periode i denne undersøkelsen, ville datamaterialet blitt langt større enn Ryghaugs. Hennes relativt lave tall for dekningen over fire år, på 102 artikler i Aftenposten, 30 artikler i Dagsavisen og 55 artikler i Klassekampen, viser en annen fordeling av graden av dekning enn den jeg finner i denne undersøkelsen. Aftenposten er også den norske avisen i mitt utvalg som har færrest artikler, selv om forskjellene mellom avisene er veldig små. Grunnen til at Ryghaug har funnet såpass ”få” relevante artikler i hennes undersøkelse, kan være at hun kun brukte søkeordet ”drivhuseffekt” ved søk i Atekst. Selv har jeg, som tidligere nevnt, brukt søkeordene ”klima*” AND ”New York*” OR ”klimaendring*” OR ”global oppvarming*”, noe som sannsynligvis har generert flere funn enn det ville ha gjort ved å kun søke på ”drivhuseffekt” i den samme perioden.

Ved sammenligning av funnene gjort i forbindelse med Eide & Kunelius’ undersøkelser av mediedekningen av klimatoppmøter (2012), hvor blant annet Jyllands-Posten og Aftenposten undersøkes, viser mine tall en langt lavere dekning i avisene av toppmøtet i New York enn det de hadde i dette tidsrommet⁴⁹. Mine undersøkelser dekker en lengre periode enn ved de tre enkelte undersøkelsesperiodene i utvalget til Eide og Kunelius, men jeg kommer allikevel fram til en lavere dekningsgrad. Dette kan skyldes at enkelte artikler har bortfalt ved innhenting av datamaterialet, enten på grunn av manglende relevante søkeord eller mangler ved de digitale avisarkivene. Men det kan også skyldes at toppmøtet i New York ses på som et møte av mindre viktighet med tanke på dets varighet på kun en dag, sammenlignet med COP-møtenes varighet på omkring to uker. Toppmøtet i New York var heller ikke et forhandlingsmøte. Lars From fortalte under forskningsintervjuet: ”Jeg syns ikke det slo helt igjennom. Det ble sagt noen ting; Ban Ki-moon og Obama kom og sa noe, men det kom ikke noe gjennombrudd. Dermed syns jeg vi gjorde det riktig i Jyllands-Posten og oppnådde det vi skulle ved å prioritere det lavt”.

Samtidig må det tas med i beregningen at COP 15 nok ble dekket i stor grad både i Danmark og Norge på grunn av geografisk nærhet og forventninger om en internasjonalt bindende klimaavtale. Ellen Ø. Andersen sier også at den intensive dekningen fra dansk side

⁴⁹ Det bør nevnes at Eide & Kunelius ikke undersøkte nettpubliserte artikler i perioden.

på dette tidspunktet kan skyldes ”at Danmark skulle være ”honest broker” i disse forhandlingene, og være veldig aktive for å få til en avtale. Så man dekket forhandlingsbordet veldig intensivt på en måte som ikke har blitt gjort senere”. Man kan si at verdens ”klimablikk” i 2009 var rettet mot Skandinavia og dermed er det kanskje ikke overraskende at nettopp toppmøtet i København oppnådde betydelig dekning i både de lokale og internasjonalt sett næreste mediene.

Politiken har flest store artikler, det vil si artikler som har 1000 eller flere ord. Avisen har syv slike artikler i perioden, som alle kan sies å være featureartikler. Dagsavisen utmerker seg med kun én stor artikkel, men har til gjengjeld flest (19) mellomstore artikler, det vil si artikler med 500 – 1000 ord. Når det kommer til de minste artiklene, på under 500 ord, har Klassekampen flest av disse. Disse artiklene er som regel notiser og er gjerne hentet fra nyhetsbyråer.

Totalt sett er 40 prosent av artiklene små artikler, 47 prosent er mellomstore og 13 prosent er store. Dekningen består i størst grad av mellomstore artikler, som i denne sammenhengen ofte er nyhetsartikler, leserinnlegg, kronikker, ledere eller kommentarer. Flere av de intervjuede journalistene mener at klimaendringer egner seg for en mer dyptgående journalistikk. Line Madsen Simenstad forteller meg at ”Vi har snakka litt i Klassekampen om at klimaendringer egner seg godt for lengre saker, som ofte er mer fortellende, som tar leseren litt mer i hånda”. Mine funn viser tendenser til at journalists ønske i dette tilfellet ikke er tilfellet i den undersøkte dekningen, da det er svært få artikler på mer enn 1000 ord. Samtidig befinner hoveddelen av artiklene i undersøkelsen seg i mellomkategorien og inneholder dermed flere enn 500 ord, så man kan si at når klimaendringer i dette utvalget vies journalistisk oppmerksomhet, ser man en tendens til at det vies en viss oppmerksomhet og ikke kun skrives om i notisform.

Hvor mye er faktisk skrevet av redaksjonene?

Ifølge Nosse og Kunelius (2012, s. 74), kan det å undersøke hvorvidt dekningen stammer fra nyhetsbyråer, journalister som skriver ”hjemmefra” og journalister som er ”på stedet”, si noe om hvorvidt redaksjoner anser klimatoppmøtene som nyhetsverdige. Det har derfor vært aktuelt å undersøke hvorvidt artiklene stammer fra redaksjonene eller andre, for å få et mer representativt bilde av hvilke redaksjoner som selv utfører størst og minst dekning i perioden. I denne delen av undersøkelsen har jeg derfor valgt å se på hvorvidt stoffet er produsert av redaksjonen og herunder deres ansatte journalister og redaktører, eller av hvem som helst som kan ses på som utenforstående, det vil si ikke ansatt i redaksjonen. Nyhetsbyråene faller

også innunder sistnevnte kategori.

I denne delen av undersøkelsen kommer de norske avisene ut av det med flere artikler produsert av egne journalister enn de danske. De norske avisene har selv produsert 59 prosent av artikkelmaterialet i perioden, mens de danske selv har produsert 56 prosent av artikkelmaterialet. Når det gjelder det å selv produsere klimadekningen, kan man dermed si at de norske redaksjonene har skrevet noe mer i perioden, selv om det også her er veldig jevnt mellom de to landene.

Fordelingen viser at 69 prosent av Klassekampens dekning er produsert av redaksjonen. Klassekampen er dermed fortsatt den avisen med størst grad av dekning, hvis man skal betrakte dekning som egenprodusert stoff omkring klima. Kun syv avistekster er skrevet av utenforstående i form av debattinnlegg og kommentarer. Fire artikler er hentet direkte fra NTB. Klassekampen er også den eneste avisen i perioden som ikke har publisert artikler uten at det tydelig framgår hvem artikkelen er produsert av. Politiken har flest (fem) artikler som ikke er signert verken journalist, privatperson eller nyhetsbyrå.

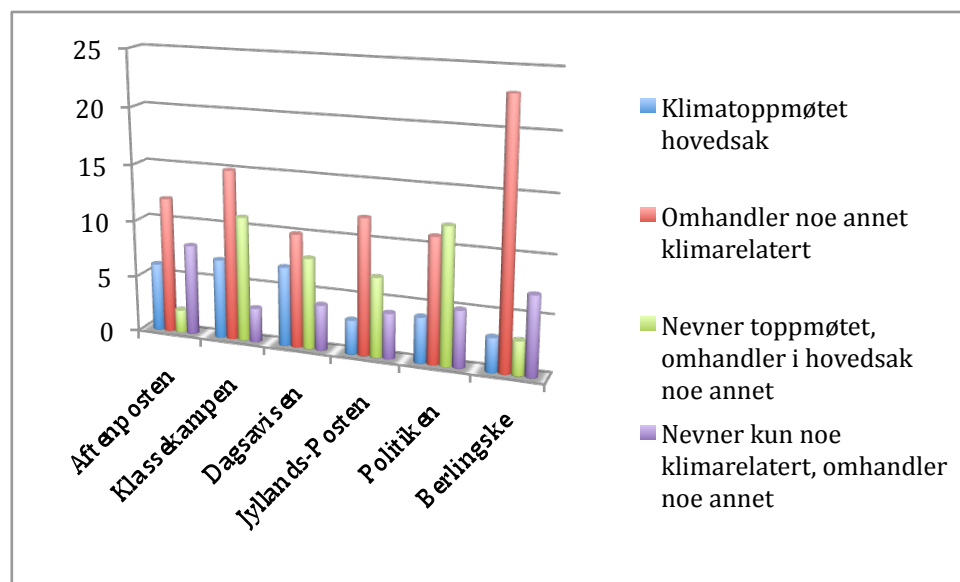
Alle de undersøkte avisene, bortsett fra Politiken, har benyttet seg av nyhetsbyråer i løpet av den undersøkte perioden. I Berlingskes tilfelle er dette deres eget nyhetsbyrå, Berlingske Nyhetsbyrå. Det kan dermed diskuteres hvorvidt man skal kalle dette avisens egenproduserte stoff eller ikke. Jeg har allikevel valgt å kategorisere dette som under ”Nyhetsbyråer” i disse fem tilfellene. I de norske avisene er det benyttede nyhetsbyrået i perioden utelukkende NTB. På norsk side er Dagsavisen den avisen som benytter nyhetsbyråtekster i høyest grad i perioden med 6 slike artikler på trykk. Aftenposten benytter slike artikler i minst grad, men er til gjengjeld den norske avisen som benytter utenforstående *skribenter* i størst grad i perioden. Aftenposten og Dagsavisen har like mange artikler i perioden som er skrevet av redaksjonsmedlemmer og har henholdsvis 54 og 52 prosent av sin dekning skrevet av egne journalister. Jyllands-Posten er den avisen i utvalget som har færrest egen-produserte artikler i perioden (10, mot 12 av ”utenforstående”).

Seks prosent av artiklene jeg har undersøkt i denne oppgaven oppgir ikke sitt opphav. Det kan derfor hende at noen kategorier egentlig har en større andel av datamaterialet.

Relevans i dekningen

Hvorvidt de undersøkte artiklene faktisk dreier seg om klimaendringer, har blitt eksplorert ved å fordele dem etter relevans. Artiklene har først blitt kategorisert etter hvorvidt de har klimatoppmøtet i New York som hovedsak, deretter om de i det hele tatt nevner klimatoppmøtet, deretter om de omhandler noe annet klimarelatert, og siste kategori er for

artiklene som kun nevner noe klimarelatert, men som handler om noe annet. Et eksempel på sistnevnte er ”Formandskabet: Fløjkamp lurte bag facaden” (Klarskov & Heinskov, 2014), en artikkel som tar for seg indre stridigheter i det danske politiske partiet Venstre, og som kun handler om klimaendringer i den grad at artikkelen nevner Lars Løkke Rasmussens avslutning av sitt engasjement i klimaorganisasjonen Global Green Growth Institute.

Figur 3: Artikler fordelt etter relevans. N = 187.

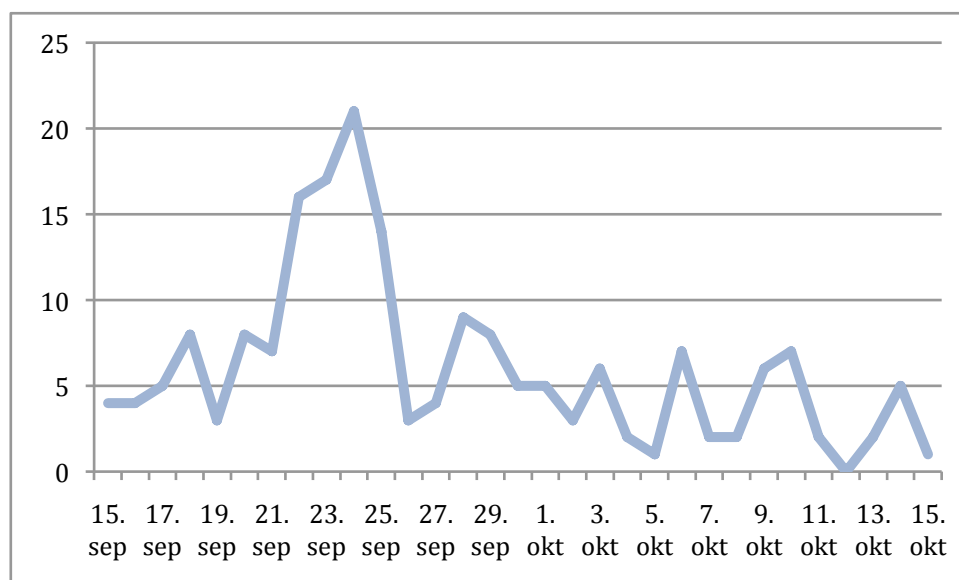
Dersom man ekskluderer den siste kategorien ”Nevner kun noe klimarelatert, omhandler noe annet” og kun anser de andre kategoriene som relevante for vurdering av dekningsgrad, er de danske og de norske avisene likestilt også her. De har 78 relevante artikler hver. Dette bekrefter funnene gjort i undersøkelsen av grad av dekning i de forskjellige avisene, som tilsier at både de norske og de danske avisene dekker klimaendringer i like stor grad i perioden.

Berlingske er den avisen som (sammen med Jyllands-Posten) har færrest artikler om selve klimatoppmøtet, men som samtidig har et langt større antall artikler som tar for seg andre klimarelaterte aspekter uten å nevne toppmøtet. Her ser jeg en tendens til at de norske avisene virker mer opptatte av selve klimatoppmøtet, da de generelt sett har skrevet flere artikler med dette som hovedfokus i den undersøkte perioden. Disse artiklene er også jevnt fordelt mellom de norske avisene, i likhet med at de danske avisene har skrevet enten tre eller fire artikler om toppmøtet. Det er ikke store forskjellen mellom tallene på norsk og dansk side, men jeg mener det er et interessant funn, fordi det viser en liten tendens til at de norske

avisene i dette tilfellet synes mer trukket mot den ”mediehendelsen”⁵⁰ som toppmøtet kan sies å være.

Det er 31 artikler fra alle de undersøkte avisene som ikke tar for seg klimaendringer, men som kun nevner disse på en eller annen måte. Blant alle avisene er det norske Klassekampen som har flest artikler med direkte klimarelevans med 33 relevante artikler. De fleste artiklene dreier seg imidlertid om noe klimarelatert uten å nevne toppmøtet (se figur 3). I denne sammenhengen er det interessant hvorvidt det at det foregår et klimatoppmøte i seg selv genererer dekning av klimaendringer som tema. Dette vil jeg komme tilbake til i intervjuanalysen.

Dekningen over tid i undersøkelsesperioden

Figur 4: Klimadekningen over tid i perioden totalt i alle seks avisene. N = 187

Dekningen over tid (Figur 4) viser en klar økning i antall artikler i dagene nærmest klimatoppmøtet den 23. september, med en klar topp i antall artikler, 21 artikler 24. september. Dette er ikke overraskende siden dette var dagen etter toppmøtet og ”resultatene” av toppmøtet, i dette tilfellet; ”hva skjedde”, gjengis i avisene. Blant artikler denne dagen, er ”Borte bra, hjemme best” (Taksdal Skjeseth, 2014), en redaksjonell kommentar som starter med en beskrivelse av stemningen rundt klimatoppmøtet i New York og som deretter tar for seg Norges rolle, både på hjemmeplan og i internasjonalt klimaarbeid. Flere artikler fra denne dagen tar for seg Danmark eller Norges rolle eller innsats for klimaet. Et dansk eksempel er ”Danmark giver 400 millioner kroner til klimafond” (BNB, 2014), en notis som tar for seg

⁵⁰ Mediehendelser, eller ”media events” gjennomgås i teoridelen av denne oppgaven.

Danmarks bidrag til det internasjonale klimaarbeidet som statsminister, Helle Thorning-Schmidt kom med løfter om under sin tale i New York.

Noen artikler er opptatte av næringslivets ”inntog” på klimatoppmøtet, for eksempel ”Virksomheder indtager helterollen på topmøde” (Madsen, 2014). Denne artikkelen avslutter også med å se på Danmarks rolle på klimatoppmøtet og nevner også Danmarks investeringer i FNs klimafond.⁵¹ Fra norsk side finner jeg en lignende næringslivsvinkel i ”Derfor mislykkes klimatoppmøtene” (Simenstad og Ekeberg, 2014), en artikkel som tar for seg blant annet Naomi Kleins kritikk av FNs strategi om å få næringslivet med om man skal løse klimakrisen. Artikkelen tar utgangspunkt i en video laget av FN i anledning toppmøtet, der Statoils Helge Lund snakker om klimainnsats. Blant de norske avisene er Klassekampen den eneste som framstår som kritisk til næringslivets rolle i klimaarbeidet.⁵²

Disse temaene gjenspeiles også i det journalistene forteller meg om sitt syn på klimatoppmøtet under de kvalitative intervjuene, som jeg tidligere har kommet inn på i introduksjonskapitlet.

Foruten klimatoppmøtet i New York 23. september, ser det ikke ut til at det har vært andre ”hendelser” som har generert klimadekningen i noen større grad i den undersøkte perioden. Man kan i stedet se en dekning som jevnt går i små bølger i perioden. Den nest høyeste dekningen ser man 29. september, med 9 artikler totalt. Dette er allikevel ikke et oppsiktsvekkende høyt tall i forhold til dager med mindre klimarelatert dekning. Artikkelen fra denne datoen nevner ingen spesiell klimarelatert hendelse og det virker rent tilfeldig at det er en høyere total dekning nettopp denne dagen.

Klassekampen dekker jevnt over klimaendringer i størst grad på norsk side. I intervju med Line Madsen Simenstad, journalist i Klassekampen, ble hun overrasket av dette og mente det måtte være en tilfeldighet. Hun mente at det også kunne skyldes Klassekampens serie omkring utgivelsen av Naomi Kleins nylig utgitte bok om klimaendringer (om at problematikken ikke kan løses så lenge kapitalismen styrer den vestlige verden): *This Changes Everything*. Samtidig forteller Line Madsen Simenstad at avisens dekning i høy grad styres av journalistenes egne interesser og at grunnen til at Klassekampen dekker klima mer i enkelte perioder er at journalistene utviser større interesse for å skrive om temaet i akkurat disse periodene. Dermed kan man her ane at journalistene i Klassekampen i denne perioden er over gjennomsnittet interesserte i klimaendringer og underliggende temaer. Simenstad sier

⁵¹ FNs klimafond ble opprettet på COP 16 i Cancun i 2010 og støtter klimatiltak i utviklingsland (FN, 2015).

⁵² ”Derfor mislykkes klimatoppmøtene” (Simenstad og Ekeberg, 2014)

også at hun opplever Klassekampens lesere som opptatte av og engasjerte i klimaendringer. Dette er i så fall heller ikke så overraskende med tanke på avisens venstreorienterte profil. Ifølge TNS Gallups Klimabarometer (TNS Gallup, 2015), er klimaendringer den saken som øker mest i betydning hos de som stemmer på de partiene som anses som venstreorienterte i Norge. Disse er i undersøkelsen Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Miljøpartiet de grønne. Undersøkelsen oppgir ingen informasjon om hva de som stemmer Rødt ser på som viktige politiske saker. Selv skriver Klassekampen (2015) på sine nettsider ”Våre lesere er veldig opptatt av miljø og hele 85 % sier de er opptatt av miljøvennlige produkter”.

Politiken er den avisen som skriver mest om klima selve dagen etter toppmøtet, med artikler som ”Fuck klimaet – Jeg flyver til Thailand” (Davidsen-Nielsen, 2014) og ”Virksomheder indtager helterollen på topmøde” (Madsen, 2014). Den første er skrevet av Hans Davidsen-Nielsen, som er en såkalt ”lederskribent” hos Politiken. Artikkelen synes å bruke anledningen klimatoppmøtet gir til å bringe enkeltmenneskets klimaengasjement på banen og gir en kommentar til hvorvidt man faktisk er villig til å gjøre livsstilsendringer for å hjelpe på klimaregnskapet. Slik jeg ser det, er disse to artiklene gode eksempler på hvordan klimatoppmøter i seg selv er nyhetsverdige, samtidig som de kan fungere som generatorer eller ”unnskyldninger” for å skrive mer om klimaendringenes andre aspekter, noe flere journalister i de undersøkte avisene virker som de også er opptatte av. Dette gjenspeiler i så fall det som ifølge Cox (2013, s. 145), er en økning i klimadekning i forbindelse med spesifikke klimahendelser.

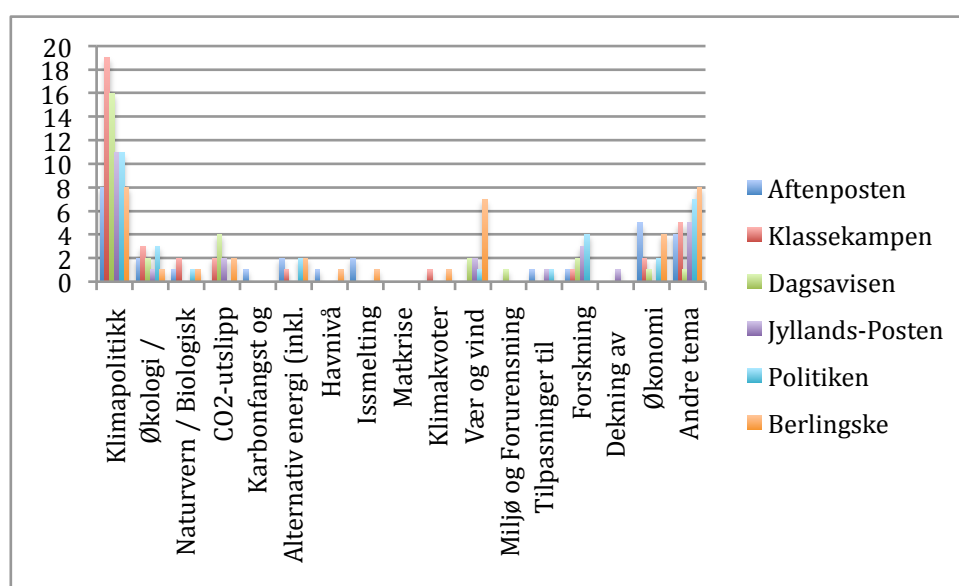
For å undersøke nærmere hvorvidt klimatoppmøtet i New York genererte klimadekning i de norske avisene, har jeg også gjennomført et søk i ATEKST hvor jeg kun søkte på ”klimaendring*” OR ”global oppvarming*” i perioden 15.08.2014 – 15.09.2014, i de aktuelle avisene. Dette søket viser en markant lavere dekning fra en like lang periode som den som faktisk er undersøkt. Aftenposten har i denne perioden 21 relevante artikler, Klassekampen har 12 og Dagsavisen har 9. Dette gir meg noe mer belegg for å anta at klimatoppmøtet i New York førte til en økt klimadekning. Jeg hadde ikke lenger tilgang til Infomedia da jeg gjennomførte dette søket og fikk dessverre ikke undersøkt hvordan det forholder seg på dansk side.

Tema

Ved kodingen av artiklene i forhold til deres tema, fant jeg at en artikkel kan ha flere temaer. Temaer for artiklene har derfor blitt kategorisert etter synlig hovedtema ved første gjennomgang av artiklene og etter inspirasjon fra Duarte (2010) inndeling. Enkelte temaer

virket å være så å si fraværende i utvalget, men er allikevel tatt med i undersøkelsen for å demonstrere nettopp hvor lite som ble skrevet om dette, da dette er et funn i seg selv.

Siden valg av artikkeltema er såpass forskjellig fra avis til avis og at det framkommer store forskjeller mellom den norske og den danske dekningen, blir det en utfordring å komme fram til noen tenderende forskjeller mellom de to landene. Derfor ønsker jeg å gå nærmere inn på tematikken i hver enkelt avis, framfor å sammenligne dansk og norsk dekning.

Figur 5: Artikler fordelt etter tema. N = 187

Klimapolitikk tydeliggjøres som det største temaet i den undersøkte perioden i alle de undersøkte avisene, i likhet med temafunn gjort av Duarte (2010). Dette er ikke overraskende, da datamaterialet er fra en periode rundt et klimatoppmøte, som nettopp dreide seg om klimapolitikk og løpet fram mot en politisk bindende avtale (FN, 2015).

Klassekampen er den avisen som i størst grad fokuserer på politikk. Dette kan være fordi Klassekampen også er den avisen i utvalget som i størst grad kan sies å ha en slags politisk agenda (de undertitulerer seg "Venstresidas dagsavis") og som virker mindre opptatt av å fronte seg selv som en politisk uavhengig avis, selv om de rent formelt sett er dette (SNL, 2015). Dagsavisen, Jyllands-Posten og Politiken etterfølger Klassekampen når det kommer til å være opptatt av klimapolitikken i perioden.

Sett i lys av Wilsons studier av mediedekningen av klimaendringer på 1980-tallet, hvor han fant at journalister i liten grad dekket den politiske siden av klimaendringene (1990 & 2000, i Ryghaug, 2006, s. 212), viser både Duarte (2010) og min undersøkelse en tendens

til at de undersøkte avisene virker svært opptatt av den politiske siden ved klimaendringene i dag. Dette kan også skyldes klimatoppmøtenes inntog på 1990-tallet og det økte presset på verdens politikere når det kommer til å gjøre noe med saken. Det at klimatoppmøtet i New York var av en politisk karakter bør også nevnes her, siden dette fører til en dekning som også bærer et politisk preg.

Der Duarte (2010) så en tendens til at mediene prioriterte folkeopplysning ved å dekke temaer som fornybare energikilder, økologi og forskning, viser min undersøkelse at mediene, i perioden rundt klimatoppmøtet i New York, prioriterte det politiske spillet, økonomi og kategorien ”Andre tema” høyere enn disse andre tre. ”Andre tema” inneholder i denne undersøkelsen artikler med temaer som ”klimareligion” (blant annet et skeptisk leserbrev i Berlingske) og kjendisers deltagelse ved FN’s toppmøter lik en artikkel i Klassekampen som tar for seg skuespilleren Leonardo DiCaprios tilstedeværelse i New York. Politiken synliggjør seg som den avisen som oftest bruker forskningsvinkelen i perioden, selv om avisen kun gjør dette i fire tilfeller. Forskningen, hos Lester (2010) kalt vitenskapsvinkelen og som ifølge henne er vanskelig å få på trykk i avisene, er altså tilstede i mitt datamateriale. Antallet forskningsartikler er allikevel ganske lavt (11 artikler totalt).

Alternativ energi er representert med to artikler fra henholdsvis Aftenposten, Politiken og Berlingske. Temaet er altså noe mer synlig på dansk side. Et eksempel fra Norge på en artikkel som tar for seg denne tematikken er ”Det er langt fra gratis å kjøpe elbil” (Sundtoft, 2014), et debattinnlegg skrevet av Norges Klima- og miljøminister om satsingen på elbilteknologi og annen transport som vil gi lavere klimagassutslipp.

Sammenlignet med Ryghaug (2006, s. 204) funn, som viser et økende fokus på klima og værforhold i norske aviser siden 2003, viser mine funn at kun ni prosent av den undersøkte dekningen (både fra dansk og norsk side) omhandler temaer som jeg mener kan sammenlignes med Ryghaug’s kategorisering av ”klima og værforhold”.⁵³ Da Ryghaug ikke oppgir sine konkrete tall i forhold til de undersøkte artiklenes temavalg, kan jeg ikke sammenligne mer konkret. Et eksempel på en slik ”vær-artikkel” er ”Meteorologer: Farligere vær i vente” (Dagsavisen, 2014), som siterer en norsk meteorolog og en klimaforsker som sier at Norge har våtere, villere og farligere vær i vente.

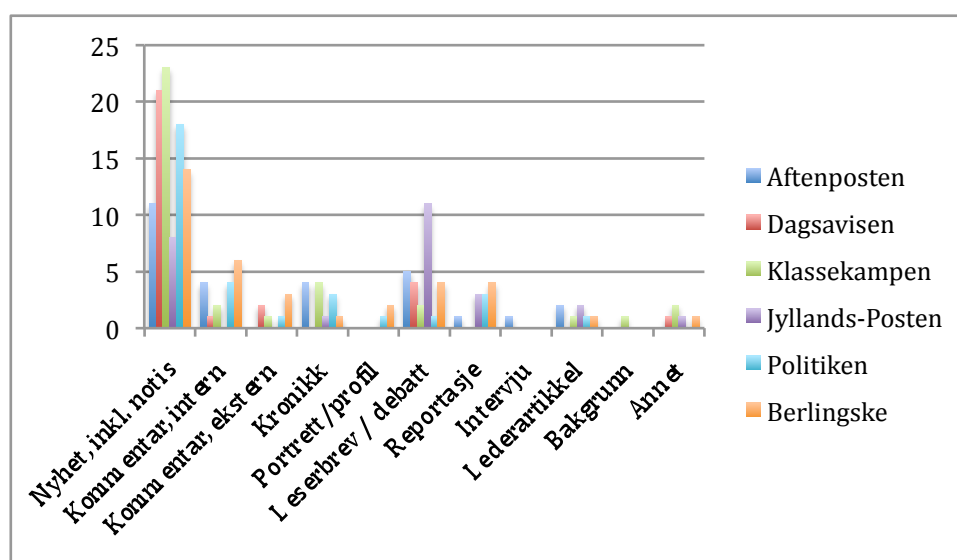
Berlingske tydeliggjør seg som den avisen som synes å være nesten like opptatt av vær og vind og ”andre temaer” som de er av klimapolitikken. Lars Henrik Aagaard forteller at Berlingske ikke oppnådde ønsket dekning av klimatoppmøtet i New York: ”Jeg tror vi

⁵³ I denne innholdsanalyse oversetter jeg dette begrepet fra Ryghaug (2006) til kategoriene ”Havnivå”, ”Issmelting” og ”Vær og vind”.

skrev litt om det, men mye mer overordnet og ikke under klimavinkelen. Det var mer sånn: ”Hvordan klarer Obama seg på talerstolen?” eller noe sånt”. Dette kan forklare den manglende klimapolitiske tematikken, samtidig som eksemplet med Obama også burde tilsi en viss politisk dekning. Siden Obama (i likhet med mange statsledere) også var til stede i forbindelse med FNs generalforsamling angående flere saker enn kun klimaendringer, kan det tenkes at møtet ble dekket under en mer overordnet ”generalforsamlingsvinkel” og ikke ble sett i klimasammenheng. Dette begrunner også Lars Henrik Aagaard med at deres utstasjonerte journalist i USA ikke har klima som noe spesialfelt og dermed dekket toppmøtet i New York lavt, også uten å være til stede.

Aftenposten er den avisen som oftest har skrevet om økonomien forbundet med klimaendringer i perioden. Avisen etterfølges av Berlingske, som med sin businessprofil ikke overraskende er opptatt av økonomivinkelen. Dagsavisen synes svært lite opptatt av denne vinkelen i perioden, med kun en artikkel med dette temaet. På den annen side er Dagsavisen den avisen som skriver mest om CO₂-utslipp, et tema Aftenposten og Politiken ikke virker opptatt av i perioden, da de ikke har dette temaet i noen av artiklene. Dette er også et ”stort” tema hos Duarte (2010) i hennes undersøkelse.

Sjanger

Figur 6: Artikler fordelt etter sjanger. N = 187.

Sjangermessig fordeler resultatene seg slik at ”Nyheter, inkludert notis”, er den mest benyttede sjangeren med 50 prosent av artiklene. Deretter følger ”Leserbrev / debatt”, som utgjør 14 prosent. Kommentarer fra både utenforstående og redaksjonelle medlemmer er den

tredje mest benyttede sjangeren med 13 prosent. Deretter følger kronikker, som utgjør syv prosent. Her er det store likheter med Duarte (2010, s. 43), som fant at de samme sjangrene fordelte seg likt på popularitetsskalaen i hennes undersøkelse. Prosentmessig er det noen forskjeller her, men rangeringen av de mest benyttede sjangrene er lik. Samtidig kan en overvekt av nyhetsartikler i ulike former også skyldes at de undersøkte avisene i stor grad bedriver nettopp nyhetsformidling og at det dermed antakeligvis også er overvekt av nyhetssjangre innen andre stoffområder.

Kronikker synes i liten grad å være skrevet av klimaforskere i min undersøkelse. I Duartes (ibid, s. 44) undersøkelse kommer forskere på andreplass når det gjelder å skrive kronikker. Førsteplassen ble hos Duarte (ibid., s. 45) tatt av offentlige talspersoner. Et eksempel på en kronikk fra mitt datamateriale er skrevet av Andreas Ytterstad, førsteamanuensis ved Journalistikk og Mediefag ved Høgskolen i Oslo og Akershus; titulert ”New York, New York!” (2014). I denne kronikken tar Ytterstad for seg demonstrasjonene i forbindelse med klimatoppmøtet i New York og maner til større klimaengasjement i Norge. Ytterstad er en medieforsker, men jeg vil ikke gå så langt som å kategorisere han som klimaforsker selv om han forsker mye på klimaendringer i mediene. Kronikkene i mitt utvalg er i stor grad skrevet av de som kan anses som eksperter, men ikke direkte eksperter på klimaendringer. ”Stoltenbergs svik” (Vetlesen, 2014) er en kronikk som stod på trykk i Aftenposten og er skrevet av filosofiprofessor Arne Johan Vetlesen. Disse eksemplene på kronikkforfattere viser en interesse for klimaendringer innen flere fagfelt enn bare klimaforskningen når det kommer til utdypende dekning i avisene i form av kronikker.

Jyllands-Posten er den avisen med flest artikler innen Leserbreve / debatt, med 42 prosent av enhetene innen denne sjangeren. Jyllands-Posten er også den eneste avisen som ikke har flest nyhetsartikler, siden nettopp Leserbreve / debatt kategoriene utkonkurrerer denne. Nyhetsartiklene utgjør på sin side 31 prosent. Det at Jyllands-Posten har en såpass stor andel enheter innen Leserbreve / debattsjangeren kan være, som sjefsredaktøren selv skriver på sine nettsider: ”Til gengæld har enhver ret til at være uenig med avisen og mulighed for at give udtryk for uenigheden på sider, der med rette bærer betegnelsen Danmarks nationale Debatforum” (Jørn Mikkelsen, 2015). Det virker som om Jyllands-Posten har høye ambisjoner når det gjelder å bidra til samfunnsdebatten.

De minst benyttede sjangrene i mitt utvalg er det rene intervjuet og bakgrunnsartikkelen, som kun har en artikkel hver. Den avisen som benytter flest ulike sjangre er Berlingske, som dekker alle sjangre bortsett fra intervju og bakgrunnsartikkel. Politiken har også artikler fordelt over mange forskjellige sjangre, noe som gjenspeiler

Eskjaers (2009) undersøkelse av klimadekningen i avisen. Dagsavisen er den avisen i utvalget som benytter færrest sjangre og har ingen enheter innen kategoriene ”Kronikk” og ”Reportasje”. Da disse sjangrene anses som mer dyptgående enn den gjennomsnittlige nyhetsartikkel, vitner dette om en mindre dyptdykkende klimadekning i perioden i Dagsavisen, slik jeg ser det.

Aftenposten og Jyllands-Posten, har to lederartikler hver i perioden. Et eksempel på en slik leder er ”Land gjerne på Månen i utlandet, Erna Solberg” (Aftenposten, 2014), som stod på trykk samme dag som klimatoppmøtet ble avholdt, og som kritiserer det politiske fokuset i Norge på at om hvorvidt et CO2-renseanlegg skal bygges på norsk jord eller i utlandet. Aftenposten mener at denne problematikken er underordnet at man bør fokusere på å utvikle billigere renseteknologi framfor hvor dette skal skje. Denne lederartikkelen kommenterer klimatoppmøtet i form av å nevne hvordan avstanden mellom hva som må til og hva som blir gjort, er stor i det ”120 statsledere og regjeringssjefer i dag møtes i New York...”. Flere ledere tar opp en lignende problematikk i forbindelse med møtet i New York. Et eksempel er ”Klimafrihed (Jyllands-Posten, 2014), som kommenterer klimamarsjen i New York samme dag som toppmøtet ble avholdt: ”Vi gætter på, at demonstranterne bliver skuffede”, som også vitner om en viss skepsis til utfallet av forhandlingene som vil foregå i Paris i desember 2015. Denne formen for toppmøtekynisme, kommer jeg tilbake til i intervjuanalysekapitlet. Berlingske trykker lederen ”Pragmatiske klimалøsninger” dagen etter toppmøtet, hvor de konkluderer med at klimakrisen bør løses på en mer kostnadseffektiv måte, samtidig som at man også bør satse på fossile brensler som er mindre skadelige enn kull, som for eksempel skifergass.

Dagsavisen er den eneste som ikke har publisert noen ledere med klimarelevant innhold i den undersøkte perioden. Det generelt lave antallet ledere i perioden er ikke så oppsiktsvekkende i seg selv. Ledere gjenspeiler holdninger i redaksjonene og det står kun en leder på trykk i hver avis per dag. Disse to faktorene tror jeg gjør at klimaendringer kun får en liten bit av denne kaken, som også skal dekke mange andre samfunnsområder.

Noe overraskende hadde journalistene som ble intervjuet til denne oppgaven liten formening om noen spesifikk sjanger som egnet seg best for klimaformidling. De fleste påpekte at klimaendringer egner seg for flere sjangre og bør være tilstede i de aller fleste. To av informantene i denne oppgaven, Ole Mathismoen og Ellen Østergaard Andersen, sier at det er viktig at klimajournalistikken er til stede i alle sjangre, så vel kronikk som reportasje. Østergaard Andersen hevder at ulike vinklinger på klima krever forskjellige sjangre:

Hvis man skriver om klimaforandringenes virkninger.. om det er i Danmark eller om det er i et annet land, så er kanskje reportasjen den beste sjangeren. Men hvis man skal fortelle om hvordan ulike energisystemer fungerer (...), så er det nok ikke egnet for reportasjen. Det er mange aspekter ved det å skrive om klima og energi og til noen aspekter er det en type artikkel som er best og til andre aspekter er det andre typer artikler som egner seg. Derfor kan man ikke si at det er en sjanger som er den beste.

I den undersøkte perioden har Ole Mathismoen kun skrevet kommentarer i Aftenposten, for eksempel ”Men noen ble hjemme” (Mathismoen, 2014), som stod på samme side som nyhetsartikkelen ”Ønsker større klimabidrag fra Solberg” (Rønneberg, 2014). Østergaard Andersen har på sin side skrevet to nyhetsartikler i den undersøkte perioden. En av disse er ”Toppmøde: Nyt kuld regeringsledere skal tackle klimasagen” (2014), som tar for seg forventninger til toppmøtet og toppmøtet som nyhetssak i seg selv.

Line Madsen Simenstad sier at tematikken egner seg for en mer dyptgående journalistikk. Det at både Madsen Simenstad og Østergaard Andersen nevner dybdeartikler som godt egnet for klimaformidling er interessant med hensyn til at Klassekampen ikke har publisert noen reportasjer med klimaendringer som tema i den undersøkte perioden. Politiken har på sin side tre reportasjer med en viss klimarelevans. En av disse er ”Genbrugsplanter, præriebede og permakultur” (Signe Wenneberg, 2014), en reportasje om det å lage en bæredyktig hage.

En årsak til den lave reportasjebruken i perioden kan tenkes å være budsjettkutt i redaksjonene. En mer omfattende dekning ofte krever mer ressurser enn å skrive kortere nyhetsartikler. Reportasjen forutsetter gjerne at journalisten må reise, noe flere informanter nevner som utfordrende på grunn av den økonomiske situasjonen i redaksjonene.

Kjønn – hvem skriver om klimaendringer?

Da jeg ønsker å danne meg et generelt bilde av den danske og den norske klimadekningen omkring klimatoppmøtet i New York i september 2014, er det også interessant å undersøke hvem som skriver om klimaendringer i størst grad i perioden – mannlige eller kvinnelige journalister? Da den undersøkte perioden er såpass kort og jeg dermed har endt opp med et relativt lite datamateriale, blir det vanskelig å generalisere noe her, annet enn å kunne ane visse tendenser når det kommer til kjønnsfordelingen blant de som skriver om klimaendringer i de undersøkte avisene.

I datamaterialet finnes det blant alle avisene artikler som ikke er signert av noen eller

som er signert av nyhetsbyrå uten å oppgi kjønn på forfatteren. Dette problemet diskuteres mer i metodekapitlet og i kodeinstruksen, men er verdt å nevne her, da det antakeligvis fordeler seg noe annerledes i kjønnsbalansen enn det mine resultater viser på grunn av dette. Jeg tar derfor forbehold om dette.

Totalt sett i perioden 15. september til 15. oktober 2014, er 50 prosent av artiklene skrevet av menn. 24 prosent av artiklene i det undersøkte datamaterialet er skrevet av kvinner. Kvinnelige og mannlige journalister eller skribenter har samarbeidet om 3 prosent av artiklene og 24 prosent av artiklene oppgir ikke kjønn på artikkelforfatter. Det at flest menn synliggjøres som opphav for artiklene i datamaterialet, viser en tendens til at det Duarte (2010) ser som en mannsdominans innen norsk klimajournalistikk, også kan være tilfellet i den dekningen jeg selv har undersøkt. Kjønnsfordelingen er allikevel langt mer jevn i min undersøkelse enn i Duartes.

	Kvinne	Mann	Begge kjønn	Ikke oppgitt	Totalt
Aftenposten	5	16	0	7	28
Klassekampen	13	12	0	11	36
Dagsavisen	9	9	2	9	29
Jyllands-Posten	5	14	1	6	26
Politiken	8	16	2	6	32
Berlingske	4	26	1	5	36
Totalt	44	93	6	44	187

Tabell 1: Artikkelforfatterens kjønn. **N = 187.**

Stemmer – hvem får størst taleplass?

	Jylland s- Posten	Berlings ke	Politike n	Aftenpost en	Klassekamp en	Dagsavis en	Tota lt
Klimaforsk er	2	7	4	3	6	5	27
Politiker	5	6	4	3	5	8	31
Organisasj on	4	2	2	3	7	4	22
Privatperso n	4	5	0	4	2	1	16
Journalist	3	4	5	5	3	2	22
Ekspert	2	4	12	5	7	4	34
Offentlig talsperson	1	1	1	1	2	2	8
Bedriftsled er	3	5	4	4	0	1	17
Ingen synlig stemme	2	2	0	0	4	2	10
Totalt	26	36	32	28	36	29	187

Tabell 2: Hovedstemmer i artikkelutvalget. N = 187

Totalt sett er det politikere og eksperter som ikke kan regnes for å være klimaforskere som er de mest framtreddende stemmene i kildeutvalget. Dette peker på en tendens til at klimaendringer i perioden er gitt en autoritets- eller ekspertiseramme (Hansen, 2010, s. 91-92) og at den journalistiske normen om *autoritet* (Boykoff, 2011) hersker. Dette er ikke hovedsakelig tilfellet i hver enkelt avis. Kun i Politiken er det svært tydelig at eksperter som ikke kan regnes for å være klimaforskere kommer mest til orde i den undersøkte perioden. Politiken og Aftenposten er de eneste avisene som kun har artikler med tydelige stemmer. Her er Klassekampen den avisen som har flest tekster uten en tydelig stemme. Dette er som regel små notiser om hva som står på dagens ”nyhetsagenda” eller lignende der ingen konkret

kilde siteres eller henvises til. Dette er også tilfellet i de andre avisene som har utslag i kategorien ”Ingen synlig stemme”.

Med tanke på det utgangspunktet jeg har hatt for undersøkelsen; en periode rundt et klimatoppmøte, er det overraskende at såpass få artikler har benyttet seg av offentlige talspersoner fra FN som kilder. Det kan tenkes at det har vært en utfordring å få disse i direkte tale i perioden. På en annen side kan disse stemmene tydeliggjøres gjennom å referere til taler eller andre uttalelser. Dette er derfor et oppsiktsvekkende funn i mine øyne. Disse funnene strider også imot det Miller & Parnell Riechert (2000, s. 51) hevder er en tendens til at journalister vektlegger bruken av offentlige kilder ved hendelser med miljørelevans. Hansen (2010, s. 85) viser også til lignende funn i Danmark, Sverige, Storbritannia og USA, der journalistene også synes å i stor grad henvende seg til offentlige, autoritære kilder framfor miljøorganisasjoner eller grasrota. Grasrota / privat person og organisasjoner brukes allikevel som kilder i denne perioden, til ulik grad i de forskjellige avisene. Politiken er den eneste avisen som ikke har privatpersoner som hovedstemmer i artiklene i perioden. Den samme tendensen finner Eskjaer (2009, s. 362) hos Politiken i en undersøkelsesperiode på to uker; den såkalte ”human interest”-vinkelen er nesten helt fraværende.⁵⁴

Klassekampen lar syv organisasjonskilder være hovedstemmer i perioden, mens Berlingske og Politiken på sin side kun har to slike hovedstemmer hver. Jyllands-Posten og Dagsavisen har fire artikler hver som benytter seg av organisasjonskilder som hovedstemme. Et eksempel er ”Kæmp for ambitiøse EU klima- og energimål” (Seeberg, 2014), en kommentar skrevet av generalsekretæren i den danske avgreiningen av WWF, Gitte Seeberg.

At offentlige talspersoner er så lite synlige som hovedstemmer i artikkelmaterialet, er også overraskende med tanke på at flere av journalistene jeg har intervjuet i den kvalitative undersøkelsen, forteller meg at de anser de beste kildene under et klimatoppmøte for å være de som er medlemmer av de ulike landenes delegasjoner, og slik jeg tolker det, dermed talspersoner for FN.

Det er veldig mange hensiktsmessige kilder under klimatoppmøtene. Det kan være gamle venner og kontakter i både de norske delegasjonene og andre lands delegasjoner. Også er det de store, internasjonale organisasjonene og noen av de norske (...) Det er summen av alle kildene som til sammen blir den journalistikken jeg klarer å formidle (Ole Mathismoen).

⁵⁴ Eskjaer (2009) finner en slik artikkel i sitt datamateriale.

Mathismoens avis, Aftenposten, er allikevel en av de undersøkte avisene som kun har en offentlig talsperson som den tydeligste stemmen i én artikkel. Denne motsigelsen er kanskje ikke så veldig relevant, da Aftenposten har en generelt variert stemmerepresentasjon i den undersøkte perioden og journalisten faktisk ble stilt et spørsmål på et mer generelt grunnlag. Det kan også tenkes at svarene gitt i intervjuene, peker mer mot et ønske om hvordan dekningen bør være, framfor hvordan den faktisk er. Spørsmålet til journalistene var i denne sammenhengen hvem som egnet seg som kilder under klimatoppmøtene og spurte dermed ikke konkret om toppmøtet i New York. Den undersøkte perioden inkluderer også stoff som ikke går under en direkte ”klimatoppmøteparaply”.

I utvalget er eksperter som ikke er klimaforskere den totalt mest benyttede hovedstemmen. Disse stemmene er som regel ekspertkilder som tildeles taleplass av journalistene. Et eksempel på en slik kilde er ”ekspert i klimaforhandlinger”, Jake Schmidt, som kommer til orde i ”FN-møde om klimaet i dag: Obama erklærer krig mod kul” (Madsen, 2014). Boyce (2006, i Hansen, 2010, s. 93) argumenterer for et slags paradoks i at journalister støtter seg til ekspert- og autoritetskilder i stor grad når flere undersøkelser viser at tilliten til såkalte ekspertkilder er på vei ned i det vestlige samfunn.

Kapittel 5

Hva sier journalistene? Kvalitative intervjuer

Resultater av de kvalitative intervjuene

I dette kapitlet vil jeg komme inn på funn gjort i analysearbeidet med de kvalitative intervjuene med journalister som skriver om klimaendringer. Journalistene er ansatte i avisene som ble undersøkt i den kvantitative innholdsanalysen og jeg vil derfor knytte resultatene i dette kapitlet til resultater fra innholdsanalysen der dette virker hensiktsmessig. Jeg har forsøkt å kun ta med de resultatene som er spesielt relevante for forskningsspørsmålene jeg stiller i starten av oppgaven, eller som var spesielt oppsiktsvekkende.

Medias representasjoner av klimaendringer og forskningen som ligger til grunn for disse representasjonene, kan ikke sies å direkte styre folks holdninger, den enkeltes evne til klimahandling, eller nødvendigvis føre til kulturelle og sosiale endringer, ifølge Boykoff (2011, s. 28-29). Allikevel er medias framstilling av klimaendringer helt sentral i sitt bidrag til å gjøre klimaforskning, klimapolitikk og hverdagslige klimaaspekter til noe helhetlig. På denne måten gjøres klimaendringene til noe meningsfylt (ibid.). I lys av dette virker det også meningsfylt å undersøke hvordan journalistene som skriver om klimaendringer i de utvalgte avisene, håndterer tematikken. Boykoff (ibid., s. 100) vektlegger, som presentert i teorikapitlet i denne oppgaven, de journalistiske normene som avgjørende for hva som utgjør klimafortellingene i mediene, samt hvem som forteller disse fortellingene.

I begynnelsen av arbeidet med denne oppgaven, hadde jeg, som nevnt, gjort meg opp noen tanker omkring dansk og norsk klimajournalistikk og hvordan disse var sammenlignbare med hverandre. Bakgrunnen for disse tankene gjennomgås i introduksjonskapitlet. ”Generelt syns jeg dansk journalistikk er veldig bra. Jeg tenker at de må jo gjøre alt bedre enn oss”. Dette utsagnet kom Heidi Taksdal Skjeseth, journalist i Dagsavisen, noe lattermildt med under intervjuet. Den nevnte journalisten ble også positivt overrasket over å høre at den norske dekningen var såpass jevn med den danske. Journalistene som har deltatt som informanter i denne oppgaven er Ole Mathismoen (Aftenposten), Heidi Taksdal Skjeseth (Dagsavisen), Line Madsen Simenstad (Klassekampen), Lars From (Jyllands-Posten), Lars Henrik Aagaard (Berlingske) og Ellen

Østergaard Andersen (Politiken). Journalistenes bakgrunn gjennomgås ytterligere i det første vedlegget til oppgaven.

Journalistenes interesse for området

Journalistene oppgir ulike grunner til at det er viktig å skrive om klimaendringer, enkelte noe mer personlig beveget enn andre. ”Det er den saken som får hjertet til å banke fortest. Jeg ser på det som en eksistensiell problemstilling, om planetens overlevelse. Hvis man tillater seg å tenke tanken helt ut, er det jo kjempeskremmende, det som skjer” (Line Madsen Simenstad).

Heidi Taksdal Skjeseth har selv et personlig engasjement i klimaendringer: ”Det er et av de store spørsmålene i vår tid (...) det er noe som skjer nå og som får store konsekvenser for alle (...) Det er et altomfattende og globalt tema”. Hun forteller også at Dagsavisen utviser en lavere nyhetsterskel for klimaendringer enn for mange andre temaer når det kommer til dekning.

Lars From forteller:

Når jeg står opp om morgenen, så er det å kikke ut av vinduet for å se hva slags vær det er, det første jeg gjør. Været og klimaet betyr veldig mye for oss mennesker (...) Hvis vi har en innvirkning på klimaet, syns jeg det er enda mer viktig [å skrive om det]. Og hvis man kan forvente endringer på sikt, som har kjempestor betydning for våre levevilkår, men som er så langsiktige at det blir ufordrende å se hva vi kan gjøre her og nå, så er det veldig viktig [å skrive om dette].

Når Ellen Østergaard Andersen svarer på spørsmålet om hvorfor hun syns det er viktig å skrive om klimaendringer, sier hun: ”Jeg syns global oppvarming er en veldig grunnleggende utfordring. Det griper inn i nesten alt”.

Lars Henrik Aagaard sier at man etter å ha satt seg inn i klimaendringer, får ”litt angst for hvilken verden man etterlater for sine barn og barnebarn. Man føler at dette er en utfordring som menneskeheten bør se å få løst”.

Flere av informantene synes tydelig opptatte av klimaendringer som et eksistensielt anliggende, i likhet med to av informantene i Ytterstads (2011, s. 9) undersøkelser vedrørende objektivitetsidealet i norsk klimadekning. Her finner jeg ingen forskjell mellom de danske og norske journalistenes grunner til å dekke temaet. Ingen av informantene nevnte de journalistiske aspektene ”det er spennende å holde på med” eller ”sterke interessegrupper er involvert” som grunner til å skrive om klima, slik informantene gjorde i Ytterstads (ibid.)

intervjuer. De nevner dog noe Ytterstad (ibid.) også fant, nemlig at sakens alvorlighetsgrad øker viktigheten for journalistene i denne sammenhengen.

Nyhetsverdien

Det at klimaendringenes konsekvenser kan sies å være langsiktige framfor umiddelbart aktuelle, og dermed i tradisjonell forstand nyhetsverdige, gjør det relevant å diskutere klimaendringenes nyhetsverdi. Den kvantitative analysen i denne oppgaven viser at nyhetsartikkelen er en sjanger som benyttes i stor grad innad tematikken i den undersøkte perioden.

Heidi Taksdal Skjeseth sier at klima er av nyhetsverdi på samme måte som andre felt innen journalistikken er nyhetsverdige; det må være nytt, relevant og viktig. Nyhetskriteriet *aktualitet* (Boykoff, 2011) gjør seg gjeldende her. Ellen Østergaard Andersen hevder at klimaendringer har nyhetsverdi fordi de enten berører vanlige folks hverdag eller fordi de kan påvirke et land politisk eller økonomisk. Her synes nyhetskriteriet *personifisering* (Boykoff, 2011, s. 100-101) å spille inn på journalistens syn på dekningen.

Østergaard Andersen nevner også at klimaforskning kan ha nyhetsverdi ”fordi vi beslutter at de er nyhetsverdige” (Østergaard Andersen, 2015). Hun eksemplifiserer dette ved å nevne at Politiken stadig får en strøm av forskningsresultater og at hun sporadisk velger å skrive om enkelte av disse i avisen: ”Vi beslutter ganske enkelt at nå er det en nyhet”. Her er det tydelig at journalistene setter dagsorden ved å selv foreta en tydelig nyhetsvurdering og deretter utvelgelse av klimaforskning for representasjon i avisen. Eksemplet over viser hvordan journalistene kan opptre som agenda-settere i utvelgelsen og utformingen av nyheter. Dette viser også tendenser til det Wilson (2000, s. 207) problematiserer om at klimaendringer kun blir nyheter når ny forskning om klimakonsekvenser dukker opp.

Line Madsen Simenstad er den eneste blant informantene som konkret nevner nyhetskriteriene som avgjørende for en klimasaks nyhetsverdi. Hun eksemplifiserer med å nevne klimatoppmøtene eller politiske debatter som måtte oppstå rundt klimatiltak. Det går igjen i intervjuene at det er det politiske aspektet som vekker nyhetsinteressen i stor grad, noe temaresultatene av innholdsanalysen også peker på. Hvorvidt journalistene er interesserte i å selv skape politisk debatt rundt klimaendringer er interessant her. Jeg ser allikevel kun spor av dette siden enkelte journalistene har skrevet kommentarer om temaet i perioden. Et eksempel her er Mathismoens ”Hva er egentlig forklaringen?”⁵⁵, der han allerede i ingressen

⁵⁵ Aftenposten, 14.10.2014

stiller spørsmålet: ”Hvordan skal man tolke en regjering som sier at økonomiske virkemidler er uhyre viktig i klimakampen, men som samtidig gjør det billigere å forurense?”.

Utfordringer i dansk og norsk klimajournalistikk

Informantene nevner flere konkrete utfordringer i klimajournalistikken. Lars Henrik Aagaard peker på det dilemmaet som hersker mellom å få fram alvoret klimaendringer representerer for menneskeheten og samtidig ikke gjøre leserne lei av det, som en utfordring når det kommer til klimadekning:

Det er et veldig komplekst stoff som de færreste, også undertegnede, har det reelle overblikket over. Det er så ufattelig mange aspekter ved det. Det er EU, klimapolitikk, energipolitikk, FNs klimaforhandlinger, det er vitenskapen, det er geo-engineering (...) også kommer skeptikerne på banen. Og de kan ha noen glimrende poenger noen ganger, som det også er viktig å referere til.

På den annen side er Taksdal Skjeseth opptatt av det særegne olje-norske dilemmaet: ”Det er et paradoks at Norge reiser rundt med en slags ”grønn hatt”, mens vi lever av olje og gjør veldig lite selv for å endre vår avhengighet av dette. Det er ikke noe nytt poeng, men kommer ikke alltid frem [i media]”. Taksdal Skjeseth sier at hun mener norsk klimajournalistikk bør fokusere mer på alternativene til oljen. De danske journalistene problematiserer ikke Danmarks tilsvarende (og kanskje større) grønne rolle noe særlig, noe som også kan ha en sammenheng med at Danmark ikke er en oljenasjon i den grad Norge er dette.

Alle de intervjuede journalistene er enige om at klimaendringer er et komplisert tema, som det ikke alltid er like lett å oversette til lettforståelige avisartikler. Samtidig poengterer både de danske og de norske journalistene at det krever mye kunnskap og tid til å sette seg inn i feltet, for å kunne skrive godt og utfyllende om klimaendringer.

Bortsett fra i Aftenposten, der de har en journalist som kun skriver om klima, virker det veldig som om norske aviser bare setter en ”ledig” journalist på klimasaken. Da er det fort gjort at [dekningen] blir veldig overfladisk. Det gjelder for så vidt også min egen dekning (Heidi Taksdal Skjeseth).

Ifølge Ellen Østergaard Andersen er klimaendringer et tema som ofte blir temmelig abstrakt. Sånn sett er det en utfordring å gjøre temaet viktig for leserne, når problemene synes langt

vekke. Men hun sier allikevel at Politikens lesere virker mer opptatte av, og opplyste om klimaendringer i dag enn tidligere. Dette tror Østergaard Andersen kommer av at ekstremvær oftere dukker opp i Danmark enn tidligere og at, selv om man ikke kan si helt sikkert at dette kommer av de antropogene klimaendringene, så er dette skifte i været noe veldig konkret som leserne kan forholde seg til. Likevel ser hun på det som en utfordring å skrive på en måte som gjør at klimaendringer oppleves relevant for danskene, uten å skrive såkalte ”skremmeartikler”. Jeg vil komme tilbake til dette begrepet senere i dette kapitlet.

Ole Mathismoen mener en utfordring i den norske klimadekningen i dag er å legge den på et hensiktsmessig forståelsesnivå, slik at leserne forstår det som skrives. Det å gjøre klimaforskning forståelig for publikum, ses også på av blant andre Allan (2002, s. 116) som en formidabel utfordring. Mathismoen påpeker at leserne synes å ha mer kunnskap om klimaendringer enn tidligere, men at de allikevel ikke vet nok til at han kan formidle klimastoff slik han aller helst ønsker. Her ser jeg et likhetstrekk med det Østergaard Andersen forteller. Mathismoen problematiserer også balanseringen av klimastoffet. Her mener han ikke balanse i klassisk ”klimajournalistikkforstand”, der såkalte klimaskeptikere kommer til orde i like stor grad som de som mener endringene er menneskeskapte. Mathismoen mener forskerne for lengst har akseptert konsensus om at antropogene klimaendringer skjer.

Jeg snakker om det vanvittig store spranget som finnes i vitenskapen. Og usikkerheten; om hva som vil skje hvor, når og hvordan. Hvor fort det vil skje, hvor dramatisk det vil bli, osv. Det er en utfordring. Det er så utrolig mange vitenskapelige stemmer som mener flere ulike ting (...) Der er balanseringen viktig! (Ole Mathismoen).

Mathismoen mener utfordringen også ligger i å framstille disse usikkerhetsmomentene uten å skape total forvirring blant leserne, noe man finner igjen i Ryghaug (2006, s. 212) intervjuer med journalister, som også ser det som utfordrende å beskrive den komplekse klimaforskningen på en meningsbærende måte for leser. Mathismoen viser til at forskerne hele tiden gjør nye funn som resulterer i nye rapporter og at det da kan være utfordrende som journalist å skulle avgjøre hva som rettferdiggjør dekning framfor noe annet. Dette gjenspeiles også i det Østergaard Andersen forteller om å gjøre klimaforskning om til nyheter.

Et eksempel som nevnes av Mathismoen er det såkalte ”ismysteriet” på Antarktis. Isbreene på vestsiden av Antarktis, har ifølge forskere fra NASA, nådd et punkt der det ikke finnes noen vei tilbake; de vil mest sannsynlig ramle ut i havet i løpet av noen tiår. Dette vil

kunne føre til en meters global havnivåstigning, ifølge informanten. Samtidig er det mange minusgrader på Antarktisplatået, der det bygger seg opp med is. Mathismoen arbeider med en sak om nettopp dette og synes det er utfordrende å forklare dette kompliserte fenomenet på en måte som gir mening og ikke skaper ytterligere forvirring hos lesere.⁵⁶ Her ser jeg likhetstrekk til Ryghaug's (2006, s. 206) funn, hvor en norsk journalist forteller henne om en lignende forvirring fra forskernes side når det kommer til hvorvidt Golfstrømmen vil svekkes av klimaendringene eller ikke.

Man kan også trekke paralleller her til det Lars From ser på som en utfordring når det kommer til å skrive om klimaendringer: ”Det aller viktigste er å trekke det ned på jorden (...) samtidig så er klima såpass komplekst; selv om vi har global oppvarming, kan vi ha kalde vintre”.

Klimakvalme

”Det er de uendelige dommedagsprofetiene, uten at det kommer noen handling fra politikere, så da blir man jo litt matt og motløs” (Heidi Taksdal Skjeseth).

En utfordring innen klimadekningen som nevnes av flere av informantene, er å dekke temaet uten å overdekke det og dermed risikere å skape såkalt ”climate fatigue”⁵⁷, eller ”klimakvalme”, som Lars Henrik Aagaard så treffende kaller det. Dette inntraff både blant leserne og i redaksjonene etter klimatoppmøtet i København i 2009 og de lite fruktbare resultatene av dette med tanke på en internasjonal klimaavtale, ifølge Aagaard og Østergaard Andersen. Dette nevner Ytterstad (2011, s. 16) som ”en klimabølge på hell, et backlash etter København”.

Etter COP 15, så hadde leserne, redaktørene og journalistene fått mer enn nok. Det gikk nok flere år før vi begynte å bygge det opp igjen og gå inn i temaet med hjertet igjen. Det oppstod [under COP 15] noe nesten kommersielt i klimajournalistikken og vi unngikk ikke å gjøre leserne lei av det (Lars Henrik Aagaard).

Heidi Taksdal Skjeseth har inntrykk av at:

..om ikke alle var så lei av klima [etter København], så var man lei av å feile, å ikke se resultater. Det er jo også litt av et paradoks; alle de evinnelige dommedagsprofetiene,

⁵⁶ Siden jeg gjennomførte intervjuene har journalisten skrevet artikkelen: ””Blir det varmere nå, fryser vi i hjel”” i Aftenposten, 5. april 2015 som tar for seg det han snakker om her.

⁵⁷ Å være lei av klimadiskusjonen. Kan både opptre hos journalister og publikum. Dette diskuteres blant annet i ”Are we tired of talking about climate change?” BBC, 01.04.2015: <http://www.bbc.com/news/science-environment-32131142>

uten at det kommer noen handling fra politikerne. Da blir man kanskje litt matt og motløs.

Det samme nevner Lars From: ”Politikerne har brukt opp mye goodwill når det kommer til klimaendringene. Man gidder ikke høre så mye om klima, for [politikerne] gjør jo ikke noe med det allikevel!”. En konsekvens av dette mener han har blitt at medienes fokus på klimaendringer har blitt mindre, noe som skiller seg fra det inntrykket de andre journalistene synes å sitte med når det kommer til graden av dekning i dag.

Ole Mathismoen sier at nettopp fordi klimaendringer er et såpass stort tema med alvorlige konsekvenser, vil det å rope ”ulv, ulv” hele tiden kun føre til at leserne blir lei. Han hevder at det å fokusere mer på praktiske løsninger fenger leserne mer. Dette kaller han for ”løsningsjournalistikk”.

Løsningsjournalistikk

Løsningsjournalistikken formidler grønne løsninger som kan hjelpe på verdensbasis for å forhindre en fortsatt stigning av den globale temperaturen. Mathismoen skriver om løsninger som ”går langt utover sparedusj og den type tiltak, til at det er mulig å få til store endringer”. Han viser blant annet til en artikkel om et smelteverk på Odda som har gjort store investeringer i hydrogen framfor kull.⁵⁸ Et annet eksempel fra Aftenposten i den undersøkte perioden som også kan kalles løsningsjournalistikk, er ”Krymper bolig-drømmen for å spare miljøet” (Borud, 2014). Denne artikkelen presenterer en løsning som nok befinner seg mer på ”sparedusjnivået” enn på det store løsningsnivået, men som allikevel handler om konkrete miljøvennlige løsninger folk kan foreta ved valg av materialer og arkitektoniske løsninger i forbindelse med boligbygging, som også vil påvirke klimaendringene positivt i form av å benytte fornybar energi.

Heidi Taksdal Skjeseth nevner en artikkel hun skrev om 350.org⁵⁹, en global klimabevegelse drevet av klimaaktivisten Bill McKibben mot fossil industri (350.org, 2015), som en løsningsrettet måte å jobbe journalistisk med klimaendringer på. ”[Å jobbe på denne måten] var oppmuntrende og interessant. Jeg tenkte at dette burde jeg gjøre mer” (Heidi Taksdahl Skjeseth).

På dansk side sier Lars Henrik Aagaard at han gjerne skulle ha skrevet mer om

⁵⁸ ”Smelteverk dropper kull – HELT frivillig”, en del av Aftenpostens ”#klodenvår”-serie. 30.11.2014, <http://mm.aftenposten.no/kloden-var/smelteverk-dropper-kull-helt-frivillig>

⁵⁹ ”Masse-mobilisereren”, Dagsavisen, 21.09.2013

løsningene, men at dette ofte tilfaller Berlingskes businessredaksjon med artikler om grønn innovasjon i næringslivet, solcelleutvikling, jordvarme og lignende. Selv skriver han om løsningene i form av såkalt ”geo-engineering” og lignende nye vitenskapelige fenomener innen klimatilpasning.

Ved nærmere undersøkelse av artiklene i den kvantitative innholdsanalysen i denne oppgaven, finner jeg også flere eksempler på ”løsningsjournalistikk”, for eksempel i ”Ekspert: Atomkraft kan være med til at redde klimaet” (Nørgaard Andersen, 2014). Artikkelen tar for seg hvordan det å satse på atomkraft og skifergass i tillegg til å satse på ren grønn energi, i framtiden vil hjelpe til å begrense klimakonsekvensene. Et annet eksempel er ”Storbyerne må ikke bare ligge og flyde” (Østergaard Andersen, 2014). Artikkelen peker på hvordan bedre byplanlegging, som vil gjøre at folk vil måtte bo tettere på hverandre, vil bidra til en renere energiforsyning og bidra positivt til både økonomisk vekst og klima. Her skiller Politikens dekning seg fra det Kyø & Søgaard (2008) fant som en tendens hos denne avisen til å være mer opptatt av klimaendringsårsaker enn løsninger.

På norsk side finner jeg kun antydninger til denne formen for løsningsjournalistikk i den undersøkte perioden, for eksempel i ”-Stans norske oljesubsidier” (Sandberg & Melgard, 2014), som tar for seg klimaløsninger i den forstand at subsidieringen av fossil energi, må fases ut for å begrense klimagassutslippene.

Her skiller mine funn seg fra Ryghaug (2006, s. 211). Hennes undersøkelser viser at både journalister og forskere i norske medier synes å være lite opptatte av å formidle potensielle løsninger på klimakrisen og heller formidler forskning omkring hva som er galt med klimaet. Da denne undersøkelsen er nesten ti år gammel, kan man tenke seg at løsningsjournalistikken er mer tilstede i dagens klimajournalistikk, nettopp fordi forskere har kommet fram til flere potensielle løsninger, selv om det fortsatt synes å herske en viss usikkerhet om hvor innsatsen bør ligge.

Klimadekningen – samarbeid og prioriteringer i redaksjonene

Nesten alle informantene er tilfredse med hvor mye spalteplass som vies klimaendringer i deres respektive aviser og opplever ikke at tematikken utkonkurreres av andre saker i noe større grad enn andre temaer.

Det er klart at en temaartikkel om klima, som for eksempel en temaartikkel om helsevesenet, vil bli utkonkurrert på trykk i avisen hvis det skjer en annen stor hendelse. Det er helt uavhengig av om det er snakk om klima eller ikke (Ole Mathismoen).

Mathismoen forteller at han aldri har opplevd å skrive noe om klimaendringer som ikke har kommet på trykk. Det kan ha hendt at enkelte saker har blitt utsatt, men de har alltid blitt publisert til slutt. Han legger, i likhet med flere andre informanter, vekt på at klimastoff, som alt annet avisstoff, påvirkes av den generelle nyhetsflyten og de samme prioriteringene når det gjelder dekning som andre nyhetstemaer. Mathismoen mener også at det at hans avis lar han dekke bare klima over en vesentlig og stor periode, vitner om at klimastoff prioriteres høyt.

Ifølge Lars Henrik Aagaard, prioriterer ikke Berlingske klimaendringer spesielt høyt. Han skriver ikke selv ledere i avisen og forteller at avisen til tider fokuserer på for høye energipriser og stiller spørsmål ved hvorvidt Danmark skal være et grønt forbilde, framfor å rette søkelyset mot klimaendringene i seg selv. Verdidebatten om klimaendringene påpekes av Aagaard å være tydelig tilstede i Berlingske, noe han kan finne utfordrende, da han selv er opptatt av å formidle fakta. ”Jeg syns godt at vi kan gjøre mer ut av å skrive om klima (...) Men jeg syns heller ikke at det er pinlig hvor lite vi skriver om klima”.

Ellen Østergaard Andersen hevder klimaforandringer prioriteres høyt i Politiken, uavhengig av klimatoppmøtene. Hvor mye ressurser som tildeles klima varierer, men Østergaard Andersen forteller at de aldri har vært færre enn to som har dekket temaet i avisen. I 2014 har de opprustet, mye på grunn av lanseringen av 2050.dk-vignetten og tilhørende redaksjonsbehov. Hun sier at toppmøtet i New York ikke var verdt å gjøre så mye ut av, men at klimapanelets lanseringer av nye klimarapporter og når de møtes i for eksempel København, intensiverer klimadekningen. ”Jeg syns ikke man kan si at det blir utkonkurrert. For meg, så blir det nærmest opphøyet for øyeblikket (...) I perioder, der det har vært mye annet stoff som fyller veldig mye.. vi hadde jo disse terrorangrepene (...) det kan utkonkurrere det meste” (Ellen Østergaard Andersen).

Ifølge Line Madsen Simenstad prioriteres ikke klima spesielt høyt i Klassekampen: ”Dersom Klassekampen skulle laget en liste over; dette skal vi være gode på, så tror jeg ikke klima er på den lista”. Hun nevner at Klassekampens kjerneområder; politikk, økonomi, samfunn og foreningsstoff prioriteres framfor klima. Dersom en journalist skulle ønske å flagge klima høyt, ville det antakeligvis blitt skrevet mer om, sier Madsen Simenstad. Samtidig legger hun vekt på at tematikken prioriteres mer i avisen i periodene rundt klimatoppmøtene.

Lars From forteller derimot at klima prioriteres høyt i Jyllands-Posten. Han sier at temaet har blitt prioritert av avisen i mange år. Men han er ikke helt enig i at

klimateoppmøtene genererer noen ekstra klimadekning utenom at man gjerne skriver om selve toppmøtet. For at klimatoppmøter i seg selv skal føre til økning i dekningen, må "[de] komme med noe interessant og med resultater".

I Dagsavisen prioriteres klimaendringer høyt, og det skal være lav terskel for å skrive om klima, ifølge Heidi Taksdal Skjeseth. Samtidig forteller hun at hun opplever at dekningen øker i perioder rundt klimatoppmøter: "Da er det kanskje lettere å se på Norges rolle, siden Norge ofte går foran på sånne møter og tar en slags moralsk ledelse. Norge blir jo ofte sett på som et slags grønt fyrstårn internasjonalt". Dette framheves også på dansk side i det Lars Henrik Aagaard forteller meg om Danmarks rolle som "klimaduks"⁶⁰ i internasjonale klimaforhandlinger.

Selv om Mathismoen er hovedansvarlig for klimadekningen i Aftenposten, er det flere journalister med ulik bakgrunn og fra forskjellige redaksjoner, som er innom klima med sin dekning. Han nevner at andre politiske journalister, nyhetsjournalister og økonomijournalister skriver om temaet nå og da. Slik er det likheter å registrere med de fleste andre redaksjonene. Lars Henrik Aagaard forteller at mange forskjellige redaksjoner er innom klimaendringer i sin dekning i Berlingske. Businessredaksjonen dekker den utstrakte danske vindmølleindustrien og såkalt "grønn vekst". Den politiske redaksjonen dekker i stor grad klimapolitikk og energipolitikk, selv om Aagaard selv dekker den mer "globalpolitiske vinkelen". I Politiken er Ellen Østergaard Andersen for eksempel selv en del av økonomiredaksjonen og dekker klima fra en litt annen vinkel enn det Ole Mathismoen oftest gjør. Man kan her se en tendens til at de større redaksjonene i utvalget dekker klimaendringer fra flere vinkler enn de mindre avisene i utvalget.

I Jyllands-Posten er det hovedsakelig Lars From som dekker klimaendringer og han forteller at det svært sjelden er samarbeid mellom journalistene i avisen innen tematikken. I Berlingske er det et tett samarbeid på klimafronten med visualisering, ifølge Lars Henrik Aagaard. Han sier at utenom det visuelle aspektet, er det svært sjelden at han samarbeider med andre i redaksjonen om klimadekningen.

I Klassekampen er det, som nevnt, flere journalister som skriver om klimaendringer. Line Madsen Simenstad samarbeidet konkret med en av de andre journalistene i redaksjonen da hun skrev serien om Naomi Kleins nyutgitte politiske klimabok. Ellers sier hun at de i Klassekampen ofte jobber alene med saker.

Heidi Taksdal Skjeseth forteller om en litt annen tilnærming i Dagsavisen: "Hvis det

⁶⁰ Duks er et dansk uttrykk som tilsvarer "den flinkeste i klassen" på norsk, Ordnet.dk, 2015

er et klimatoppmøte, for eksempel i New York, og Erna Solberg er der, så kan det hende at vi har noen i Norge som ser på Norges rolle eller hva man gjør på hjemmebane, mens jeg skriver om det vi gjør internasjonalt”. Hun nevner også at hun som oftest skriver helt isolerte klimasaker uten at det følges opp med annen dekning fra Norge.

Lars Henrik Aagaard forteller at Berlingske tidligere hadde en egen klimapolitisk journalist, som dekket det globalpolitiske klimaaspektet og dermed også toppmøtene. Han har i ettertid forlatt avisen og Aagaard er eneansvarlig for denne delen av klimadekningen; ”hvilket betyr at vi har skrudd enda mer ned for blusset, da jeg ikke rekker å skrive om alt”.

I enkelte tilfeller kan det virke som om journalistene ønsker en større prioritering av klimastoff i avisene. Østergaard Andersen, From, Taksdal Skjeseth og Mathismoen virker ganske tydelig tilfredse med egne avisers dekning når det kommer til mengde og prioriteringer. Aagaard og Madsen Simenstad kan sies å virke mer opptatte av klimaendringer på et individuelt plan enn det de respektive avisene synes å være opptatt av på det mer kollektive nivået. Flere påpeker at klimatoppmøter tilknyttet store forventninger, kan intensivere klimadekningen og fungere som en anledning til å få klima på dagsorden.

Kilder

De færreste av informantene hadde gjort seg opp en mening om hvorvidt kildene under klimatoppmøtene skiller seg fra kilder som benyttes under øvrig klimadekning. Flere nevner de ulike delegasjonene som viktige kilder, da de har direkte adgang til forhandlingene. Mathismoen nevner at enkelte medlemmer i delegasjonene er folk han kjenner godt og som dermed er praktiske å anvende som kilder. Det samme forteller Lars From; folk han kjenner som er forskere eller høyt oppe i FN-systemet, ser han på som gode kilder. Her kan jeg ane tendenser til det Miller & Parnell Riechert (2000, s. 51) anser som journalistenes tendens til å benytte seg av kilder de kjenner fra før av og hvordan dette kan gi disse kildene større makt over nyhetenes endelige ramme.

Aagaard er også opptatt av å være bevisst på at mange forskere kun har ett bestemt og snevert fokus, noe som gjør at han forsøker å få med flere forskere som kan si noe om forskjellige aspekter ved klimaendringene. Om forskernes evne til å popularisere sine funn, synes han de har blitt mye bedre.

Ellen Østergaard Andersen forteller: ”Det kommer veldig an på hvem man snakker med og hvor pressevante de er. Noen forskere er jo ekstremt forsiktige når de snakker med journalister. Noen forskere er rett og slett ikke gode til å snakke med andre enn andre forskere”.

Aagaard sier at han gjerne skulle hatt flere kontakter i FN-systemet under klimatoppmøtene for å få et bedre overblikk. Ellers peker han på viktigheten av å ha gode kontakter i den danske forhandlingsdelegasjonen, samt å snakke med NGO-ene under toppmøtene, da de sitter på mye kunnskap. Han forteller også at han lar seg inspirere av dekningen til andre anerkjente medier som The Guardian, BBC og The New York Times. Heidi Taksdal Skjeseth og Ellen Østergaard Andersen nevner også The Guardian som et forbilde. Dette er interessant med tanke på denne avisens store satsing på klimaendringer som nyhetstematikk og den siste tids aktivistiske tilnærming til området gjennom ”Keep it in the Ground”-kampanjen, som i hovedsak går ut på å få store firmaer til å fjerne sine investeringer i selskaper som sysler med fossilt brensel.

Pressebriefingene som avholdes i forbindelse med klimatoppmøtene nevnes som viktige informasjonskilder av Mathismoen. Han peker både på norske og internasjonale miljøorganisasjoner som gode kilder i denne sammenhengen. Line Madsen Simenstad nevner også NGO-ene⁶¹ som gode kilder under toppmøtene og hevder at disse er minst like oppdaterte og faglig sterke som politikerne og byråkratene. Dette gjenspeiles for så vidt også i den kvantitative innholdsanalysen jeg har utført i forbindelse med denne oppgaven, der Klassekampen viser seg å ha flest organisasjons-stemmer blant avisutvalget. Dette var, sammen med eksperter, den mest representerte stemmen i Klassekampen i perioden.

Enkelte av journalistene mener forskere har blitt enklere å håndtere som kilder. Mathismoen peker på at forskerne for 20-30 år siden var livredde for å dumme seg ut når de uttalte seg til journalister. Han mener de i dag aksepterer hans forenklinger i mye større grad, selv om han fortsatt opplever å ha lengre e-postdiskusjoner med forskere om han for eksempel kan bruke uttrykket ”energi” i stedet for det faglig tyngre, men for de fleste mer uforståelige ”termisk energi”. Ryghaug (2006, s. 208) syn på samspillet mellom forskerne og journalistene som noe som går ut på vekselvis korrigering av hverandres praksis, virker å gjelde i dette tilfellet. Her kan man også trekke paralleller til Duarte (2010, s. 71) funn i intervjuer med journalister, der de ønsker større aksept for mer ”folkelige” framstillinger av klimaendringer i mediene.

Lars Henrik Aagaard forteller at han ringer til forskjellige forskere alt etter som hva slags artikkel han ønsker å skrive:

Noen ganger vet man godt at hvis man vil ha en litt mer ”dommedagsaktig” artikkel, så ringer man til den forskeren. Når man vil ha en mer moderert fortolkning, ringer

⁶¹ Non-Governmental Organization

man til den andre forskeren. Også kan man ringe til begge to og la leserne selv balansere det.

Her kan man ane en tendens til det Ryghaug (2006, s. 208) skriver om forskernes rolle:

(...) i denne sammenhengen blir forskerne ofte kontaktet for å kommentere disse sensasjonelle funnene eller begivenhetene. Dette går forskerne litt motvillig med på fordi de innser at det kanskje er nødvendig for å skape interesse for klimaspørsmålet, selv om de ville ha foretrukket mer nyanserte medieoppslag som ikke var så til de grader koblet opp mot siste dagers 'værhendelser'. Dagspressen bidrar på denne måten til å konstruere og bekrefte dramaet som forskerne viser til (...).

Her ser jeg tendenser til at journalistene tydelig setter dagsorden ved å konstruere nyheten slik at det skapes en viss dramatikk, om ikke for å skape dramatikk kun for sensasjonens skyld, men for å sette i gang tankene hos leser.

Heidi Taksdal Skjeseth nevner organisasjoner som mulige gode kilder under klimatoppmøtene. Hun hevder professorer innen alt fra økonomi- og naturressurser, til jus og statsvitenskap, samt mer naturvitenskapelige forskere, er de mest hensiktsmessige kildene når det kommer til klimadekningen. I min kvantitative undersøkelse av stemmene i avisene i perioden rundt klimatoppmøtet i New York viser funnene at den mest tydelige stemmegruppen i denne perioden i Dagsavisen er politikerne, etterfulgt av klimaforskere. Igjen kan jeg se tendenser i denne undersøkelsen til at klimapolitikken er dominerende fokus innen tematikken.

Ifølge Ellen Østergaard Andersen er det viktig å ha så mange kilder som mulig under klimatoppmøtene, for at hun skal danne seg et mer totalt bilde. Hun poengterer at ikke alle disse kildene ender opp med å bli sitert i avisen.

Ser man på deknningen av klimaendringer i den perioden jeg har undersøkt, er det en ganske stor overvekt av ekspertkilder, som ikke er klimaforskere, som slipper til i klimadekningen i Politiken. Med unntak av fraværet av privatpersoner som tydelige stemmer, tenderer undersøkelsen til en ganske jevn stemmefordeling i Politiken.

Internett vs. papir

”Jeg er nok gammeldags, men jeg mener at papir har noe man ikke får på nett. Det er en mer gjennomarbeidet og bestemt framstilling”, sier Lars From. Han forteller videre at å jobbe med

en sak for papiravisen gir en muligheten til å bruke flere kilder og gi mer dybde til en sak. From opplever at nettdækningen går ut på å til tider kaste informasjon i hodet på folk uten å dokumentere kildene skikkelig. En fordel han ser av å publisere klimasaker på Internett, er at man kan gjøre mer ut av den visuelle delen.

”Hvis du skal treffe alle, fra barn til eldre, så må du operere på papir og du må operere med egne nettdesignede saker” (Ole Mathismoen). Denne journalistens avis satser på klimanettjournalistikken med blant annet en egen klimaserie kalt ”Vår Klode”, som jeg vil komme tilbake til under avsnittet om visualisering av klimaendringene. Mathismoen forklarer også hvordan en klimasak til denne nettsatsingen ofte kan komme til: ”Jeg kan for eksempel ta en sak til A-magasinet på 14-15 000 tegn og kutte den ned til 4000. Denne inngår deretter i en slags lysbildeswipe-funksjon”. Om man kikker på ”#klodenvår” siden på Aftenposten.no, kan man se den funksjonen han viser til. Mathismoen mener det er viktig å være tilstede med nøye utarbeide artikler også på Internett, da han mener å få flere lesere ved å tilpasse sakene enn om man skulle publisere saker ment for papiravisen i sin helhet også her. Den nevnte serien ”#klodenvår” er høyst visuelt gjennomført.

Ellen Østergaard Andersen nevner den lignende nettbaserte klimasatsingen i Politiken, ”2050.dk”. Samtidig er de, ifølge Østergaard Andersen, i gang med å integrere nett- og papiravisen, slik at det skal bli færre artikler på nettsiden. Hensikten er at artikler som skrives for nettet skal være mer gjennomarbeidet. Hun poengterer at de arbeider med å bli mer grundige når det kommer til nettjournalistikken: ”det er absolutt ikke meningen at vi skal skrive raske historier til nettet (...) det er ikke meningen at det skal være mindre grundig”.

Østergaard Andersen forteller at Politiken har omtrent 20-25 prosent av sine lesere som leser både på nettet og av papiravisen og at det derfor er viktig for dem å utnytte stoffet de skriver om mer hensiktsmessig ved å skrive mer utfyllende saker også for nettpublisering.

Om utvikling av artikler for nettpublisering, har journalistene forskjellige meninger og erfaringer. Mathismoen vektlegger at det skjer en hurtig utvikling innen nettjournalistikken og at denne nok vil fortsette å ekspandere de neste årene. Han sier at han tror nettjournalistikken vil prioriteres ytterligere den kommende tiden, sånn at man ikke vil få nettsaker og papiravissaker som ligner hverandre i like stor grad som nå, men at kapasiteten i avisen i øyeblikket ikke tillater dette. ”Temaet er det samme, budskapet er det samme, men presentasjonen er forskjellig”, oppsummerer han.

Heidi Taksdal Skjeseth forteller om en litt annen tilnærming i Dagsavisen: ”Vi prioriterer papiravisen. Så det blir veldig sånn at vi kanskje får et kjapt intervju med en eller annen og skriver en kortere og rett og slett mer overfladisk sak til nettet”.

Alt som publiseres i papiravisen publiseres også på nettsiden i Berlingske, ifølge Lars Henrik Aagaard. Allikevel finnes det forskjeller mellom å skrive for nett og papir. Han forteller at dersom det skjer en naturkatastrofe som for eksempel superstormen ”Sandy” i New York, lager man noen raske oppdateringer til nettavisen, mens man kanskje lager en mer grundig og grafisk utformet artikkel til papiravisen til dagen etter.

Når jeg skriver noe selvstendig til nettet, så er det ofte fordi at det er en veldig stor sak på klimaområdet, for eksempel et klimatoppmøte eller en ny rapport. Så lager man noen hurtige ”takes”, noen konklusjoner av dette til nettet og en grundigere artikkel til avisen til neste dag (Lars Henrik Aagaard).

Tilbakemeldinger fra leserne og i hvilken grad man skaper engasjement

”It all means nothing if nobody cares” (Lester, 2010, s. 164). Lester (ibid., s. 164 – 165) argumenterer for at mediene i ulik grad og på ulike måter, inviterer publikum til å reagere og respondere.

”Jeg håper leserne føler at de lærer noe, at det er spennende og interessant det vi skriver om klimaendringer” (Lars Henrik Aagaard).

Informantene synes noe delte når det kommer til deres samfunnsoppdrag som journalist. Enkelte synes å mene at dette er begrenset til å kun informere og videreformidle, mens andre er mer opptatte av å skape et engasjement med det de skriver. Det er tydelig at journalistene selv enten toner flagg i klimadekningen, eller med vilje lar være, i lys av Ytterstad (2011, s. 22).

Heidi Taksdal Skjeseth tror at man kan skape engasjement hos leser ved å ikke svartmale klimaframtiden helt. Hun sier at det vil være engasjementskapende å fokusere på kampanjer ala The Guardians ”divestment” kampanje, der de fokuserer på å argumentere for at blant annet universiteter og organisasjoner fjerner sine investeringer i oljeselskaper (The Guardian, 2015).

Taksdahl Skjeseth forteller om tilbakemeldinger fra lesere i form av klimafornektelse som mener hun har misforstått alt. Den sjeldne positive tilbakemeldingen hun har opplevd å få har kommet i forbindelse med at hun skrev den mer løsningsrettede artikkelen om 350.org.

Ellen Østergaard Andersen nevner også å få tilbakemeldinger fra iherdige klimaskeptikere. Ved spørsmål om hvorvidt hun tenker på at hun ønsker å skape engasjement hos lesere når hun skriver i Politiken, poengterer hun at Politiken ikke er en aktivistisk avis, men at hun tenker på å skape engasjement hos leser i den grad at det gjelder å fange deres

interesse. Hun nevner allikevel at Politiken i sitt lørdagsmagasin er mye mer ”tett på” og skriver en del om hva man kan gjøre selv i forhold til klimaendringene.

Flere av informantene nevner sitt samfunnsoppdrag når jeg spør dem om de tenker på at de vil skape et visst engasjement blant leserne når de skriver om klima. De ser på det som sin plikt å skrive om det som skjer i samfunnet. Hvorvidt de mener at de lykkes med å skape engasjement blant leserne er mer varierende. Ole Mathismoen forteller at han får mange tilbakemeldinger fra lesere, både i positiv og negativ forstand. Han må takle klimaskeptikere som vil diskutere og skjelle ham ut samtidig som han får gode tilbakemeldinger fra lesere som roser han for det han skriver og lurar på hvor de kan lese mer om ulike klimarelaterte ting. Mathismoens mange tilbakemeldinger om klimadekningen, kan skyldes hans synlighet i form av ytringer av egne holdninger på kommentarplass i Aftenposten.

Lars From sier han forsøker å skape engasjement hos leserne ved å forklare hva klimaendringer har å si for den enkelte. Han forteller historiene til de som berøres direkte og personlig av klimaendringene for å skape et engasjement ”her hjemme”.

Line Madsen Simenstad forteller at det er en utfordring å skape engasjement hos leseren når det gjelder klima, nettopp fordi hun opplever temaet som vanskelig å forholde seg til. Hun hevder at klimatoppmøtene kan fungere som engasjementskapere, fordi de gir et inntrykk av at ”nå skjer det et eller annet kjempeviktig”. Madsen Simenstad forteller at hun sjelden får tilbakemeldinger fra lesere på det hun skriver i Klassekampen, men at hun fikk positive tilbakemeldinger på serien hun skrev omkring *This Changes Everything*⁶². Det er tydelig at hvorvidt journalistene opplever å få tilbakemeldinger fra lesere, og dermed et slags inntrykk av hvorvidt de har skapt engasjement, avhenger av journalistenes farstid, antall lesere og synligheten av journalistens synspunkter i avisen.

Risikoformidling – dommedagsjournalistikk og ”skremmeartikler”

At klimaendringer er en fare for menneskeheten er nesten litt for stort og abstrakt til at det inngår i en daglig nyhetsvurdering [i Klassekampen]. Selv om man har det i bakhodet, selvfølgelig, når man skriver denne type saker. Men det er ikke noe man snakker om på et morgenmøte (Line Madsen Simenstad).

”Jeg kunne ha skrevet en ”skremme-artikkel” hver eneste dag, men da ville folk slutte å lese, for det orker de ikke” (Ole Mathismoen). Han sier at de aller fleste er klar over hvor farlig

⁶² Bok av Naomi Klein.

klimaendringer kan være og at det innimellom er journalistens rolle å minne dem på det. Det er allikevel viktig å porsjonere når det kommer til å legge vekt på risikoene, mener han. Derfor synes det også viktig å fokusere på de løsningene som finnes, forteller Mathismoen.

Ellen Østergaard Andersen er ikke interessert i å skrive såkalte skremmeartikler:

Jeg synes det er et alvorlig problem, men man skal passe på ikke skrive artikler som utelukkende vil skremme folk. Men det ser jo heller ikke spesielt lyst ut, heller ikke med de internasjonale klimaforhandlingene. Men vi forsøker å skrive om de lyspunktene som er der (...) om de tingene som går i riktig retning.

Dette viser til en vei bort fra den typiske journalistiske løsningen som Allan et al. (2000, s. 14) nevner, og som går ut på at nøkterne fakta oversettes til noe mer dramatisk i den journalistiske narrativiseringen. Østergaard Andersen hevder at det er en utfordring å få fram den potensielle faren ved klimaendringene når vi i Skandinavia kan oppleve å få fordeler av klimaendringer i form av et mer gunstig landbruk og mer fisk i havet. Men det kan bli et problem for folk i Vest-Europa dersom det vil forekomme store folkevandringer på grunn av blant annet tørke. Dette sier hun at vil føre til konsekvenser for vår egen reisevirksomhet og eksport. ”Vi henger jo sammen med resten av verden og det er en del av formidlingen det også” (Ellen Østergaard Andersen).

Det er noen som kaller meg for ”danske dommedagsjournalist”. Men det er ikke kun fordi jeg skriver om klimaendringer, men også fordi jeg skriver om katastrofer som har skjedd tilbake i jordens historie, med masseutdøing for flere millioner år siden (Lars Henrik Aagaard).

Aagaard fortsetter med å fortelle at han synes det er nødvendig å skrive om såkalt ”worst case scenarios” når det kommer til klimaendringer en gang iblant. Samtidig vektlegger han at det er viktig å servere ”dommedagspakken i små porsjoner”. Ellers frykter han at leserne ikke makter å ta alvoret inn over seg og heller står over å lese om det. Et eksempel på denne ”dommedagsjournalistikken” i mitt datamateriale er artikkelen ”Kan vi få arktisk klima?” (Aagaard, 2014), som starter med å ta for seg hvordan Golfstrømmen fører til at Danmark kan ha et mildere klima enn steder som ligger på tilsvarende breddegrad på andre siden av kloden. Deretter beveger artikkelen seg over til hva som vil skje om Golfstrømmen blir ”koblet av”. Journalisten poengterer her at ingen vet om noe lignende kan skje i framtiden,

men at det er en overhengende fare for dette på grunn av at havisen smelter hurtig og kan tenkes å ”slukke for radiatoren”, ifølge Aagaard (2014). Aagaard (ibid.) bruker en dansk professor og ekspert i fortidens klimaendringer som kilde om hva som vil skje med temperaturen i Danmark hvis Golfstrømmen forsvinner: ”Og hun mener, at selv om den globale middeltemperatur vil stige som følge af øget drivhuseffekt, kan temperaturen i Danmark meget vel falde med flere grader”. Aagaard (ibid.) avslutter noe melankolsk: ”Så måske bør vi parkere drømmen om Bordeaux til år 3000”.⁶³ Her ser jeg spor av det Risbey (2008, s. 34) hevder er en alarmerende form for klimadiskurs. Både de potensielt alvorlige konsekvensene nevnes samtidig som at problemet ikke anses som uungåelig.

Samtidig kan den melankolske avslutningen til Aagaard ses på som en slags dommedagsdramaturgi. Dette finner jeg igjen hos Ryghaug (2006, s. 205), som i sin undersøkelse finner at ”skjebnedramaet som skisseres er av dyster karakter og har mange likhetstegn med dommedagsprofetier”. Dette eksemplifiserer hun med artikler fra sitt datamateriale som setter ekstremvær og dramatikk i direkte sammenheng med klimaendringene, selv om hun hevder (ibid., s. 204) at usikkerheten rundt klimaendringenes konsekvenser også kommuniseres. Dette ser jeg for så vidt også i det journalistene forteller meg i denne undersøkelsen og i de undersøkte artiklene.

Ryghaug (ibid., s. 207) problematiserer hvordan klimaforskerne selv noen ganger bidrar til å skape urovekkende bilder hos leserne, selv om utfallet av klimaendringene kan betegnes som usikkert. Dette er delvis tilfellet i ”Kan vi få arktisk klima?” (Aagaard, 2014), der forskeren selv siteres:

...en svagere Golfstrøm (vil) have en alvorlig konsekvens for klimaet i Nordeuropa, ikke mindst Danmark. Dog vil det ikke forårsage en ny istid, ’blot’ en ret betydelig afkøling. Det betyder, at man stadig vil kunne bo i Danmark, selv om vores samfund og levevis vil blive ret alvorligt belastet (Seidenkrantz, 2014, i Aagaard, 2014).

Den typen retorikk som Aagaard bruker i sine artikler, eksemplifiserer det han forteller om å ønske å ”skremme” til en viss grad, samtidig som han tar forbehold når det kommer til forskningen som ligger bak. ”Journalistene tar tak i dramatiske hendelser slik som ekstremvær og refererer til sensasjonelle forskningsresultater, eller kobler de to sammen for å

⁶³ Berlingske har publisert flere artikler i perioden som nevner framtidens danske klima som likt det man har i dag i Sør-Frankrike. Et eksempel er: ”Danmark rykker til Syd-Frankrig” (Berlingske, 09.10.2014). I den nevnte artikkelen over virker det som om Aagaard stiller spørsmål ved denne ”ønskedrømmen”.

vekke lesernes interesse (...)” (Ryghaug, 2006, s. 208).

Heidi Taksdal Skjeseth sier at journalister med fordel kan fokusere mer på det som skjer her og nå, framfor å skrive om veldig dystre framtidsdystopier. Hun forteller at hun frykter for å gjøre leserne mer matte og lei av klimaendringer dersom hun fokuserer for mye på fare, store ord og advarsler. Selv om Dagsavisen hevdes å prioritere klimaendringer i sin dekning, sier Taksdal Skjeseth at tematikken ofte ”utkonkurreres” av andre risikoer; katastrofer, ulykker og krig.

Jeg tror mennesket har vanskelig for å være redd for flere ting på en gang. Saker som involverer IS og sånne ting er for eksempel veldig oppsiktsvekkende. Klima er ikke oppsiktsvekkende; det er bare en sånn jevn fare (...) den er ikke så konkret. Og løsningene er kompliserte. Det gjør det mer utfordrende å skrive om. Og sikkert å lese om og bry seg om (Heidi Taksdal Skjeseth).

Her kan man ane spor av at klimaendringene, i lys av Cox’ (2013, s. 145) kan utkonkurreres av temaer som krig og terror.

Generelt sett kan det virke som om informantene er forsiktige med å dramatisere klimaendringene av frykt for å gjøre leserne lei. Den journalistiske normen *dramatisering* (Boykoff, 2011), er dermed ikke noe journalistene bevisst forsøker å oppfylle i dette tilfellet. Dette skiller seg fra en av Ryghaug’s (2006, s. 206) intervjuede journalister, som forteller at han/hun til tider ”pisker opp stemningen” i en klimasak for å lokke leseren inn og deretter tar de nødvendige forbeholdene etter ingressen.

Naturkatastrofer og klimakonsekvenser

Da miljøkatastrofer med potensielle klimaårsaker hevdes å være populært avisstoff, var det relevant å diskutere dekningen av disse med informantene. Kategoriene som kan sammenkobles og ses på under ett som klimakonsekvenstemaer i mitt datamateriale er ”Havnivå”, ”Issmelting”, ”Matkrise” og ”Vær og vind”. Disse er lite benyttet i perioden, med unntak av at Berlingske virker mer opptatt av ”Vær og vind” enn den andre avisene (se Figur 5 s. 65).

Flere av journalistene vegrer seg for å mene for mye om dekningen av naturkatastrofer i avisene i en klimasammenheng, da man ikke kan si helt sikkert at den ene eller den andre naturkatastrofen er en konsekvens av de antropogene klimaendringene. Ole Mathismoen forteller at de i hans redaksjon dekker disse hendelsene i den grad som tilsvarer

katastrofenes omfang, men at de ikke skriver om dem i relasjon til klima.

Lars Henrik Aagaard nevner en lignende tanke bak dekningen i Berlingske:

Jeg er veldig oppmerksom på at hvis det skjer en værmessig naturkatastrofe, at New Orleans blir oversvømmet eller København drukner i såkalt monsterregn, at jeg ikke skal relatere dette direkte til klimaendringer (...) Jeg kan stille spørsmålet til en forsker; ”Har dette en relasjon til global oppvarming?” Og de sier alltid: ”Nei, det kan vi ikke konkludere med”. Men de kan si at det er sannsynlig og at det er et eksempel på vær vi kommer til å se mer til i framtiden.

Om det å dekke katastroferammede områder som kan være rammet grunnet klimaendringer, forteller Aagaard at Berlingske i liten grad reiser til disse områdene; ”Det skal opp i den helt store skalaen før vi ofrer ressurser på det”.

I Dagsavisen har de ikke for vane å sende journalister til katastroferammede områder, ifølge Taksdal Skjeseth. De bruker da heller ressursene på å dekke det politiske, sier hun. Her kan jeg ane en parallell til det Ytterstad (2011, s. 12) hevder er en tendens til at klimadekningen de siste årene i stor grad handler om klimapolitikk. Dette kan jeg også se i resultatene av innholdsanalysen, der klimapolitikk tydeliggjøres som det mest benyttede temaet i mitt analysemateriale.

Ellen Østergaard Andersen nevner at Politiken ønsker å dekke klimakonsekvenser fram mot klimatoppmøtet i Paris, noe hun selv blant annet har gjort på en reise til Peru med organisasjonen CARE. Hun kaller denne formen for dekning for ”klimakonsekvensreportasje”. Her ser jeg tendenser til at klimatoppmøtene fører til klimadekning av en karakter som viser hvordan klimaendringene allerede har direkte innvirkning på enkelte menneskers liv og levnad (Eide & Kunelius, 2012, s. 23).

Klimakonsekvenser og det å få de som påvirkes av klimaendringer her og nå i tale, påpekes av Vårt Lands journalist, Astrid Dåland, som hensiktsmessig, i Ytterstads (2011, s. 12) artikkel om objektivitet i norsk klimadekning. Disse kildene ser hun på som viktigere enn politikerne i denne sammenhengen.

Her kan jeg også se likheter mellom det mine informanter forteller meg om kildene under klimatoppmøtene og det å skrive om konsekvensene i forkant av klimatoppmøtene. Allikevel er det ingen av informantene som nevner de klimaberørte som kilder *under* selve toppmøtene. Forskere og klima- og miljøorganisasjoner nevnes som hensiktsmessige kilder i denne sammenhengen.

Ifølge Lars Henrik Aagaard er det klimakonsekvensene i seg selv som gjør

klimanyheter nyhetsverdige. Sekundært kommer det faktum at klimanyheten er fascinerende. Han nevner ”Højere havtemperaturer får hvidhajen til at søge mod danske farvande”, som en slikt tenkt ”fascinerende” klimakonsekvens.

Toppmøtejournalistikk

Enkelte av informantene jeg har intervjuet har dekket klimatoppmøter i flere år og vært tilstede under flere av dem. Lars From er en av disse; han har dekket blant annet klimatoppmøtene i Buenos Aires, Haag, Poznan, Bali, Doha og Durban. Også Ellen Østergaard Andersen nevner å ha vært tilstede under flere toppmøter. Deriblant klimakonvensjonsforhandlingene i Rio de Janeiro i 1992, COP 15 i København, de to etterfølgende COP’ene og flere møter i Bonn. Under klimatoppmøtet i Lima i desember 2014, valgte hun å ikke dra da hun syns det var en for lang og dyr reise og heller ville prioritere de følgende møtene i Europa. Her er det en tydelig kontrast til Berlingske, der Lars Henrik Aagaard gjerne ville reise til klimatoppmøtet i Peru, men fikk avslag på grunn av manglende økonomiske midler. Aagaard har, foruten å ha dekket toppmøtet i København, vært tilstede og dekket klimatoppmøtene i Poznan og Warszawa.

Line Madsen Simenstad, har aldri dekket et klimatoppmøte fra selve møtet og jobber også i en avis som ikke sender ut journalister for å dekke slike. Heidi Taksdal Skjeseth har selv vært til stede under toppmøtet i New York i 2014 og i Rio i 2012. Ole Mathismoen har hatt en periode borte fra det å dekke selve klimatoppmøtene, selv om han fortsatt har jobbet med klima- og miljøstoff. Han sier at avisen dekker alle forhandlingsmøtene i FN-regi med en eller flere journalister på stedet, men at de ofte dekker møter som ses på som mindre viktige ”hjemmefra” med en form for oppsummeringsartikkel eller noe lignende.

Heidi Taksdal Skjeseth sier at hvorvidt Dagsavisen sender journalister for å dekke toppmøtene avhenger av de som bestemmer. Redaktørenes eget engasjement i saken og redaksjonens reisebudsjetter er avgjørende. Hun sier også at dekningen ”fra stedet” avhenger av hva som står på spill under selve toppmøtet og hvor stort og viktig selve toppmøtet oppfattes å være. Her setter også journalistene og redaktørene agendaen ved å selv velge hvilke klimatoppmøter som er de viktigste, slik jeg ser det. Mathismoen forteller at de i hans avis dekker større klimatoppmøter med den samme strategien som de bruker ved andre større planlagte politiske hendelser; ”Det legges ofte et løp i forkant av hendelsen, hvor man informerer om hva det forhandles om og kanskje skriver en featureartikkel knyttet til temaet”. Han forteller også at han valgte ikke å dekke for eksempel forhandlingsmøtet i Lima i desember 2014 i noen utpreget grad, fordi han tror at leserne ikke nødvendigvis er

interesserte i å følge med på forhandlinger et helt år før man skal komme fram til en ny klimaavtale. Han brukte allikevel toppmøtet som en anledning til å skrive en artikkel om hva et klimatoppmøte faktisk er.⁶⁴ Sann sett kan jeg ane en bekreftelse på en tendens til at klimatoppmøter ses på som en slags anledning til å skrive mer om klima, selv om få av journalistene synes å mene dette.

Ifølge Jørgensen, Johansen & Kabel (2010) kan man se tendenser til at klimajournalistikken har blitt profesjonalisert etter FNs klimatoppmøte i København i 2009 (COP 15). Jeg spurte informantene mine om de mener at klimajournalistikken utviklet seg i en viss retning etter COP 15, noe flere stilte seg uforstående til. Mathismoen syns ikke klimajournalistikken har endret seg noe særlig, men påpeker at deknningen så å si fikk en bråstopp rett etter dette toppmøtet. Her synes også begrepet ”klimakvalme” å være gjeldende både for journalistene og for leserne.

Ellen Østergaard Andersen forteller om en svært intensiv dekning av klimatoppmøtet i København i 2009: ”Man dekket forhandlingsbordet veldig intensivt, på en måte man ikke har gjort siden”. Etter København har hun dekket klimatoppmøtet i Mexico og i Sør-Afrika. Men hun valgte å ikke dra til Qatar på grunn av at det var en lang og dyr reise. Samtidig nevner hun viktigheten av de forventede resultatene som avgjørende for om hun reiser til klimatoppmøtene:

I Cancun var det jo spørsmål om man kunne få de beslutningene som ikke ble truffet i København til å bli en del av FNs formelle beslutninger. Og det fikk man. Og i Durban traff man beslutningen om at man skulle lage en avtale som skulle gjelde fra 2020 med en deadline i 2015. Det var en milepæl.

Det at enkelte journalister peker på avstand og reisekostnader som hindre for klimatoppmøtedekning, peker på tendenser til at en stor del av media som adresserer globale hendelser fremdeles er nasjonalt basert, noe som fører til at journalister i stor grad henvender seg til sine egne lands politikere, organisasjonsledere og forskere (Eide og Kunelius, 2012, s. 23), et fenomen som kalles domestisering.

Østergaard Andersen hevder at deknningen etter toppmøtet i København har blitt mindre intensiv, fordi klimaforhandlingene også har blitt mindre intensive. Samtidig tror hun

⁶⁴ ”Klima for endring på klimatoppmøtet i Peru”, Aftenposten, i ”#klodenvår” (dato ikke oppgitt).

at virkningene av klimaendringene har blitt merkbare for flere, noe som har ført til økt prioritering av klimaendringer i mediene.

Danske klimajournalister, eller danske medier i seg selv, gikk helt bananas i forbindelse med COP 15 i 2009. Alle seil var satt til og vi skulle vise hvordan Danmark, denne grønne nasjonen, kunne være et forbilde for hele verden (...) Optimismen var enormt stor på Christiansborg⁶⁵ med hensyn til at man skulle være vert for dette kjempearrangementet og hale i land en global klimaavtale. Vi nedsatte en redaksjon på 15-20 mennesker og hadde hele tiden oppdateringer på nettet. Vi gjorde en over-kill på [toppmøtet] (Lars Henrik Aagaard).

Videre forteller Aagaard at han synes Berlingske ble for detaljerte og sensasjonaliserende i sin dekning av klima omkring klimatoppmøtet i København. Det var her han selv brakte på bane det tidligere nevnte begrepet ”klimakvalme”, da både danske lesere og journalister virket som om de var mektig lei av klimaendringer som tema etter COP 15.

Uavhengig av hva som ble konsekvensene av COP 15, mener Mathismoen at klimaendringer og klimapolitikk har blitt temaer som har oppnådd større allmenn aksept som journalistisk tema de siste årene. Det har, ifølge han, blitt noe som handler om noe mer enn konflikten om hvorvidt problemet eksisterer. ”Vi er ikke helt ferdige med det, men vi er hovedsakelig forbi dette i Norge”, sier han.

På dansk side, sier Lars From at det etter toppmøtet i København virket som om det gikk opp for folk at det ikke lenger var nok å bare snakke om klimaendringer. ”København var et snakke-møte. Det ble snakket ualminnelig mye. Det var gode utsikter til en klimaavtale (...) men så gikk det ikke. Så jeg tror man har blitt mer realistiske (...) det har gått opp for folk at klima er noe viktig” (Lars From). Her kan man kanskje ane et snev av kynisme fra journalisten til hva man faktisk oppnår under klimatoppmøtene.

Syn på egen dekning av klimatoppmøtet i New York

Mathismoen synes ikke møtet hadde noen stor relevans i seg selv, men setter pris på at det bidro til å holde klimaendringer på dagsorden. Sett i lys av dette synes han det ble dekket i stort nok omfang; ”vi dekket det, men uten å overdekke det”.

Ellen Østergaard Andersen har et lignende syn på Politikens dekning. ”Vi kunne

⁶⁵ De danske regjeringslokalene i København.

saktens ha brukt mer plass på det fordi det var mange historier omkring møtet. Men i lys av den begrensede plassen vi har, så syns jeg at det var ok”. Hun sier at toppmøtet i New York ikke var et møte der man oppnådde noe konkret utenom å få stats- og regjeringsledere til å komme og tale om klimaendringer, noe som i seg selv var positivt, fordi de da ble tvunget til å interessere seg for temaet. Det hadde ifølge Østergaard Andersen den hensikt at klima kom opp på dagsorden. ”Det var også veldig mobiliserende for næringslivet og for FN-systemet (...) de fikk en masse virksomheter til å skrive under på en global karbonpris”.

Line Madsen Simenstad mener toppmøtet i New York fungerte som en anledning til annen klimarelatert dekning, en ”fin knagg til å skrive om boka til Naomi Klein”, som hun selv sa. Dette bygger opp under ideen om at klimatoppmøter genererer en økt klimadekning. Lars Henrik Aagaard forteller også at han synes klimaendringer prioriteres mer i Berlingske i perioder rundt klimatoppmøtene, men at det er forskjell på dekningen alt ettersom hva slags møte det er snakk om. Dekningen prioriteres på de møtene de også reiser til for å dekke, sier Aagaard.

Heidi Taksdal Skjeseth sier de definitivt kunne skrevet mer om klimatoppmøtet i New York og at hun selv mener at hun kunne dekket det bedre. ”Jeg har ikke noen spesielt journalistisk ”fjær i hatten” der, nei”, sier hun.

Det var min vurdering at det ikke ville komme noe avgjørende ut av toppmøtet, så det var kun vår utenrikskorrespondent som dekket det noe (...) Vi så det litt som et snakke-møte i regi av Ban Ki-moon også syns jeg bare at det ikke lyktes helt (...) Jeg syns vi gjorde det riktig. Vi prioriterte det lavt og vi oppnådde det vi skulle (Lars From).

Her er det likheter til det Lars From forteller i intervju i 2008 (Kyø & Søgaard, s. 35), hvor han kommer inn på hvordan dekning av politiske klimaforhandlinger avgjøres av hva forhandlingene vil føre til.

Ellen Østergaard Andersen var i likhet med de andre informantene (bortsatt fra USA-baserte Heidi Taksdal Skjeseth), ikke selv tilstede under klimatoppmøtet i New York 23. september 2014. Det ble dekket av Politikens USA-korrespondent, som reiste fra Washington for anledningen. Da hun fikk spørsmålet om hvorfor hun selv ikke reiste til New York, sier hun at dette var fordi hun ser på New York-toppmøtet som et ”gigantisk show-nummer (...) det er ikke noe jeg vil søke om penger for å reise til (...) det er ikke fordi det er uviktig, for så vidt. Det er fordi man ikke trenger å være der for å dekke det”.

Den samme holdningen til dette møtet synes å herske i Berlingske. Lars Henrik Aagaard forteller at verken han selv og heller ikke Berlingskes USA-korrespondent reiste til New York, da man mente at møtet kunne dekkes utenbys fra. Dermed ble selve møtet for Berlingskes del, dekket av USA-korrespondenten som befant seg i Washington.

Veien fram mot Paris

Enkelte av journalistene vet allerede vinteren 2015 at de skal reise til og dekke klimatoppmøtet i Paris i desember. Blant disse er Mathismoen, From, Østergaard Andersen og Aagaard, som alle sier at de kommer til å reise til Paris.

Line Madsen Simenstad tviler på at Klassekampen kommer til å sende noen til toppmøtet, men at avisen heller kommer til å dekke det fra Norge. Heidi Taksdal Skjeseth forteller at Dagsavisen helt sikkert kommer til å sende noen for å dekke toppmøtet, men at dette nok ikke blir henne.

Journalistene har i ulik grad gjort seg opp noen mening om hvordan de skal dekke det kommende toppmøtet. Mathismoen er svært konkret i sine planer om dekningen og forklarer detaljert om planlagt dekning i form av et stort antall artikler innen flere sjangre. Ingen av de andre informantene har like konkrete planer for dekningen av klimatoppmøtet, selv om flere har gjort seg opp noen tanker om dette allerede. At ikke alle har fullstendig oversikt over dekningen såpass lenge i forkant av møtet kan ha en sammenheng med at ikke alle arbeider med klima på fulltid, slik Mathismoen gjør. Samtidig kan jeg spore en viss kynisme her, siden informantene virket lite entusiastiske ved spørsmål om forventinger til klimaavtalen som forventes undertegnet under klimatoppmøtet i Paris. Både From og Mathismoen forventer en avtale som blir uforpliktende, men som heller vil fungere som noe man kan bygge videre på i framtiden (Mathismoen), enn en konkret løsning. Muligens er disse to fremdeles preget av den nevnte klimakvalmen som hersket i kjølvannet av COP 15

Kapittel 6

Oppsummering og konklusjoner

Problemstillingen som ble stilt innledningsvis i denne oppgaven, var: *Hvordan dekker danske og norske journalister klimaendringer i perioden rundt FNs klimatoppmøte i New York i september 2014?* For å belyse denne har jeg gjennomført en kvantitativ innholdsanalyse av 187 artikler fra tre danske og tre norske aviser og jeg har intervjuet tre journalister fra de danske og tre journalister fra de norske avisene i den kvalitative delen av oppgaven.

Ban Ki-moon tok initiativ til klimatoppmøtet i New York 23. september 2014 først og fremst for å sette klimaendringer på den politiske dagsorden i forkant av det betydningsfulle klimatoppmøtet som vil foregå i Paris i desember 2015. Toppmøtet ble avholdt i etterkant av publiseringen av tre av IPCCs deler av den femte hovedrapporten og i forkant av publiseringen av den siste delen; synteserapporten (IPCC, 2014). Sistnevnte konkluderte blant annet med at selv om klimaendringene truer med alvorlige og muligens irreversible konsekvenser, finner det alternativer som kan begrense skadene (ibid.). 125 stats- og regjeringsledere talte om egne bidrag til klimaarbeid under møtet, som ikke var et forhandlingsmøte. At møtet ikke var en COP, kan ha bidratt til den relativt lave internasjonale klimadekningen i perioden (målt av McAllister et al., 2015). Allikevel gir den danske og den norske dekningen i perioden en pekepinn på hvordan klimajournalistikken forholder seg i disse to landene i en periode rundt et klimatoppmøte.

I forkant av arbeidet med denne avhandlingen hadde jeg en idé om at dansk klimadekning ville være mer velutviklet den norske, både når det kom til mengde og innhold. Dette baserte jeg blant annet på Danmarks rolle som grønt forbilde i form av økonomisk og politisk fokus på grønn energi som vindkraft, samt ranking i CCPI sammenlignet med Norge. Resultatene av både de kvantitative og de kvalitative undersøkelsene ble derfor noe overraskende, da dekningen i den undersøkte perioden, samt journalistenes tanker omkring tematikken, forholdt seg oppsiktsvekkende likt. Dekningen fra dansk og norsk side forholder seg med nesten nøyaktig halvparten av det relevante artikkelmaterialet i hvert land.

I teorikapitlet tok jeg for meg blant andre Eide & Kunelius (2012) og Painter (2009) og deres syn på klimatoppmøter som en anledning for pressen til å dekke klimaendringer. Toppmøtet i New York var, som nevnt, ikke noe forhandlingsmøte og det stod dermed ikke nok på spill for å generere mye dekning, ifølge mine informanter. Noen var opptatte av at det var en god anledning til å få klima mer opp på dagsorden. Andre tror ikke at de skriver mer

om klima i disse periodene. En informant nevner hvordan hennes avis fokuserer mer på konsekvensdekning i forkant av klimatoppmøter, for å vise hvordan de som rammet hardest av klimaendringer opplever dette, noe Eide & Kunelius (2012, s. 23) også anser som typisk for toppmøtejournalistikk. Dekningen topper seg i mitt utvalg dagen etter klimatoppmøtet, noe som vitner om en viss oppsving i klimadekning rundt klimatoppmøtet i denne perioden

Sjangermessig er det den klassiske nyhetsartikkelen som utmerker seg som klart mest benyttet i perioden i samtlige aviser, selvom informantene ikke har noen tydelig formening om hvilken sjanger som egner seg best for klimaformidling. "Leserbrev / debatt" er den nest mest benyttede sjangeren og den som er mest benyttet i Jyllands-Posten. Kronikker befinner seg på en tredje plass. Dette mønsteret er likt det Duarte (2010) finner i sine undersøkelser. Klassekampen viser seg å være den avisen i utvalget med flest relevante artikler totalt i perioden, samt å ha produsert den største delen av artikkelmaterialet selv. De danske og norske avisene ligger helt likt når det kommer til direkte klimarelevans eller relevans av klimatoppmøtet i New York i artiklene i perioden.

Et vesentlig funn, som også viser likhetstrekk med Duartes (2010) og Eskjaer (2009) resultater, er at klimapolitikk er det mest brukte temaet i artikkelutvalget. Dette politiske fokuset gjenspeiles i Wilsons (1990 & 2000, i Ryghaug, 2006, s. 212) teori om at fokuset innen klimaproblematikken ville flyttes til det politiske i framtiden. Det politiske fokuset er også synlig når det kommer til hvilke stemmer som fungerer som hovedstemmer i artiklene. Her er politikere den nest mest benyttede stemmen etter eksperter (som her ikke kan betegnes som klimaforskere). Slik jeg ser det er det oppsiktsvekkende at såpass få offentlige talpersoner fra FN er benyttet som hovedstemme i artiklene i en periode rundt et klimatoppmøte i FN-regi.

Opphavsmessig står menn bak det meste av dekningen i perioden. Her kan det være feilmarginer siden 24 artikler ikke oppgir opphav. Dagsavisen har den jevneste kjønnsfordelingen, med nøyaktig like mange artikler skrevet av kvinner som antallet som er skrevet av menn.

Jeg har blitt klar over noen nye (for meg) begreper innen klimajournalistikken underveis i arbeidet med denne oppgaven. Disse er "klimakvalme", "løsningsjournalistikk" og "konsekvensjournalistikk". Uttrykkene ble brakt på bane av tre forskjellige informanter under de kvalitative forskningsintervjuene og framstod for meg som nye i seg selv, men ikke i form av fenomenet de representerer. Klimakvalme handler, ifølge informantene, om den mattheten både journalister og lesere opplevde etter det "mislykkede" klimatoppmøtet i København i 2009 og som en mulig konsekvens blant leserne dersom man "overdekker"

klimaendringer og konsekvensene av disse, eller dekker temaet på en lite hensiktsmessig måte gjennom å skremme med dommedagsprofetier. Når journalister skriver såkalte ”skremmeartikler”, framtrer de som *alarmister* og opptatte av å formidle usikkerhet framfor at dekningen framstår som *alarmerende* og dermed opplyser om *potensiell* fare framfor ukontrollerbare og katastrofiske konsekvenser (Risbey, 2008). Informantene framstår som delt mellom hvorvidt det er greit å skrive med den hensikt å advare og delvis skremme med potensielle klimaskapte farer, og om dette bør unngås. En klimajournalistikk som baserer seg på mulige løsninger, synes mer hensiktsmessig hos de intervjuede journalistene, samt hos Risbey (2008, s. 35). Artikler om løsninger i form av større teknologiske prosjekter og lignende blir vurdert som mer hensiktsmessig enn artikler om sparedusj og andre mer individuelle løsninger. Løsningsjournalistikken fortegner seg som et godt middel mot klimakvalme og er av en mer positiv karakter. Både danske og norske journalister virker opptatte av å ikke bruke skremselsjournalistikken for mye, men heller fokusere på løsningene. Her finnes det også individforskjeller.

Informantene ser på nettjournalistikken som like viktig som dekningen i papiravisen, med unntak av enkelte. Enkelte journalister betviler at dette faktisk er tilfellet, da nettsaker har en tendens til å bli ”rasket sammen” i langt større grad enn artiklene som er tiltenkt papiravisen.

Informantene peker på ulike utfordringer i den norske og danske klimajournalistikken som blant annet det å gjøre komplisert og til tider forvirrende klimaforskning lettforståelig og aktuell for leser. Forskningsfeltet er stort og det hersker en viss grad av usikkerhet i form av blant annet hvilke klimakonsekvenser som vil skje i hvor stort omfang og lignende. Temaet kan derfor oppleves som abstrakt og mangefasettert av journalistene, som til tider ser det som utfordrende å finne det rette fokuset uten å skrive for ”skremmende” og sensasjonaliserende omkring tematikken. Sistnevnte gjenspeiles i det Beck (2009) anser for å være en antagonisme mellom produsentene av risikoen (her klimajournalistene) og de som konsumerer disse (publikum). En journalist poengterer at ”dommedagspakken bør serveres i små porsjoner” for å unngå potensiell klimakvalme hos leser. Samtidig ser de fleste journalistene det som sitt samfunnsoppdrag å sette dagsorden, også når det kommer til klimaendringer og konsekvensene av disse. En av informantene forteller at hun selv velger hva som skal bli nyheter blant ny klimaforskning. Her tydeliggjøres journalistens makt til å sette agendaen om klimaendringer i pressen og dermed også hva leserne anser som relevant i klimaforskningen.

Mine undersøkelser viser et stort fokus på det politiske i klimadekningen i danske og

norske aviser i perioden. Den vanlige kvinnen og mannen i gata synes fraværende, selv om journalistene gjerne vil skrive om klimakonsekvensene og hvem disse berører i relasjon til klimatoppmøtene. Her er det mulig avisene kan fokusere mer på vanlige folks meninger i relasjon til klimaendringer. For selv om vi bor i en del av verden som på lengre enn umiddelbar sikt vil nyte godt av blant annet varmere klima og bedre avlinger, vil vi også merke mer ekstreme værforhold og andre potensielle konsekvenser, som for eksempel klimaflyktninger, i framtiden.

I desember 2015 møtes verdens ledere igjen for å komme fram til en internasjonalt bindende politisk klimaavtale, som skal sørge for en bæredyktig framtid på kloden. Her må de ta ansvar og bidra til løsninger som igjen bidrar til stabilisering av det globale klimaet. Mediene setter dagsorden, og når klimaendringer virker å kun øke i omfang og alvor, må søkelyset settes her. Danske og norske journalister har allerede startet planleggingen av COP 21-dekningen. Forventningene, som ble svekket etter COP 15, er igjen til stede (selv om jeg kan ane en viss skepsis til betydningen av utfallet blant enkelte informanter) og det blir da opp til stats- og regjeringslederne hvor veien skal gå videre. Mediene har en unik mulighet til å sette søkelyset på politikernes manglende handling på klimaområdet og på denne måten øke presset og muligheten for at vi i Paris i desember 2015 blir vitne til signeringen av en politisk avtale som blir avgjørende for hva slags klima vi skal få på jorda i framtiden. Her kan løsningsjournalistikken også bidra med påvirkning mot en mer løsningsorientert politikk.

Veien videre

Denne avhandlingen har undersøkt klimadekningen av og rundt et klimatoppmøte i FN-regi ved å se på et utvalg danske og norske aviser og ved å intervju journalister i de respektive avisene. Prosjektet har bekreftet og avdekket noen tendenser i den skandinaviske klimajournalistikken, samt presentert noen begreper som kan knyttes til denne dekningen. Den undersøkte dekningen og journalistenes svar kan sies å bære preg av en viss form for optimisme i form av at fokuset innen klimajournalistikken synes å delvis flyttes over fra en form for sensasjonalisert skremselsdekning til en form for løsningsjournalistikk. Derfor kunne det være av interesse å foreta undersøkelser av hvorvidt denne tendensen eksisterer i flere land enn Danmark og Norge. En mer omfattende sammenligning av den nordiske klimajournalistikken ville også være av interesse her.

Videre undersøkelser kan også ta for seg dekningen som vil oppstå rundt klimatoppmøtet i Paris og se på hva som kjennetegner denne. Det kunne i denne

sammenhengen være aktuelt å ta for seg domestisering og flere andre relevante teoretiske aspekter ved klimajournalistikken.

Doyle (2011, s. 31) påpeker at det finnes overraskende lite forskning på den visuelle biten av klimadekningen, sammenlignet med forskning på den tekstuelle kommunikasjonen av klimanytt.

(...) climate change, provides a unique opportunity to explore both the possibilities and limitations the visual poses for communication of temporally complex phenomena like climate change, within the context of an image-centric, western media-culture (ibid.).

Jeg hadde et ønske om å gjennomføre en kvantitativ undersøkelse av den visuelle siden av klimadekningen, men så det til slutt som nødvendig å utelate dette i lys av rammebetingelsene for oppgaven. Da flere av mine informanter også nevnte viktigheten av det visuelle ved klimaformidling og tematikkens egnethet for slik framstilling, vil jeg argumentere for at dette fortoner seg som et forskningsområde av stor interesse.

Siden journalistene nevner frykt for å føre til klimakvalme hos leser ved å skrive mye om såkalte ”dommedagsprofetier” og med bakgrunn i at jeg ikke har funnet forskning som tar for seg publikumsresepsjon på artikkelnivå (herunder også slike skremmeartikler), kan dette være et aktuelt forskningsområde for å bedre kunne forstå publikums tolkning og reaksjoner på klimastoff og hvordan man kan skape engasjement.

Det innblikket jeg har fått i den norske og danske klimajournalistikken gjennom arbeidet med denne avhandlingen, har gitt meg en større forståelse for et journalistisk felt jeg selv ønsker å være en del av i framtiden.

Referanseliste

Litteratur:

Alfsen, K. H., Hessen, D. O. & Jansen, E. 2013. *Klimaendringer i Norge. Forskernes forklaringer*. S. 19-21, 32, 34, 37, 81, 215. Oslo: Universitetsforlaget.

Allan, S., Adam, B. & Carter, C. 2000. *Environmental Risks and the Media*. S. xii-xiii, 1, 12, 14-15. New York: Routledge.

Allan, S. 2002. *Media, Risk and Science*. S. 116. USA: Open University Press.

Austgulen, M. H. & Stø, E. 2013. "Norsk skepsis og usikkerhet om klimaendringer". Universitetsforlaget. Tidsskrift for samfunnsforskning. Årg. 54. Nr. 2. S. 123-152.

Beck, U. 1992. *Risk Society*, s. 12-13, London: Sage Publications.

Boykoff, M. T. 2011. *Who Speaks for the Climate? Making Sense of Media Reporting on Climate Change*. S. 28-29, 100-101, 104-109, Cambridge: Cambridge University Press.

Boykoff, M. T. & Boykoff, J. M. 2004. "Balance as bias: Global warming and the US prestige press". *Global Environmental Change*, Årg. 14, Nr. 2.

Boykoff, M. T. & Boykoff, J. M. 2007. "Climate change and journalistic norms: A case-study of US mass-media coverage". *Geoforum*. Årg. 38, Nr. 6, s. 3

Cottle, S. 2013. "Environmental Conflict in a Global, Media Age: Beyond Dualisms", i Lester, L. & Hutchins, B. (red.) *Environmental Conflict and the Media*, s. 20-21, 32. New York: Peter Lang Publishing Inc.

Couldry, N., Hepp, A. & Krotz, F. (red). 2010. *Media Events in a Global Age*. S. 2. New York: Routledge.

Cox, R. 2013. *Environmental Communication and the Public Sphere*. S. 3, 144-145, 159. London: SAGE Publications Inc.

Crow, D. A. & Boykoff, M. T. (red) 2014. *Culture, Politics and Climate Change; How Information Shapes our Common Future*, s. 1-3, New York: Routledge

Dayan, D. & Katz, E. 1992. *Media Events*, s. 1, 9 – 14, 25, Massachusetts: Harvard University Press

Doyle, J. 2011. *Mediating Climate Change*. S. 31. England: Ashgate Publishing Limited.

Doyle, J. 2011. I Palmer, D. "Photography, Technology and Ecological Criticism". I Lester, L. & Hutchins, B. (red.) 2013. *Environmental Conflict and the Media*, s. 80, New York: Peter Lang Publishing Inc.

Duarte, K. B. 2010. *En ubehagelig sannhet om norsk klimadekning: Hvilke stemmer og holdinger blir representert i norsk pressedekning av klimaendringer?* S. 41, 43-45, 58, 71. K. B. Duarte, Bergen.

Eide, E., Kunelius, R. & Kumpu, V. (red.). 2010. *Global Climate. Local Journalisms. A Transnational Study of How Media Make Sense of Climate Summits*. Tyskland: Projektverlag.

Eide, E. & Kunelius, R. (red.). 2012. *Media Meets Climate; The Global Challenge for Journalism*, S. 17-19, 22-23. Gøteborg: Nordicom.

Entman, R. M. 2004. *Projections of Power. Framing News, Public Opinion, and U.S. Foreign Policy*. S. 5. Chicago: The University of Chicago Press.

Eskjaer, M. F. 2009. "Communicating climate change in regional news media". *International Journal of Climate Change Strategies and Management*. Årg. 1. Nr. 4. S. 359, 361-364

Hansen, A. 2010. *Environment, Media and Communication*. S. 77-78, 84-85, 91-93, 95. New York: Routledge.

Intergovernmental Panel on Climate Change. 2012. *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation*. Cambridge University Press.

Norges forskningsråd. 2006. *Nasjonal handlingsplan for klimaforskning. Styrking av strategisk helhet og langsiktighet i norsk klimaforskning*. Oslo: Norges forskningsråd.

Jørgensen, A. S., Johansen, K. R. & Kabel, L. "Denmark: Failed ambitions, people's voices". I Eide, E., Kunelius, R. & Kumpu, V. (red.). 2010. *Global Climate. Local Journalisms. A Transnational Study of How Media Make Sense of Climate Summits*. Tyskland: Projektverlag.

Krag Jacobsen, J. 1993. *Interview. Kunsten at lytte og spørge*. S. 13, 15, 21-22, 111, 114, København: Hans Reitzels Forlag AS

Kvale, S. & Brinkmann, S. 2009. *InterViews. Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. S. 1-3, 16, 245-246, 248-249, 260-263. USA: SAGE Publications Inc.

Kumpu, V. & Kunelius, R. 2012. "Attention, Access and Dialogue in the Global Newspaper Sample: Notes on the Dependency, Complexity and Contingency of Climate Summit Journalism". I Eide, E. & Kunelius, R. (red). 2012. *Media Meets Climate. The Global Challenge for Journalism*. S. 314-315. Gøteborg: Nordicom.

Kyø, S. & Søgaard, J. 2008. *Klimajournalistik i Danmark. En analyse af klimadækningen I fire danske dagblade og en researchtung radioproduktion om manglende klimatilpasning af nybyggeri i Ørestad*. S. 34, 34. Roskilde Universitet.

Lahn, B. 2013. *Klimaspillet. En fortelling fra innsiden av FNs klimatoppmøter*. S. 14-15, 101-106. Oslo: Flamme forlag.

Lester, L. 2010. *Media & Environment*, S. 1-3, 54, 164-165. USA, Polity Press

McCombs, M. E. & Shaw, D.L.. 1972. "The Agenda-Setting Function of Mass Media". *The Public Opinion Quarterly*. Årg. 36. Nr. 2. S. 176

Miller, M. M. & Riechert, B. P. 2000. "Interest Group Strategies and journalistic norms. News media framing of environmental issues". I Allan, S., Adam, B. & Carter, C. 2000. *Environmental Risks and the Media*. S. 45, 47, 48, 51. New York: Routledge.

Mosdell, N. & Davies, M. M. 2006. *Practical Research Methods for Media and Cultural Studies*. S. 19, 32. Edinburgh: The University of Georgia Press.

Neuendorf, K. A. 2002. *The Content Analysis Guidebook*. S. 1. USA: SAGE Publications Inc.

Nosse, H. & Kunelius, R. 2012. "News Flows, Global Journalism and Climate Change". I Eide, E. & Kunelius, R. (red). 2012. *Media Meets Climate. The Global Challenge for Journalism*. S. 74. Göteborg: Nordicom.

Risbey, J. 2008. The new climate discourse: Alarmist or alarming? S. 26, 34-35. *Global Environmental Change*. s. 26-37.

Rygghaug, M. 2006. Some like it hot - Konstruksjon av kunnskap om klimaendringer i norske aviser. *Norsk Medietidsskrift*, Årg. 13, Nr. 3, S. 198, 204-209, 211-212, 214

Sørensen, M. & Eskjær, M. F. 2014. *Klima og mennesker: Humanistiske perspektiver på klimaforandringer*. S. 224-225.

Wilson, K. M., "Environmental risks and the media", i Allan, S., Adam, B. & Carter, C. 2000. *Environmental Risks and the Media*. S. 201-202, 204, 206-208. New York: Routledge.

Ytterstad, A. 2011. *Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealen i norsk journalistikk*. Norsk Medietidsskrift. Vol. 18. S. 3-5, 6, 9, 12, 16, 22.

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O. & Moe, H. 2013. *Metodebok for mediefag*. S. 15, 28-29, 101, 103, 105-108, 124-126, 129-131, 207, 209, 212, 217, 221, 272-273. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Avisartikler fra papir- og nettaviser:

Aagaard, L. H. 2014. "Kan vi få arktisk klima?" Berlingske. 4. oktober.

Aagaard, L. H. 2014. "Stigende kurver". Berlingske. 20. september.

Aftenposten. 2014. "Ulltveit-Moe trekker pengestøtte". 18. september.

Andersen, E. Ø. 2014. "Topmøde: Nyt kuld regeringsledere skal tackle klimasagen". Politiken. 23. september.

Andersen, T. N. 2014. "Ekspert: Atomkraft kan være med til at redde klimaet". Berlingske. 10. oktober.

Berlingske. 2014. "Danmark giver 400 mio. kroner til klimafond". 24. september.

Berlingske. 2014. "Pragmatiske klimaløsninger". 24. september 2014.

Bjerregaard, P. 2014. "Lad os få klimadebatten tilbage på sporet". Politiken. 23. september.

Bjørnanger, J. A. 2014. "DMI: Bodil-stormen var blot en forsmag". Berlingske. 8. oktober.

Bjørnbakk, J. 2014. "Når ikke polarmålene". Klassekampen. 30. september.

Borud, H. 2014. "Krymper bolig-drømmen for å spare miljøet". Aftenposten. 6. oktober.

Carrington, D. 2015. "Guardian Media Group to divest its £800m fund from fossil fuels". The Guardian. 1. april. Tilgjengelig fra: <http://www.theguardian.com/environment/2015/apr/01/guardian-media-group-to-divest-its-800m-fund-from-fossil-fuels> [Lastet ned 23. juni 2015]

Dagsavisen. 2014. "Klimatoppmøtet åpnet i New York". 24. september.

Dagsavisen. 2014. "Meteorologer: Farligere vær i vente". 17. september.

Davidsen-Nielsen, H. 2014. "Fuck klimaet – jeg flyver til Thailand". Politiken. 24. september.

Gjerde, R., Ørstavik, M. & Barstad, S. 2015. "Siv Jensen tviler på om klimaendringene er menneskeskapte". Aftenposten. 29. april. Tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Siv-Jensen-tviler-pa-om-klimaendringene-er-menneskeskapte-7999333.html> [Lastet ned 23.06.2015]

Hansen, J. & Elmhøj, J. 2015. "Blå blok er splittet om grøn omstilling". Information. 29. mai. Tilgjengelig fra: <http://www.information.dk/534714> [Lastet ned 23. juni 2015]

Hansen, J. L. & Thorup, M. 2015. "Et valg mellom grøn og sort blok". Information. 28. mai. Tilgjengelig fra: <http://www.information.dk/534527> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Henriksen, A. & Aldridge, Ø. 2015. "Aftenposten har det høyeste avisoppslaget i Norge". Aftenposten. 3. mars.

Jarlner, M. 2015. ”2050: Ny sektion guider dig om fremtiden”. Politiken. 1. mars. Tilgjengelig fra: <http://politiken.dk/oekonomi/2050/analyse/ECE2569052/2050-ny-sektion-guider-dig-om-fremtiden/> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Jyllands-Posten. 2014. ”Dansk klimacheck på 400 mio. kr”. 24. september.

Jyllands-Posten. 2014. ”Elever kan blive klimajournalister”. 20. september.

Jyllands-Posten. 2014. ”Klimafrihed”. 25. september.

Jyllands-Posten. 2014. ”Naturen har drevet flest på flugt”. 18. september.

Jørgensen, J. S. 2015. ”Analyse: Løkke og Thulesen Dahl nærmer sig hinanden - i hvert fald retorisk”. Politiken. 22. juni. Tilgjengelig fra: <http://politiken.dk/indland/politik/folketingsvalg2015/ECE2728355/analyse-loekke-og-thulesen-dahl-naermer-sig-hinanden---i-hvert-fald-retorisk/> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Klarskov, K. & Heinskou, N. 2014. ”Formandskabet: Fløjkamp lurar bag facaden”. Politiken. 4. oktober.

Klassekampen. 2014. ”Miljøkollaps”. 13. oktober.

Kulås, G. 2014. ”Leonardo for klimaet”. Klassekampen 25. september.

Madsen, K. 2014. ”FN blæser til global kamp mod ebola”. Politiken. 26. september.

Madsen, K. 2014. ”FN-møde om klimaet I dag: Obama erklærer krig mod kul”. Politiken. 23. september.

Madsen, K. 2014. ”Virksomheder indtager helterollen på topmøde”. Politiken. 24. september.

Mathismoen, O. 2015. ”Blir det varmere nå, fryser vi ihjel”. Aftenposten. 5. april. Tilgjengelig fra: http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Blir-det-varmere-na_-fryser-vi-ihjel-7969905.html [Lastet ned: 24. juni 2015]

Mathismoen, O. 2014. ”Men noen ble hjemme”. Aftenposten. 24. september.

Mathismoen, O. 2014. "Smelteverk dropper kull, HELT frivillig". 30. november. Tilgjengelig fra: <http://mm.aftenposten.no/kloden-var/smelteverk-dropper-kull-helt-frivillig> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Mathismoen, O. 2014. "Uken som endret alt?" Aftenposten. 24. september.

Pedersen, C. H. 2014. "Kendisser på talerstole skaber mere omtale end forandring". Politiken. 28. september.

Rusbridger, A. 2015. "Climate change: why the Guardian is putting threat to Earth front and centre". The Guardian. 6. mars. Tilgjengelig fra: <http://www.theguardian.com/environment/2015/mar/06/climate-change-guardian-threat-to-earth-alan-rusbridger> [Lastet ned 23. juni 2015]

Rønneberg, K. 2014. "Ønsker større klimabidrag fra Solberg". Aftenposten. 24. september.

Sandberg, T. & Melgård, M. 2014. "-Stans norske oljesubsidier". Dagsavisen. 18. september.

Seeberg, G. 2014. "Kæmp for ambitiøse EU klima- og energimål". 10. oktober.

Simenstad, L. M. & Ekeberg, E. 2014. "Derfor mislykkes klimamøtene". Klassekampen. 24. september.

Skjeseth, H. T. 2014. "Borte bra, hjemme best". Dagsavisen. 24. september.

Skjeseth, H. T. 2014. "Krever klima handling". Dagsavisen, 22. september.

Skjeseth, H. T. 2013. "Masse-mobilisereren" Dagsavisen. 21. september.

Sundtoft, T. 2014. "Det er langt fra gratis å kjøre elbil". 22. september.

Sørensen, I. B. 2014. "Familien Rockefeller ser grønt". Politiken. 24. september.

Therkildsen, L. 2014. "Det tager 20 år at skybrudssikre København". Berlingske. 22. september.

Thorning-Schmidt, H. & Østergaard, M. 2014. "En bæredygtig udvikling er det eneste, der holder". Politiken. 13. oktober.

Ullerup, J. 2014. "FN vil genstarte klimadebatten". Jyllands-Posten. 23. september.

Vetlesen, A. J. 2014. "Stoltenbergs svik". Aftenposten. 24. september.

Vidal, J., Stratton, A. & Goldenberg, S. 2009. "Low targets, goals dropped: Copenhagen ends in failure". The Guardian. 19. desember. Tilgjengelig fra:
<http://www.theguardian.com/environment/2009/dec/18/copenhagen-deal> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Ytterstad, A. 2014. "New York, New York!" Klassekampen. 25. september.

Wennegaard, S. 2014. "Genbrugsplanter, præriebede og permakultur". Politiken, 28. september.

Andre elektroniske kilder:

350. org. *What we do*. Tilgjengelig fra: <http://350.org/about/what-we-do/> [Lastet ned: 24. juni 2015]

BBC, *Are we tired of talking about climate change?* Tilgjengelig fra:
<http://www.bbc.com/news/science-environment-32131142> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Bellona, *G8 vil halvere jordens utslipp*. 2008. Tilgjengelig fra:
<http://bellona.no/nyheter/internasjonalt/2008-07-g8-vil-halvere-klodens-utslipp> [Lastet ned: 22. juni 2015]

Bokmålsordboka, *Enquete*, Tilgjengelig fra: <http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=+enquete&begge=+&ordbok=begge> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Climate Change Performance Index, The Climate Change Performance Index, Results 2015.
Tilgjengelig fra: <https://germanwatch.org/en/download/10407.pdf> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Dagsavisen, *Bestill Dagsavisen*, Tilgjengelig fra:
http://dagsavisen.kundesenter.com/bestill_abonnement/ [Lastet ned: 24. juni 2015]

Danske medier, *Oplagsudviklingen for 1. halvår 2012-2013-2014*,
Tilgjengelig fra: <http://danskemedier.dk/wp-content/uploads/2014/09/1-halvår-2014-udvikling-dagblade-ugeblade-og-magasiner.pdf> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Den store danske. *Berlingske*. Tilgjengelig fra:

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Medier_og_dagblade,_Danmark/Berlingske [Lastet ned: 24. juni 2015]

Den store danske. *Jyllands-Posten*. Tilgjengelig fra:

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Medier_og_dagblade,_Danmark/Jyllands-Posten [Lastet ned: 24. juni 2015]

Den store danske. *Politiken*. Tilgjengelig fra:

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Medier_og_dagblade,_Danmark/Politiken [Lastet ned: 24. juni 2015]

Det Kongelige Bibliotek, *Fuldttekstdatabaser*, Tilgjengelig fra:

<http://www.kb.dk/da/nb/samling/ds/aviser/danskeaviser/fuldtekstbaser.html#Infomedia> [Lastet ned: 24. juni 2015]

DR, *Valgets store vinder: Vores succes skal bestemte omdannes til indflydelse*, Tilgjengelig fra:

<http://www.dr.dk/nyheder/politik/valg2015/Artikler/2015/06/19/015254.htm> [Lastet ned: 24. juni 2015]

European Commission, *Standard Eurobarometer 82*, Tilgjengelig fra:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_en.htm [Lastet ned: 24. juni 2015]

Eurostat, *In 2014, CO2 emissions in the EU estimated to have decreased by 5% compared with 2013*,

Tilgjengelig fra: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6875491/8-15062015-BP-EN.pdf/8adf74de-e79b-4778-905f-823c42c6e1b1> [Lastet ned: 23. juni 2015]

FN. 2015. *Klimaforhandlinger i FN*, Tilgjengelig fra:

<http://www.fn.no/Tema/Klima/Klimaforhandlinger/Klimaforhandlinger-i-FN> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Norges forskningsråd. 2006. *Nasjonal handlingsplan for klimaforskning*. Oslo: Forskningsrådet.

Tilgjengelig fra:

<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Content-Disposition%3A&blobheadervalue1=+attachment%3B+filename%3D489311Nasjonalhandlingsplanf>

[orklimaforskning1.pdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1274506703537&ssbinary=true](#) [Lastet ned: 24. juni 2014]

Global Carbon Project, *Globale CO2-utslipp ute av kontroll*. Tilgjengelig fra:

http://www.globalcarbonproject.org/carbonbudget/14/files/Norway_CICERO_GCpBudget2014_NO.pdf [Lastet ned: 23. juni 2015]

Gyldendahl Den Store Danske, *Leder*, Tilgjengelig fra:

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Journalistiske_genrer_og_stof_omrader/leder [Lastet ned: 24. juni 2015]

Gyldendahl Den Store Danske, *Feature*, Tilgjengelig fra:

http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Massemedier/Journalistiske_genrer_og_stof_omrader/feature [Lastet ned: 24. juni 2015]

Intergovernmental Panel on Climate change, *IPCC: Concluding instalment of the Fifth Assessment Report: Climate change threatens irreversible and dangerous impacts, but options exist to limit its effects*, Tilgjengelig fra: https://www.ipcc.ch/pdf/ar5/prpc_syr/11022014_syr_copenhagen.pdf [Lastet ned: 24. juni 2015]

Intergovernmental Panel on Climate Change, *IPCC: Greenhouse gas emissions accelerate despite reduction efforts*, Tilgjengelig fra: https://www.ipcc.ch/pdf/ar5/pr_wg3/20140413_pr_pc_wg3_en.pdf [Lastet ned: 23. juni 2015]

Klassekampen. *Ordinært abonnement*. Tilgjengelig fra: <https://ks.klassekampen.no/abonnement> [Lastet ned 24. juni 2015]

Klassekampen. *Våre lesere*. Tilgjengelig fra: <http://www.klassekampen.no/annonser/statistikk> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Lindholm, M. *Hvordan skrive kronikk*. Tilgjengelig fra:

http://home.hio.no/~magneli/tips_og_lenker/hvordan_skrive_kronikk.html [Lastet ned: 24. juni 2015]

Lisa! ordbok, *Omnipresence*, Tilgjengelig fra: <http://lisa-ordbok.com/oversettelse/engelsk-norsk/omnipresent.html> [Lastet ned: 24. juni 2015]

McAllister, L., Nacu-Schmidt, A., Wang, X., Andrews, K., Boykoff, M., Daly, M., Gifford, L., and Luedecke, G. (2015). *World Newspaper Coverage of Climate Change or Global Warming, 2004-2015*. Center for Science and Technology Policy Research, Cooperative Institute for Research in Environmental Sciences, University of Colorado, Web. Tilgjengelig fra: http://sciencepolicy.colorado.edu/media_coverage [Lastet ned: 23. juni 2015]

MedieNorge. *Lesertall for norske aviser – resultat*. Tilgjengelig fra: <http://medienorge.uib.no/statistikk/aspekt/tilgang-og-bruk/273> [Lastet ned: 24. juni 2015]

MedieNorge. *Opplagstall norske aviser*. Tilgjengelig fra: <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Meteorologisk institutt. *Hva er klima?* Tilgjengelig fra: http://met.no/Klima/Hva_er_klima/ [Lastet ned 23. juni 2015]

Mikkelsen, J., *Velkommen*, Tilgjengelig fra: <http://jyllands-posten.org> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Naturvernforbundet. 2014. *Hva skjer på klimatoppmøtet i New York?* Tilgjengelig fra: <http://naturvernforbundet.no/klima/internasjonalt/new-york-september-2014/hva-skjer-pa-klimatoppmotet-i-new-york-article31836-3431.html> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Naturvernforbundet. 2015. *Ingen nye tiltak fra regjeringen*. Tilgjengelig fra: <http://naturvernforbundet.no/klima/ingen-nye-klimatiltak-fra-regjeringen-article32729-126.html> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Ordnet.dk. *Duks*. Tilgjengelig fra: <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=duks&tab=for> [Lastet ned: 24. juni 2015]

RealClimate. *G8 summit declaration*. 2007. Tilgjengelig fra: <http://www.realclimate.org/index.php/archives/2007/06/g8-summit-declaration/> [Lastet ned: 22. juni 2015]

Regjeringen, 2015, *Ny og mer ambisiøs klimapolitikk*, Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-og-mer-ambisios-klimapolitikk/id2393609/> [Nedlastet 17.06.2015]

Regjeringen, 2014, *Økt norsk satsing på regnskog*, Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Okt-norsk-satsing-pa-regnskog/id2005619/> [Lastet ned: 23. juni 2015]

Store norske leksikon, *Aftenposten*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Aftenposten> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Dagsavisen*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Dagsavisen> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Klassekampen*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Klassekampen> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *New York*, Tilgjengelig fra: https://snl.no/New_York [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Notis*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/notis> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Portrett*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/portrett> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Sjanger*, Tilgjengelig fra: <https://snl.no/sjanger> [Lastet ned: 24. juni 2015]

Store norske leksikon, *Verdenskommisjonen for miljø og utvikling*, Tilgjengelig fra: [https://snl.no/Verdenskommisjonen_for_miljø_og_utvikling](https://snl.no/Verdenskommisjonen_for_miljo_og_utvikling) [Lastet ned: 23. juni 2015]

The Guardian. 2015. *Keep it in the ground*. Tilgjengelig fra: <http://www.theguardian.com/environment/series/keep-it-in-the-ground> [Lastet ned: 24. juni 2015]

TNS Gallup, *TNS Gallup Klimabarometer 2015*, Tilgjengelig fra: www.tns-gallup.no/document-file1906?pid=Native-ContentFile-File [Lastet ned: 23. juni 2015]

TNS Gallup, *Læsertal fra Index Danmark/Gallup 4. kvartal 2014 + 1. kvartal 2015*, Tilgjengelig fra: [http://tns-gallup.dk/work/media/laesertal/Læsertal%204k1k%202015.pdf](http://tns-gallup.dk/work/media/laesertal/Laesertal%204k1k%202015.pdf) [Lastet ned: 24. juni 2015]

TNS Opinon, *Who we are*. Tilgjengelig fra: <http://www.tns-opinion.com> [Lastet ned: 24. juni 2015]

UNFCCC, *Conference of the Parties*. Tilgjengelig fra: <http://unfccc.int/bodies/body/6383.php>
[Lastet ned: 23. juni 2015]

UNFCCC, *Green Climate Fund*, Tilgjengelig fra:
http://unfccc.int/cooperation_and_support/financial_mechanism/green_climate_fund/items/5869.php
[Lastet ned: 24. september 2015]

United Nations, *Meetings*, Tilgjengelig fra: <http://www.un.org/en/ga/meetings/>

United Nations, *UN Climate Summit 2014*. Tilgjengelig fra:
<http://www.un.org/climatechange/summit/> [Lastet ned: 23. juni 2015]

United Nations Environmental Programme, *Annual Report 2013*. S. 7. Tilgjengelig fra:
http://www.unep.org/annualreport/2013/home_climatechange.asp [Lastet ned 23.06.2015]

World Commission on Environment and Development (1987) "*Brundtlandrapporten*" / *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*

. Tilgjengelig fra: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

World Meteorological Organization, *Global Features*. Tilgjengelig fra:
https://www.wmo.int/pages/mediacentre/press_releases/documents/1009_Draft_Statement_2014.pdf
[Lastet ned: 23. juni 2015]

Vedlegg 1:

Informanter

Ole Mathismoen har vært ansatt i Aftenposten i 30 år. Han er utdannet journalist og har alltid vært tilknyttet den politiske redaksjonen, tidvis også som utenrikskorrespondent og redaksjonsleder. Mathismoen har hatt klima- og miljøstoff som hovedansvar i avisen siden 1987 og det er i dag det eneste området han dekker, i første omgang fram til FNs klimatoppmøte i Paris i desember 2015.

Line Madsen Simenstad har vært ansatt i Klassekampen i fire år og har vært en del av innenriksredaksjonen nesten hele denne perioden. Hun begynte nylig i en ny satsing i Klassekampen, kalt ”dybdejournalistikk”, hvor hun arbeider mer med feature- og helgestoff til avisen. Hun har studert statsvitenskap og utviklingsstudier på Universitetet i Oslo. Line Madsen Simenstad skriver mest om temaene utdanning og klima i Klassekampen. Sistnevnte tema dekkes også i stor grad av to andre journalister, ifølge henne.

Den tredje norske journalisten som er intervjuet til denne oppgaven, er Heidi Taksdal Skjeseth. Hun er Dagsavisens utenrikskorrespondent i USA og dekker flere temaer og nyhetshendelser i både Nord- og Sør-Amerika. Hun har en mastergrad i både internasjonal politikk og i politisk journalistikk.

Lars From er journalist i Jyllands-Posten og har jobbet der siden 1990 da han også var nyutdannet som journalist. Han har lenge vært tilknyttet utenriksredaksjonen, men jobber i dag for innenriks. Han skriver mye om klima og miljø, i tillegg til temaene ”trafikk” og ”forsvar”. Som en del av jobben for Jyllands-Posten har han reist på flere reiser over hele verden, både i forbindelse med klimatoppmøter, men også for å beskrive klimaendringer der de foreløpig har hatt størst påvirkning på natur og mennesker.

Ellen Østergaard Andersen ble ferdig utdannet som journalist i 1981 og har siden 1982 jobbet hos Politiken. Hun har hatt mange forskjeller rollen i avisen, men har i periodene 1986 – 1995 og 2009 – dags dato vært tilknyttet miljø og klima. Østergaard Andersen har siden 2012 også vært tilknyttet økonomiredaksjonen. Hun dekket forhandlingene i forbindelse med den opprinnelige klimakonvensjonen og var i Rio de Janeiro under de globale toppmøtene i 1992. Hun har vært Europa-korrespondent og hun har hatt rollen som debattredaktør. Hun skriver mest om klimaendringer i form av å dekke COP-forhandlingene og gjennom energivinkelen.

Lars Henrik Aagaard ble ferdig utdannet som journalist i 1988 og har siden den gang jobbet for Berlingske. Han var på et tidspunkt kulturredaktør. Etter dette fikk han velge selv hva han ville skrive om i avisen og valget falt på å bli vitenskapsjournalist. De siste 6-7 årene

har han skrevet mye om klima, selv om dette kun er et av flere vitenskapelig områder han dekker. Aagaard sier at han bruker alt fra 20 – 100 prosent av arbeidstiden sin som vitenskapsjournalist på klimadekning, avhengig av om det har kommet ”avgjørende rapporter eller om det er en COP eller noe annet”.

Vedlegg 2:

Kodeskjema

Variabel 1: Dato (DD.MM.ÅÅ)

Variabel 2: Avis

Kategori:

1. Klassekampen
2. Dagsavisen
3. Aftenposten
4. Jyllands-Posten
5. Berlingske
6. Politiken

Variabel 3: Relevans i forhold til klimatoppmøtet

Kategori:

1. Klimatoppmøtet i New York som hovedsak
2. Omhandler noe annet klimarelatert
3. Nevner toppmøtet, omhandler i hovedsak noe annet
4. Nevner kun noe klimarelatert, omhandler noe annet

Variabel 4: Størrelse

Kategori:

1. Liten (>500 ord)
2. Medium (500-1000 ord)
3. Stor (<1000 ord)

Variabel 5: Sjanger

Kategori:

1. Nyhet (inkluderer også notis)
2. Reportasje (på stedet), feature
3. Intervju (en person, spm. og svar)
4. Enquete
5. Portrett / profil
6. Bakgrunn
7. Graf / faktaboks osv.
8. Lederartikkel
9. Kommentar / spalte skrevet av redaksjonell medarbeider
10. Kommentar / spalte skrevet av ekstern person
11. Leserbrev / debatt
12. Kronikk
13. Annet (sitat, tweet, osv.)

Variabel 6: Hovedstemme

Kategori:

1. Klimaforsker
2. Politiker
3. Organisasjon
4. Privatperson / grasrota
5. Journalist
6. Ekspert (innen andre fagfelt enn klima)

7. Offentlig talsperson (f eks Ban Ki-moon, representanter for FN, osv)
8. Bedriftsleder
9. Ingen synlig stemme

Variabel 7: Tema (viktigste klimakopling etter hovedtema)

Kategori:

1. Klimapolitikk
2. Økologi / bærekraftighet
3. Naturvern / biologisk mangfold
4. CO2-utslipp
5. Karbonfangst og rensing (CCS)
6. Alternativ energi (inkluderer elektrisitet / transport)
7. Havnivå
8. Ismelting
9. Matkrise
10. Klimakvoter
11. Vær og vind
12. Miljø og forurensning
13. Tilpasning til klimaendringer (inkl. klimaflyktninger og bistand)
14. Forskning
15. Dekning av klimaendringer
16. Økonomi
17. Andre tema

Variabel 8: Journalistens kjønn

Kategori:

1. Kvinne
2. Mann
3. Begge kjønn
4. Ikke oppgitt

Undersøkelsesperiode: 15. September – 15. Oktober 2014

Søkeord:

På norsk: "klima*" AND "New York*" OR "klimaendring*" OR "global oppvarming*"

På dansk: "klima*" AND "New York*" OR "klimaændring*" OR "global opvarmning*"

Vedlegg 3:

Kodeinstruks

Herunder presenterer jeg kodeinstruksen, som tar nøyere for seg enkelte utfordringer og eventuelle problemer ved kategoriseringen og kodingen av datamaterialet i oppgaven. Enkelte elementer her er allerede nevnt i metodekapitlet og i innholdsanalysekapitlet i oppgaven.

Gjennomgående for alle kodeenhetene er at de kun plasseres i en kategori under hver variabel.

Variabel: Relevans i forhold til klimatoppmøtet

Her kategoriseres artiklene først etter om de omhandler selve klimatoppmøtet i New York 23. september 2014, om de omhandler noe annet klimarelatert uten å nevne toppmøtet i det hele tatt, om de nevner klimatoppmøtet, men omhandler noe annet eller om de nevner noe klimarelatert, men omhandler i hovedsak noe som ikke er klimarelatert.

Variabel: Størrelse

Her kodes artiklene etter antall ord. Jeg kunne også kodet etter tildelt spalteplass her, men dette ble lite hensiktsmessig med tanke på at jeg også analyserer nettpubliserte artikler og at disse ikke vises i spalter slik tradisjonelle avisartikler gjør. Måling av tildelt spalteplass til papiravisartiklene hadde sagt meg mer om den faktiske plassen som ble tildelt artikkelen. Siden både ATEKST og Infomedia opplyser om antall ord i artikkelen, synes dette som langt mer oversiktlig og mindre tidskrevende enn å måle spalteplass.

Variabel: Sjanger

Store norske leksikon (2015) definerer sjanger som ”et avgrenset område av kunstart som er preget av en viss smak eller stil”. Jeg har i denne variabelen delt inn i kategorier etter de vanligste *journalistiske* sjangrene, slik jeg kjenner dem. Enhetene kategoriseres etter hvilken journalistisk sjanger de *tydeligst* hører under, da enkelte artikler kan sies å inneha elementer av flere sjangre. Tidvis kan det for eksempel være vanskelig å skille en kommentar fra en ekstern (utenfor redaksjonene) skribent og en kronikk, dersom artiklene ikke er merket som det ene eller det andre. Kronikken kan allikevel være tydeligere i sin sjangertilhørighet dersom den er skrevet av noen som er fagmann eller ekspert på sitt område, ifølge Lindholm (2013). Kronikk kan videre beskrives som en dyperegående ”fagtekst” eller politisk tekst, der utenforstående (utenfor redaksjonen), gjennomgår et tema i detalj. Jeg får et problem med å

definere en artikkel som en kronikk i tilfellet ”En bæredygtig utvikling er det eneste, der holder” (Thorning-Schmidt & Østergaard, 2014). Artikkelen er merket som nettopp en kronikk av Politiken, avisen som har publisert denne artikkelen. I mine øyne virker denne artikkelen som lite annet enn politikeres oppramsing av løfter og ønsker om et bæredyktig Danmark og kunne sånn sett vært kategorisert som en kommentar, eventuelt leserinnlegg/debatt. Lindholm (2013) skriver: ”Kronikker kan gjerne formuleres som fyldige debattinnlegg. Men de bør kunne stå alene”. I lys av dette kan man si at Thorning-Schmidt & Østergaards redegjørelse av den danske regjeringens bæredyktige strategi i dette tilfellet ses på som en kronikk.

Nyhetsartikler kategoriseres som ”Nyhet”. Her medregnes også nyhetsreportasjer som er mer utdypende enn den klassiske nyhetsartikkelen og hvor journalistens tilstedeværelse der de rapporterer fra, er tydelig. Nyhetsreportasjen er allikevel nøytral og inneholder ikke journalistens holdninger eller meninger om saken. Hensikten med å kategorisere ”Nyhet” slik at kategorien inneholder enkelte tekster som inneholder reportasjeelementer og ikke kun nyhetsartikler, er å samle alle artikler med nyhetslementer i en kategori. Denne kategorien inkluderer også notisen, som av Store Norske Leksikon (2015), defineres som ”en kort opptegnelse”. Jeg vil legge til her at notisen også inneholder nyhetslementer.

Kategorien ”Reportasje” er i denne sammenhengen featurereportasjer, hvor journalisten er mer subjektiv enn i nyhetsreportasjen og hvor temaet som behandles ikke nødvendigvis behøver å være dagsaktuelt. Featurereportasjen inneholder, i likhet med nyhetsreportasjen ofte journalistens sanseintrykk og mer fortellende elementer enn den klassiske nyhetsartikkelen (Den Store Danske, 2015) .

Kategorien ”Intervju” er kun et intervju uten for eksempel reportasjens beskrivende elementer og hvor samtalen mellom journalist og den som intervjues er det bærende elementet i teksten.

”Enquete” er en artikkel ala ”Fem på gaten”. Bokmålsordboka (2015) definerer enquete som ”rundspørring”. Det er ingen enqueter i mitt datamateriale.

”Portrett/profil” kategoriseres i denne sammenhengen som en featureartikkel som omhandler en person. Ifølge Store norske leksikon (2015) forsøker portrettsjangeren å gi likhet, tolke eller karakterisere en person.

”Bakgrunn” er stoff som presenteres i en egen artikkel i forbindelse med å beskrive bakgrunnen for en annen sak.

”Graf/faktaboks” er artikler som kun presenteres slik og ikke i forbindelse med en annen, større artikkel på samme avisside.

”Lederartikkel” er en opinionstekst der redaksjonen oppgir sin vurdering av et aktuelt tema (Den Store Danske, 2015), signert redaksjonen eller ingen.

”Kommentar/spalte skrevet av redaksjonell medarbeider” er en artikkel der en journalist/redaktør kommer med sitt syn på en sak.

”Kommentar/spalte skrevet av ekstern person” er en artikkel der en utenforstående (ikke redaksjonsmedlem) kommer med sitt syn på en sak.

”Kronikk” er en dyperegående ”fagtekst” eller politisk tekst, der utenforstående (utenfor redaksjonen), gjennomgår et tema i detalj.

Under kategorien ”Annet” hører alt som ikke passer under de nevnte kategoriene, for eksempel gjengitte ”tweets”, sitater eller lignende.

Variabel: Stemme

Jeg velger her å kode artiklene etter hovedstemme i artikkelen. Dette inkluderer eventuelle skriftlige kilder, dersom de kan sies å være hovedstemme. I en kronikk eller et debattinnlegg, betyr dette som regel forfatteren, om vedkommende er klimaforsker, politiker, journalist eller privatperson. I noen få artikler, finner jeg ingen stemme. Dette er for eksempel i artikkelen ”Elever kan blive klimajournalister” (Jyllands-Posten, 20.09.2014), en notis som verken er signert av noen journalist eller nyhetsbyrå og heller ikke har annet en ”ren gjengivelse” av fakta omkring en kampanje for å få ungdomsskoleelever til å skrive om klimaendringer, foretatt av den danske tv-kanalen, DR.

Det kan være vanskelig å definere hvilken stemme som er ”hovedstemme” i en artikkel hvor flere stemmer synliggjøres. Derfor har jeg bestemt at hovedstemmen tilhører vedkommende som har blitt tildelt størst plass i artikkelen og hvis uttalelser former overskrift og ingress i størst grad. Det er ofte denne stemmen som tidligst synliggjøres i artikkelen, noe som mest sannsynlig gjør at leseren oppfatter denne stemmen først. Samtidig er det ikke sikkert at leserne nødvendigvis får med seg innholdet i hele artikkelen, men at de kun leser begynnelsen, noe som gjør stemmene som synliggjøres tidligst mulig i teksten til de som også mest sannsynlig får spredt sine meninger i størst grad, slik jeg ser det.

En klimaforsker defineres her ut i fra definisjonen på det de bedriver, altså klimaforskning. Definisjonen på klimaforskning er hentet fra Norges forskningsråds rapport ”Nasjonal handlingsplan for klimaforskning” (2006). Her nevnes det at det er utfordrende å definere klimaforskning helt konkret, da linjene mellom det som skal regnes som klimaforskning og andre forskningsområder, som for eksempel energiforskning, ofte er uklare. Klimaforskning defineres av Norges forskningsråd (2006) som:

1) Naturvitenskapelig forskning knyttet til: a) Forståelsen av klimasystemet og klimaets utvikling i fortid, nåtid og framtid (...) b) Potensielle effekter av klimaendringer på organismer, økosystemer og omgivelser ("effektforskning" med naturvitenskapelig vinkling) (...) 2) Samfunnsvitenskapelig forskning knyttet til: a) Studier av virkemidler og tiltak for å begrense klimagassutslipp og andre mekanismer som påvirker klimaet, samt betingelsene for implementering av disse (...) b) Sårbarhet overfor klimaendringer, potensielle effekter av og tilpasning til klimaendringer ("effektforskning" med samfunnsvitenskapelig vinkling) (...) 3. Teknologisk forskning og utvikling relatert til: a) Teknologi som direkte eller indirekte reduserer eller fjerner utslippene av klimagasser fra eksisterende og nye kilder (...) b) Fornybare energikilder som indirekte reduserer utslipp av klimagasser (...) c) Mer miljøvennlig og effektiv bruk av energi.

Klimaforsker inkluderer også i denne oppgaven rapporter utgitt av ledende organer drevet av klimaforskere, som for eksempel når det amerikanske hav- og atmosfæreforskningsinstituttet NOAA er den tydeligste stemmen i "Stigende kurver" (Aagaard, 2014), en artikkel i mitt datamateriale.

En offentlig talsperson som uttaler seg på vegne av en organisasjon, er kodet som en organisasjonsstemme. En rapport utgitt fra en organisasjon, er kodet under organisasjon. Disse fremgår ofte som eneste synlige "stemme" i notiser angående nye rapporter og lignende.

Kategorien "Offentlig talsperson", på den andre side, betyr for eksempel en talsperson for FN, som Ban Ki-moon. Selv om FN også er en organisasjon, er organisasjonskategorien her tiltenkt miljøorganisasjoner og andre "mindre" organisasjoner som kommer med uttalelser i denne sammenhengen, for eksempel Bellona eller Greenpeace.

"Journalist" er en stemme som inkluderer alle artikler der journalistens, eller redaksjonens egne meninger tydelig kommer til syne. Eksempler på disse er kommentarer, kronikker eller ledere.

En "Ekspert" regnes her som en som ses på som en ekspert innen et annet tema enn klimaforskning. Et eksempel på dette er den danske økonomiprofessoren Bjørn Lomborg, som ikke kan regnes som en såkalt klimaskeptiker, fordi han anerkjenner at det finnes antropogeniske klimaendringer, selv om han blant annet ofte uttaler seg skeptisk til løsningene og fokuset på klimaendringer i medier. Han mener fokuset er overdrevet. Lomborg kan allikevel regnes som en slags ekspert, slik jeg ser det, da han har drevet en del

anerkjent forskning innen temaets økonomiske og statistiske aspekter og ofte får spalteplass i så vel danske som internasjonale medier (deriblant The Guardian).

”Politiker” er i denne sammenhengen enten en som er en del av en regjering, en som uttaler seg som et medlem av et politisk parti. Et eksempel som kan være kinkig å definere her er Per Kristian Foss, som er Riksrevisor og Høyre-politiker, men uttaler seg som riksrevisor til Klassekampen i artikkelen ”Når ikke polarmålene” (Bjørnbakk, 2014).

En bedriftsleder er en som nevnes med en tittel som for eksempel ”direktør” for en bedrift. Et eksempel på en slik kilde er Jens Ulltveit-Moe, som uttaler seg i artikkelen ”Ulltveit-Moe trekker pengestøtte” (Aftenposten, 2014).

Variabel: Tema

En artikkel kan ha flere temaer. Derfor er artiklene i dette utvalget kategorisert etter hvilket hovedtema de har, altså etter hvilket tema som har virket som det største eller det hovedsakelige i artikkelen. Kategoriene er ved enkelte tilfeller sammensatt av flere mulige kategorier, for eksempel kategorien ”Økologi/Bærekraftighet”. ”Alternativ energi” kunne også ha blitt inndelt etter flere undertemaer, for eksempel ”Vindkraft”, ”Vannkraft”, osv.

Artikler som omhandler klimatoppmøter, hører under ”Klimapolitikk” her, da hensikten med toppmøtene i stor grad framstår som å være å komme fram til internasjonalt bindende, politiske klimaavtaler og sette klimaendringer på den politiske agendaen.

Kategorien ”Dekning av klimaendringer” betyr artikler som tar for seg selve medienes håndtering av problematikken.

Variabel: Journalistens kjønn

Der artikkelen er signert av en kvinne, kategoriseres den etter dette. Det samme gjelder når artikkelen er signert av en mann. De artiklene som er signert av både en mann og en kvinne og som dermed er et samarbeid mellom disse, faller under ”Begge kjønn”. Der det ikke oppgis noen artikkelforfatter, faller artikkelen inn under kategorien ”Ikke oppgitt”.

Vedlegg 4

Intervjuguide

Klimajournalisten

- Fortell litt om din bakgrunn som journalist og hvordan det har seg at du dekker klimaendringer?
- Hvorfor syns du det er viktig å dekke klimaendringer?
- Jobber du også med annet miljøstoff?
- Hvilken sjanger mener du egner seg best for formidling av klimaendringer?
- Hva mener du er de største utfordringene i den norske/danske klimadekningen i dag?
- I hvilken grad syns du klimajournalistikken har utviklet seg etter klimatoppmøtet i København i 2009?
- Hvor viktig anser du visualisering for å være når det kommer til formidling av klimanyheter?
- Hvordan fungerer risikoformidling i klimadekningen mener du?
- Hva er forskjellen mellom å skrive en klimarelatert artikkel for nettpublisering og en for papiravisen?
- Hvordan samarbeider dere i redaksjonen når det kommer til klimadekningen?
- Hvilke kilder mener du er mest hensiktsmessig å bruke når det kommer til formidling av klimaendringer under toppmøtene?
- Hvordan kan man skape engasjement hos leseren ved å skrive om klimaendringer?
- Hvilke klimatoppmøter har du dekket tidligere?
- Skal du dekke klimatoppmøtet i Paris i 2015?

Klimadekningen i avisen

- Hvordan prioriterer din avis klimastoff i forhold til annet avisstoff?
- Prioriteres klimastoff mer i perioder rundt klimatoppmøter?
- Hvilke temaer opplever du oftest at ”utkonkurrerer” klimastoff?
- Prioriteres saker som er ment for enten nett eller papir foran andre?
- I hvilken grad prioriterer din avis ressurser til å visualisere klimaendringene?
- Har din avis for vane å sende journalister til klimatoppmøtene?

Perioden rundt klimatoppmøtet i New York 23. september 2014

- Hva karakteriserte klimatoppmøtet i New York 23. september 2014?
- Mener du at din avis oppnådde ønsket dekning av klimatoppmøtet?
- Hvordan ser du på din egen dekning av klimatoppmøtet i ettertid?

